

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

Jólét 65 felett – A magyar lakosság nyugdíjcélú megtakarítási hajlandóságának feltérképezése

Témavezető: Dr. Csanádi Ágnes PhD

Külső konzulens: Hegyiné Csorba Ildikó

Kocsis Karolina
Alapképzés
Nappali tagozat
Pénzügy és számvitel szak
Vállalkozások pénzügyei
szakirány

2024.

**PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG**

SZERZŐI NYILATKOZAT A DOLGOZAT BENYÚJTÁSÁHOZ*

Hallgató neve:	Kocsis Karolina		
Képzési szint:	alapképzés		
Szak:	Pénzügy és számvitel		
Szakirány (ha van):	Vállalkozások pénzügyei		
Neptun kód:	WK801M	Védés éve:	2024.
Dolgozat címe:	Jólét 65 felett – A magyar lakosság nyugdíjcélú megtakarítási hajlandóságának feltérképezése		
Egyetemi témavezető:	Dr. Csanádi Ágnes PhD		
Gyakorlóhelyi konzulens:	Hegyiné Csorba Ildikó		
Öt kulcsszó a dolgozatról:	Nyugdíjrendszer, Öngondoskodás, Előregedő társadalom, Nyugdíjcélú megtakarítások alakulása, Lakosság öngondoskodási hajlandósága		

Kérjük a szerzői döntésnek megfelelő opciót aláhúzni:

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy szakdolgozatomat / záródolgozatomat / diplomadolgozatomat az Egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás megjelölésével szabadon idézhető, de az idézés szokásos terjedelmét meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

(Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az Egyetem arra kijelölt számítógépein, képernyős megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.)

Büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom az alábbiakról:

- dolgozatom mindenben eleget tesz a vonatkozó és hatályos intézményi előírásoknak,
- a dolgozatban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, a leírtak saját, önálló munkám eredményei,
- a dolgozatban felhasznált adatokat, forrásokat a szerzői jog figyelembevételével alkalmaztam,
- a dolgozat nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén felsőoktatási szakképzés, diplomaszerezés vagy szakirányú továbbképzés során.

Tudomásul veszem az alábbiakat:

- a dolgozat szerzői jogtisztaságának ellenőrzésére az Egyetem szoftveres ellenőrzést (plágiumszűrést) végezhet és eredményét a dolgozat értékelésében felhasználhatja,
- a dolgozat elektronikus formában, az Egyetem repozitóriumában kerül elhelyezésre és a hatályos jogszabályok, intézményi szabályzatok szerint, valamint fentebbi szerzői rendelkezéseimnek megfelelően biztosítható a kutatási célú hozzáférése,
- a dolgozat metaadatai és szerzői összefoglalója online nyilvánosak.

Zalaegerszeg, 2023. 12. 20.

Kocsis Karolina s.k.

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	4
2. A kutatás módszertana	6
2.1. A kutatás célja	6
2.2. A kutatás módszere.....	6
2.2.1. Szekunder kutatás	6
2.2.2. Primer kutatás	6
3. A hazai nyugdíjrendszer elméleti áttekintése 1997-2023. években	9
3.1. Az állami nyugdíjrendszer létrejötte és működése	10
3.2. A jelenleg érvényesülő nyugdíjrendszer Magyarországon.....	12
3.3. A Magyarországon elérhető nyugdíjcélú öngondoskodási formák és azok állami támogatottsága	13
3.3.1. Miért szükséges egyre inkább a lakosság nyugdíjcélú öngondoskodása?	15
3.3.2. A magyarországi önkéntes nyugdíjrendszer jelenlegi helyzete 2021-22. években	18
3.4. Összegzés.....	21
4. Primer kutatás eredményének elemzése.....	22
4.1. Kérdőív eredményének elemzése	22
4.1.1. A kitöltők nem szerinti megoszlása	22
4.1.2. A kitöltők életkor szerinti megoszlása	22
4.1.3. A kitöltők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása.....	26
4.1.4. A kitöltők szakirányú végzettség szerinti megoszlása.....	27
4.1.5. A kitöltők jelenlegi munkakör szerinti megoszlása	27
4.1.6. A kitöltők egy havi nettó bérének alakulása	28
4.1.7. A kitöltők nyugdíjcélú megtakarítási hajlandósága	30
4.1.8. A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek adatainak elemzése	31
4.1.9. Milyen okokból nem rendelkezik nyugdíjcélú megtakarítással a kitöltő személyek többsége?.....	36
4.1.10. A kitöltő személyek informáltsága és nyitottsága a nyugdíjcélú megtakarításokkal szemben.....	38
4.2 A pénzügyi teszt eredménye	41
4.2.1. Milyen formában működik az állami nyugdíjrendszer?	41
4.2.2. Miben nyilvánul meg a foglalkoztatottak hozzájárulása az állami nyugdíjrendszerhez?.....	42
4.2.3. Mit jelent a nyugdíjcélú öngondoskodás?.....	43
4.2.4. Melyek hivatalosan a Magyarországon jelenleg elérhető önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási formák?.....	43

4.3. A kérdőív és a pénzügyi teszt eredményének összegzése	44
5. A hipotézisek és gyakorlati kérdések vizsgálata a kutatási eredmény alapján.....	45
5.1. A hipotézisek vizsgálata a kutatás eredményének függvényében	45
5.2. A gyakorlati kérdések megválaszolása a kutatás eredményének függvényében.....	46
6. A nyugdíjcélú megtakarítási lehetőségek működésének és előnyeinek bemutatása fiktív személyekkel végzett számításokon keresztül	49
6.1. Nyugdíj-előtakarékossági számla	53
6.2. Önkéntes Nyugdíjpénztár	54
6.3. Nyugdíjbiztosítás	56
6.4. A fiktív személyek megtakarítási idő végén elért eredményének elemzése.....	58
7. Külföldi kitekintés és javaslatok a hazai nyugdíjrendszer erősítésére	62
8. Összefoglalás.....	66
Irodalomjegyzék.....	68
Ábrajegyzék	71
Táblázatjegyzék.....	72
Mellékletek.....	73

1. Bevezetés

Az európai országok többségében, köztük Magyarországon is, az időskori gondoskodás alapja az állami nyugdíjrendszer. Ez egy „felosztó- kirovó” rendszert takar, amelynek keretében az állami nyugdíjakat a mindenkori foglalkoztatottak kormány felé irányuló, meghatározott mértékű befizetéseiből finanszírozzák.

Ennek a rendszernek azonban az elmúlt években komoly kihívásokkal kellett szembenéznie és a jövőbeli előrejelzések alapján egy hatásos nyugdíjreform nélkül komoly válsághelyzet alakulhat ki a várható finanszírozási hiány miatt.

Az állami nyugdíjrendszer problémájának gyökere a forrásainak megszerzésében rejlik, mivel ezen források a munkában lévők befizetéseiből származnak, ezt pedig nagy mértékben befolyásolja az elmúlt évtizedek demográfiai változása, a népességarányok eltolódása. Ennek az eltolódásnak több változás is az okozója, többek között a születésszámok csökkenése, a nyugdíjaskorú lakosság arányának növekedése és a várható élettartam kitolódása, amely mind komoly terhet okoz a nyugdíjrendszer fenntartásában. (Gál, Z. 2016)

Ezekből adódóan egyre kevesebb foglalkoztatott jut egy állami nyugdíjra jogosult személyre, melynek következtében egyre csökkenő befizetői forrást kell szétosztani a növekvő számú jogosultak között.

Ezek a jelenségek előreláthatóan forrás hiányt és az állami nyugdíj összegek értékcsökkenésének elmaradását eredményezik olyan társadalmakban, ahol az időskori jólét utáni igény mind inkább jelen van. (Gál, Z. 2016)

Éppen ezen okok és veszélyek miatt egyre fontosabbá válik, hogy a foglalkoztatottak maguk is tudatosan önálló, nyugdíjcélú megtakarításokba kezdjenek, amely később az állami nyugdíj kiegészítéseként vagy pótlásaként szolgálhat számukra.

Magyarországon a nyugdíjcélú előtakarékosági formák között megkülönböztethető az önkéntes nyugdíjpénztár, a Nyugdíj-előtakarékosági számla (továbbiakban: NYESZ) és a nyugdíjbiztosítás. (<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/nyugdij-celu-ongondoskodas>)

Mindezen lehetőségek ellenére a magyar lakosság alacsony százaléka rendelkezik csupán valamelyik megtakarítási formával, és az európai országok rangsorában is az utolsók között szerepelünk, amely arra utal, hogy a társadalom a nyugati országokhoz képest nem nyitott a nyugdíjcélú öngondoskodás felé. (<https://www.oecd.org/finance/private-pensions/Pension-Funds-in-Figures-2021.pdf>)

A kutatásom célja ezáltal a magyar munkaképes és foglalkoztatotti réteg által elérhető nyugdíjcélú öngondoskodási¹ formák és a lakosság ezen lehetőségekhez való hozzáállásának, megtakarítási hajlandóságának feltérképezése, vizsgálata.

Azért választottam ezt a kutatási témát, mert az állami nyugdíjrendszer jövőbeli helyzetének bizonytalansága és nehéz fenntarthatósága miatt egyre fontosabbá válik, hogy a munkaképeskorú személyek tudatosan hozzanak olyan döntéseket, amelyekkel biztosítani tudják maguknak a jóléti időskori éveket, amikor nem kell amiatt aggódni, hogy az állami nyugdíj milyen szintű megélhetést biztosít.

A téma indokoltságát bizonyítja az előzőben már vázolt „Nyugdíjbomba” jelensége, és a vele kapcsolatban készített nemzetközi és hazai felmérések, előrejelzések.

Továbbá ezen okokból kifolyólag már az állami szervek és a nagyobb pénzügyi intézmények is egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a lakosság nyugdíjcélú öngondoskodásának fontosságára és a foglalkoztatottak körében való népszerűsítésére.

¹ **Nyugdíjcélú öngondoskodás:** A jövőbeli anyagi stabilitás biztosításának eszköze, mely hozzájárul, hogy a nyugdíjas éveinket minden körülmények között biztonságban és olyan életminőségben élhessük le, amellyel elégedettek lehetünk.

2. A kutatás módszertana

2.1. A kutatás célja

Ahogy a bevezetésben is írtam a kutatásom célja a Magyarországon elérhető nyugdíjcélú öngondoskodási formák és a lakosság ezen megtakarítási lehetőségekhez való hozzáállásának, hajlandóságának feltárása. Szeretném megvizsgálni részletesen a megtakarításokat és a megtakarító személyeket különböző tényezők szerint, hogy átfogó képet kapjak arról milyen hatások és információk befolyásolják őket a döntések során.

2.2. A kutatás módszere

A kutatás során szekunder és primer kutatást is fogok végezni.

A szakirodalmi részben megkísérlem teljeskörűen bemutatni, hogy melyek, azok a megtakarítási formák, amelyekkel élhetnek a magyar lakosok.

A primer kutatás során pedig a lakosság nyugdíjcélú öngondoskodását vizsgálom egy elektronikusan közétett kérdőív segítségével.

2.2.1. Szekunder kutatás

A szekunder kutatásom keretében hiteles és megbízható szakkönyvek, folyóiratok és internetes források segítségével szeretném bemutatni a nyugdíjrendszer kialakulásának történetét és lehetséges formáit. Részletesen kitérek a magyarországi rendszer felépítésének három pilléres módszeren keresztüli bemutatására, illetve a jelenleg igénybe vehető három önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási forma ismertetésére.

Továbbá megvizsgálom azokat a tényezőket és demográfiai változásokat, amelyek indokolttá teszik a lakosság eddiginél nagyobb mértékű ösztönzését az öngondoskodási formák igénybevételére.

Megjelenítem még a szektor elmúlt két évi (2021-2022) eredményét, illetve a megtakarítók számának alakulását, amelyben segítségemre lesznek a Magyar Biztosítók Szövetsége (továbbiakban: MABISZ), az Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban: MNB) és a Központi Statisztikai hivatal (továbbiakban: KSH) időszaki jelentései és kimutatásai.

2.2.2. Primer kutatás

A primer kutatásomat kvantitatív módszerrel, a Google Forms-on keresztül létrehozott online kérdőív segítségével végzem. A kérdőívem 14 kérdésből áll, amelyek között van feleletválasztós és Leitner skálás kérdés is, ahol a megadott paraméterek alapján tudják jelölni a válaszaikat a kitöltők. Kifejtős válaszadást igénylő kérdést nem helyeztem el a kérdőívben mivel szerintem sokan elrettennek a saját vélemény kifejtésétől és emiatt valószínűbb, hogy

félbehagyják a kérdőív kitöltését vagy éppen egy rövid, a kutatás céljából nehezen felhasználható választ adnak meg. Ennek ellenére néhány kérdésnél megjelenítettem az egyéb opciót, ahol lehetőségük van az általam megadott lehetőségektől eltérő válasz megadására, kifejtésére.

Ezt követően megkérem a kitöltőket egy rövid, négy kérdésből álló pénzügyi teszt megoldására, amelyet később felhasználok a résztvevők pénzügyi tudásának vizsgálatához.² Ezzel a teszttel az egyik célom az, hogy lássam mennyi információval rendelkeznek a kitöltők a témát illetően, megtudják-e mondani, hogy mi akár a nyugdíjcélu öngondoskodás lényege vagy melyik három nyugdíjcélu befektetési formában lehetséges Magyarországon megtakarítani.

A primer kutatás célcsoportja

A kutatásomhoz használt kérdőív célcsoportja az online felületen és emailben elérhető munkaképes korú és azon belül is a foglalkoztatott társadalmi réteg, akiknél releváns lehet, hogy rendelkeznek valamilyen nyugdíjcélu megtakarítással.

A kitöltőket még a kérdőív megkezdése előtt tájékoztattam, hogy csakis a 18 évet betöltött személyek válaszait tudom felhasználni, így próbálva kizárni azt a korosztályt, akik esetében a kutatás témája nem releváns.

A kutatásom szempontjából a legmeghatározóbb korosztály a már 40. életévüket betöltött személyek, akik esetében már indokolt, hogy rendelkezzenek ilyen célú megtakarításokkal, illetve meghatározó információk birtokában legyenek egy-egy megtakarítási forma működését és fontosságát illetően.

A fiatalabb korosztályt leginkább abból a szempontból lehet érdekes vizsgálni, hogy mennyien vannak azok a személyek, akik kiemelkedően korán kezdenek el nyugdíj kiegészítésre megtakarítani, akár saját döntés, akár munkáltatói támogatás alapján.

Az idősebb korosztályba tartozó lakosság körében abból a szempontból lehetséges vizsgálni a megtakarítási hajlandóságot, hogy ők, mint akiknek a foglalkoztatotti évei során kerültek bevezetésre ezek az öngondoskodási formák, milyen szintű információkkal rendelkeznek. Ezáltal vizsgálható lesz az, hogy kevésbé volt-e népszerű náluk a nyugdíjcélu megtakarítás, mint azok esetében, akik már fiatalabban megismerkedtek a lehetőségekkel.

² A kérdőív és a pénzügyi teszt is megtalálható a kérdőívek között. (1-2. melléklet)

A témával kapcsolatban különböző kérdések merültek fel bennem ezért hipotéziseket és kutatási kérdéseket is állítottam fel, amelyekre a kutatásom során szeretnék választ kapni.

Hipotézisek

A kutatásomhoz három hipotézist állítottam fel.

1. Hipotézis: A magyar lakosság alacsony hányada rendelkezik csak valamilyen nyugdíjcélú megtakarítással.

Dolgozatom alapfelvetésének gondolom ezt a hipotézist, mivel véleményem szerint csak kevesen rendelkeznek nyugdíjcélú megtakarításokkal. Ezt az állítást megfogom vizsgálni a szekunder kutatás alapján szerzett országos szintű adatok és a kérdőívemre kapott válaszok alapján is. Fontosnak tartom még az alacsony megtakarítói hányadot eredményező okok vizsgálatát, így a primer kutatásom keretében mindenképp ki szeretnék térni ennek a vizsgálatára.

2. Hipotézis: A magasabb bérrel rendelkezők nagyobb valószínűséggel rendelkeznek nyugdíjcélú megtakarításokkal.

Valószínűnek tartom, hogy a magasabb bérrel rendelkező személyek jobban tudnak megtakarításokat eszközölni. Továbbá a magas bérezésű szakterületeken többségében magasan kvalifikált személyek dolgoznak, akiknek több a nyugdíjcélú megtakarításokkal kapcsolatos ismeretük.

3. Hipotézis: A magánpénztárak 2011. évi beolvasztása a társadalombiztosítási rendszerébe megrendítette az emberek bizalmát a nyugdíjcélú megtakarításokkal szemben.

Ennek a hipotézisnek a felvetülése személyes tapasztalaton alapszik, mivel én már többször is találkoztam olyan személyekkel, akik állításuk szerint azért nem rendelkeznek semmilyen nyugdíjcélú öngondoskodási lehetőséggel, mert bizalmatlanok azzal kapcsolatban, hogy a jövőben az nem kerül-e beolvasztásra az állami nyugdíjrendszerbe. Ennek a véleménynek a fő oka szerintem a kellő ismeretek hiányában rejlik, mivel ezek a személyek nem rendelkeznek a témához elegendő pénzügyi ismeretekkel. Mindenképp fel szeretném tární ezeknek a téves információknak az okát és azt, hogy vajon mennyire elterjedt ez a nézet.

Kutatási kérdések

A kutatással kapcsolatos kérdéseim célja az, hogy a témát egy-egy szempontból mélyebben is megvizsgáljam és kitérjek olyan tényezőkre, amelyek szerintem lényegesek a nyugdíjcélú megtakarítások jelenlegi alakulását illetően.

1. Kutatási kérdés: Mi lehet az oka a nyugdíjcélú öngondoskodás népszerűtlenségének?

Alapfeltételezésem, hogy a magyar lakosság körében népszerűtlenek a nyugdíjcélú megtakarítási formák. Ebből következően a kutatásom során szeretném megerősíteni ezt a feltételezést és feltárni a népszerűtlenség okait. Ezen okok közé tartozhat véleményem szerint a már korábban említett hamis információk, illetve a szükséges pénzügyi ismeretek hiánya.

2. Kutatási kérdés: Melyik a legnépszerűbb nyugdíjcélú megtakarítási forma?

A téma szempontjából fontos feltérképezni azt, hogy a három öngondoskodási forma közül melyik a lakosság körében legelterjedtebb megtakarítás. Érdeemes továbbá megvizsgálni ennek az okait, illetve azt, hogy mennyire valószínűsíthető a rangsor jövőbeli változása az elmúlt évek alakulásának függvényében.

3. kutatási kérdés: Melyik korosztály esetében a leggyakoribb a nyugdíjcélú megtakarítás?

Mindenképp érdemes megvizsgálni azt, hogy az egyes korosztályokban mennyire vannak jelen a nyugdíjcélú megtakarítások. Ezáltal átfogó képet kaphatunk arról, hogy melyik korosztályban a legjellemzőbb, kik a legnyitottabbak a megtakarításokkal kapcsolatban.

4. kutatási kérdés: Mennyire informált, illetve nyitott a magyar társadalom a témával kapcsolatban?

Ezt azért szeretném megvizsgálni, hogy valamennyire részletesebb képet kapjak arról, hogy az átlagos lakosság milyen szintű pénzügyi ismeretekkel rendelkezik, mennyire képes a pénzügyi döntések tudatos meghozatalára.

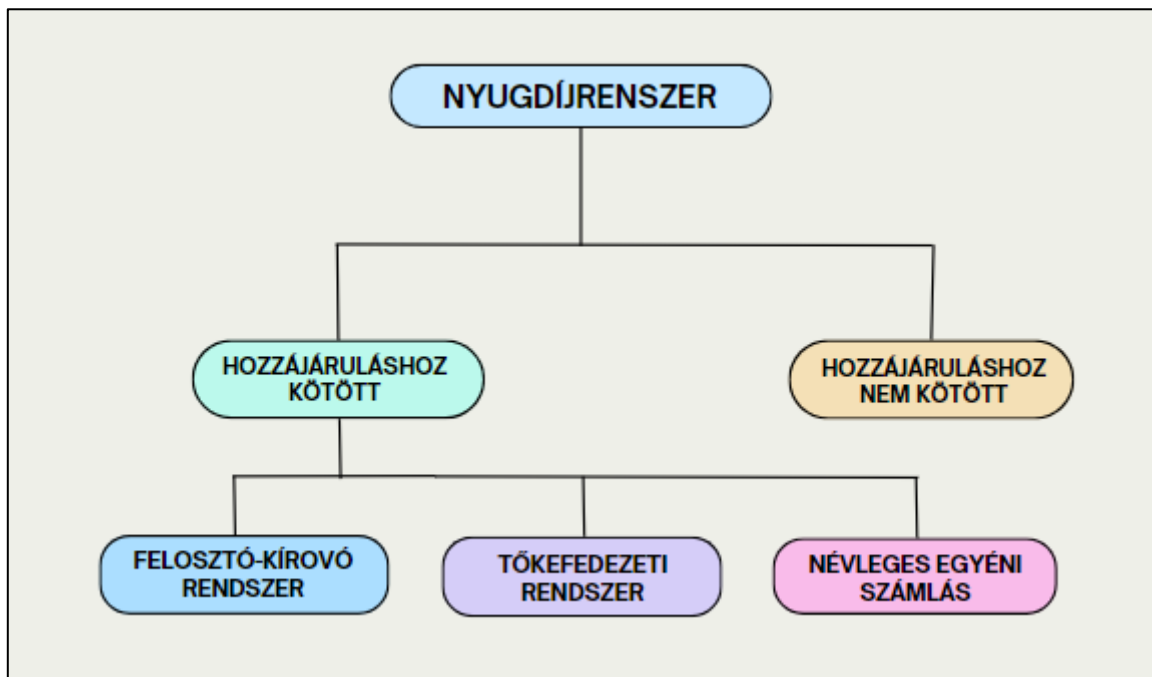
3. A hazai nyugdíjrendszer elméleti áttekintése 1997-2023. években

3.1. Az állami nyugdíjrendszer létrejötte és működése

A nyugdíjrendszerek létjogosultságának oka, hogy ezáltal jövedelemhez juthatnak a társadalomnak azon tagjai is, akiknek már nincs saját keresetük az egészségi állapotuk, a koruk vagy egyéb tényezők miatt. Míg ezeknek a személyeknek az eltartása és a velük való törődés korábban a közösségek, családok feladata volt, a társadalmi szokások változásának és a folyamatos modernizációnak köszönhetően egyre inkább védelem és segítség nélkül maradtak, amely helyzetet tovább nehezítették a történelmi és gazdasági körülmények. A bizonytalan helyzet megszüntetése érdekében kezdtek el szerepet vállalni az államok az idősök gondozására létrehozott nyugdíjrendszereken keresztül. (Veress, J. 2007:136-137)

A nyugdíjrendszernek a legfőbb célja az időskori szegénység megszüntetése és az egyének jövedelmének és fogyasztásának szinten tartása annak érdekében, hogy nem érje őket életszínvonalbeli visszaesés a munkából szerzett jövedelmek kiesése miatt (Veress, J. 2007:136-137). A rendszer finanszírozása többnyire úgy működik, hogy a munkavállalók jövedelmük arányában meghatározott járulékösszeget fizetnek, míg a nyugdíjas éveikben pedig a korábbi fizetésüktől függő jövedelemben részesülnek. A nyugdíjrendszernek több formája létezik, amelyet az 1. ábra szemléltet.

1. ábra: A nyugdíjrendszer lehetséges formái, 2023

Forrás: saját szerkesztés, Veress József: A gazdaságpolitika nagy elosztórendszerei, 2007 alapján, 2023

Hozzájáruláshoz kötött nyugdíjrendszerek

Általában az időskori ellátás feltétele valamilyen hozzájárulás és fontos szempont a legtöbb esetben a munkavállalóként ledolgozott évek száma. Ezeket a rendszereket általában aszerint különböztetik meg, hogy milyen módon történik a forrás gyűjtése és a kifizetés.

Ennek a rendszernek két formáját különböztetjük meg, az úgynevezett felosztó-kirovó rendszer és a tőkefedezeten alapuló rendszer.

Felosztó-kirovó rendszer (PAYG – Pay As You Go)

Ennek a rendszernek a keretében a korábban már tárgyalt járulékfizetések finanszírozzák az azonos időben nyugdíjra jogosultak jövedelmét, így nemzedékek közötti jövedelem átcsoportosítás megy végbe. A járulékot megfizető munkavállalók a hozzájárulás fejében egy ígéretet kapnak a rendszer által, hogy ők is azonosan részesülni fognak az állami nyugdíjból, ha majd megfelelnek a jogosultsági kritériumoknak.

A költségvetési egyensúly kritériuma, hogy az aktív dolgozók befizetéseinek meg kell egyezni az adott időszakban az idősek számára kifizetett járadékösszeggel. (Veress, J. 2007)

Tőkefedezeti rendszer (FF – Fully Funded)

A PAYG rendszerrel ellentétben a tőkefedezeti nyugdíjrendszerekben az egyes személyek járulék befizetéseit nem csoportosítják át, nem költik el, hanem lekötik, befektetik és később a hozamokkal növelt járuléktételek összegből finanszírozzák az egyén időskori ellátását.

A két fő formán kívül beszélhetünk még egy harmadik vegyes rendszerről is, amely a névleges egyéni számlás rendszere.

Névleges egyéni számlás rendszer (NDC – National Defined Contribution)

Ez a rendszer a felosztó-kirovó és a tőkefedezeti rendszer elemeit kombinálja mivel a befizetett járulékokat számon tartja, és a hozammal kamatoztatja, amely a kifizetések alapjaként szolgál, viszont nincs mögötte olyan formában pénzügyi eszköz, ahogy az a tőkefedezeti rendszerénél megjelenik, így a hozamok mértékét az állam igazítja a befizetésekhez. (Veress, J. 2007:136-141)

Hozzájáruláshoz nem kötött nyugdíjrendszerek

A hozzájáruláshoz kötött nyugdíjrendszerekkel rendelkező országokban mindig lesznek olyanok, akik különböző okokból nem jogosultak időskori nyugdíjra mivel nem felelnek meg az előírt kritériumoknak. Ezen személyek ki vannak téve az időskori szegénységnek, amely

elkerülése az állami nyugdíjrendszer egyik alapcélja. Annak érdekében, hogy ezeknek a személyeknek is védelmet nyújtsanak, sok országban létezik egy minimális-nyugdíj, amelyben részesülhetnek. Ennek a rendszernek a fedezetét az általánosan beszedett adók adják. (Veress, J. 2007:142-143)

3.2. A jelenleg érvényesülő nyugdíjrendszer Magyarországon

A nyugdíjrendszerek bemutatásának és vizsgálatának egyik módja a Világbank által 1994-ben kidolgozott hárompilléres nyugdíjrendszer, amely az állami szerepvállalás mellett próbál nagy hangsúlyt fektetni az öngondoskodás fontosságára is. (Veress, J. 2007:162)

Magyarország helyzete a hárompilléres nyugdíjrendszeri séma alapján:

I. pillér

A rendszer első pillére a jelen lévő kötelező állami nyugdíjrendszert foglalja magába.

Magyarországon 1929. óta van jelen a kötelező nyugdíjrendszer, melynek mai is jelenlévő formája az 1997. évi a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény keretében alakult ki. Ez egy hozzájáruláshoz kötött felosztó-kirovó rendszert takar, amelyben az aktuális nyugdíj összegeket a munkavállalók béréből levont társadalombiztosítási járulék (2019. évi CXXII. tv.) fedezi. A járadékösszegek kiszámításakor az egyének korábbi jövedelmét és az elismert szolgálati időt veszik figyelembe. Továbbá, ha valaki a magánnyugdíjrendszerben is jelen volt eltérő mértékű nyugdíjra lehet jogosult. (Veress, J. 2007:162-164)

Magyarországon az öregségi nyugdíj 2023-ban általánosan a nyugdíjéletpor (65. életév) elérésekor és min. 20 év szolgálati idő megszerzése esetén jár. Továbbá állami nyugdíjra lehet jogosult életkorától függetlenül az a nő, aki rendelkezik 40 év szolgálati idővel. (1997. évi LXXXI. tv.)

II. pillér

A második pillér a kötelező, de magánkezelésű, többnyire tőkefedezeti alapon működő rendszereket jelenti.

Ez a pillér Magyarországon a magánnyugdíjpénztárakon keresztül jelent meg, amelyek 1998-2011. között működtek. Ez olyan névre szóló számlákat takart, amelyek esetében az állam által a számlára folyósított összegek az állami nyugdíj kiegészítéseként szolgáltak, de 2011-ben ezek a számlák beolvasztásra kerültek az állami felosztó-kirovó rendszerbe. Ma már ez a pillér nincs aktívan jelen a magyarországi nyugdíjrendszerben. (1997. évi LXXXII. tv.)

III. pillér

A nyugdíjrendszer harmadik pillére az önkéntes, államtól független nyugdíjcélú megtakarításokat foglalja magába. Ennek a magyarországi helyzetét a 3.3. alfejezetben részletesen kifejtem.

3.3. A Magyarországon elérhető nyugdíjcélú öngondoskodási formák és azok állami támogatottsága

Magyarországon az önálló nyugdíjcélú megtakarítás 1993. óta érhető el, először csak az önkéntes nyugdíjpénztár létezett majd később kibővült a rendszer a nyugdíj-előtakarékossági számlával és a nyugdíjbiztosítással.

A magyar lakosság által választható három forma legfőbb tulajdonságait az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat: A Magyarországon elérhető nyugdíjcélú öngondoskodási formák főbb jellemzői, 2023

<i>Megnevezés</i>	Nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ) ³	Nyugdíjbiztosítás⁴	Önkéntes nyugdíjpénztár⁵
<i>Létrejötté Mo.-n</i>	2006.	2014.	1993.
<i>Befizetés formája és összege</i>	Nyitáskor: min. befizetés Nincs fix havidíj	Biztosítási díj, nem meghatározott	Havi díj/tagdíj < 10.000 Ft
<i>Befizetések kezelése</i>	Befektetésre kerül saját döntés alapján.	Befektetésre kerül valamely elkészített portfólióba	Befektetésre kerül.
<i>Költségek</i>	Számlavezetési díj	TKM szerinti díjfizetés	Befizetésekből vonják le
<i>Adómentesség*</i>	Min. 10 év számlavezetés és nyugdíjkorhatár elérése után.	Min. 10 év vagy szerződés kori nyugdíjkorhatár elérésekor	Hozam 10 év után am. Tőke 20 év után am.
<i>Kedvezményezett megjelölése</i>	Nincs lehetőség, hagyatéki eljárás keretében	Lehetséges, illetékmentes öröklés	Lehetséges, illetékmentes öröklés
<i>Állami támogatás módja</i>	20% SZJA visszatérítés	20% SZJA visszatérítés	20% SZJA visszatérítés
<i>Állami támogatás max. értéke</i>	Max. 100.000 Ft/év	Max. 130.000 Ft/év	Max. 150.000 Ft/év
<i>Felvételi jogosultság</i>	Nyugdíjkorhatár elérésekor	Szerződés kori nyugdíjkorhatár elérésekor	Nyugdíjkorhatár elérésekor
<i>Kinek ajánlható?</i>	Aki ért az értékpapírpiacra való befektetésekhöz.	Nem bánja a magasabb havidíjat, rendelkezik valamennyi pénzügyi ismerettel.	Aki kisebb havidíjjal szeretne megtakarítani és nem rendelkezik pénzügyi ismeretekkel.

* Ha korábban kerül kivételre a felhalmozódott összeg, akkor 15%-os SZJA fizetési kötelezettség merül fel. NYESZ és Nyugdíjbiztosítás esetén 20%-os büntetőkamattal együtt kell visszafizetni az adójóváírások összegét.

Forrás: Saját szerkesztés az MNB: Nyugdíjcélú öngondoskodás: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/nyugdij-celu-ongondoskodas>, 1997. évi LXXXII. tv. 1993. évi XCVI tv. 2005. évi CLVI tv. alapján, 2023

³ **Nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ):** kifejezetten nyugdíjcélú megtakarításhoz nyitható értékpapírszámla, amely keretében a számlavezető által elérhetővé tett termékekből állíthatja össze a portfólióját a számla tulajdonosa.

⁴ **Nyugdíjbiztosítás:** „A nyugdíjbiztosítás kifejezetten nyugdíjcéllra kötött életbiztosítási szerződés. Két fajtája létezik, a hagyományos életbiztosítás és a befektetési egységekhez kötött életbiztosítás” (MNB: Nyugdíjcélú öngondoskodás)

⁵ **Önkéntes nyugdíjpénztár:** olyan tagdíj fizetésével igénybe vehető öngondoskodási forma ahol a tagok saját számlájukon gyűjtik a megtakarításaikat, ezeket pedig hozamelérés érdekében a pénztár befekteti.

A jellemzők között is látható, hogy mind a három megtakarítási forma esetében lehetősége van a megtakarító személynek meghatározott összegű állami támogatás igénybevételére. Ez a támogatás a személy által tárgyévben befizetett adóból való visszajuttatással történik meg és része az állam öngondoskodás népszerűsítési tevékenységének. (<https://nyugdijmaskeppen.hu/nyugdij-adovisszaterites/>)

3.3.1. Miért szükséges egyre inkább a lakosság nyugdíjcélú öngondoskodása?

A felosztó-kirovó rendszer úgy került kialakításra, hogy egyre növekvő népesség mellett képes jól működni és hosszú távon fennmaradni, mivel ez az aktív dolgozók számának bővülését jelenti, így az egyre nagyobb számú lakossági befizetést kell szétosztani a nyugdíjjogosultak között. Népeségcsökkenés és még lassuló népességnövekedés esetén is növekvő nyugdíjösszegek mellett a költségvetés mindinkább deficitessé válhat. Az ebből adódó forrás hiány kiküszöbölése nyugdíjreform nélkül pedig csakis az adott időben nyugdíjra jogosultak számának, illetve a kifizetett összegek csökkentésével lehetséges. Ezen lépések megtétele azonban problémás lehet, mivel számolni kell az ország lakosságának elégedetlenségével és pénzügyi helyzetük romlásával. (Veress, J. 2007:144-146)

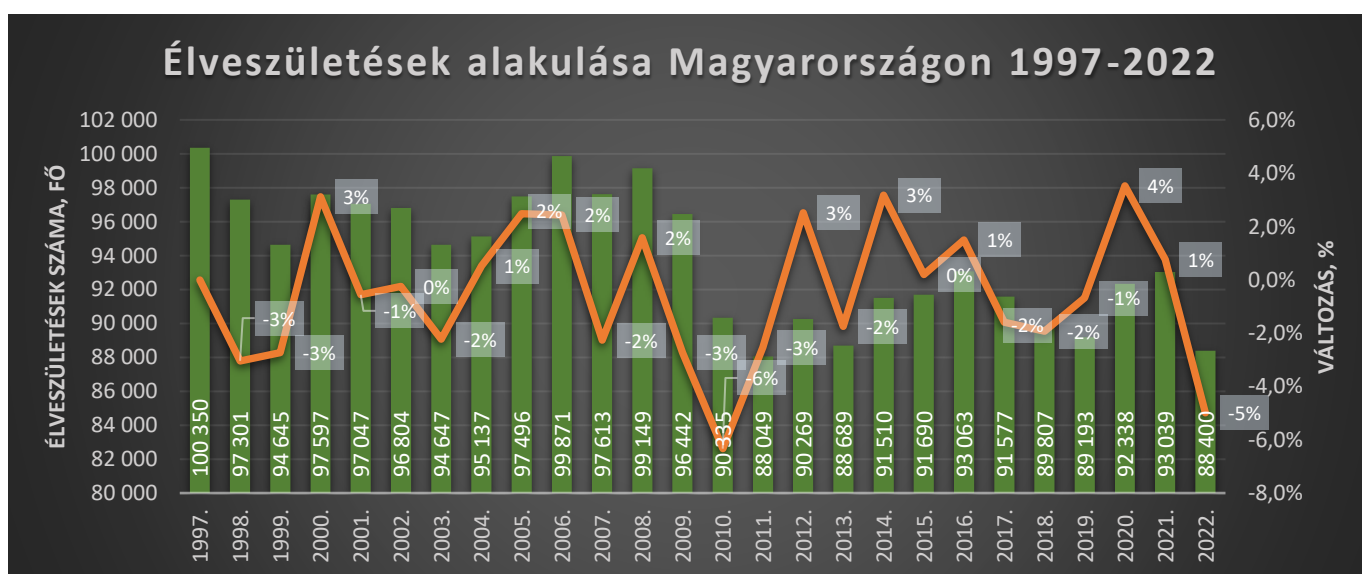
Magyarország demográfiai változása is hasonló helyzetet eredményezett a nyugdíjrendszer finanszírozásában, tekintve, hogy egy előregedő társadalomról van szó.

A legfontosabb demográfiai tényezők alakulásának vizsgálata

Születésszámok alakulása

A 2. ábrán a magyarországi születésszámok alakulását mutatom be 1997-2022. években..

2. ábra: Élveszületések számának alakulása Magyarországon, 1997-2022

Forrás: saját szerkesztés a KSH adatok alapján: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0006.html 2023

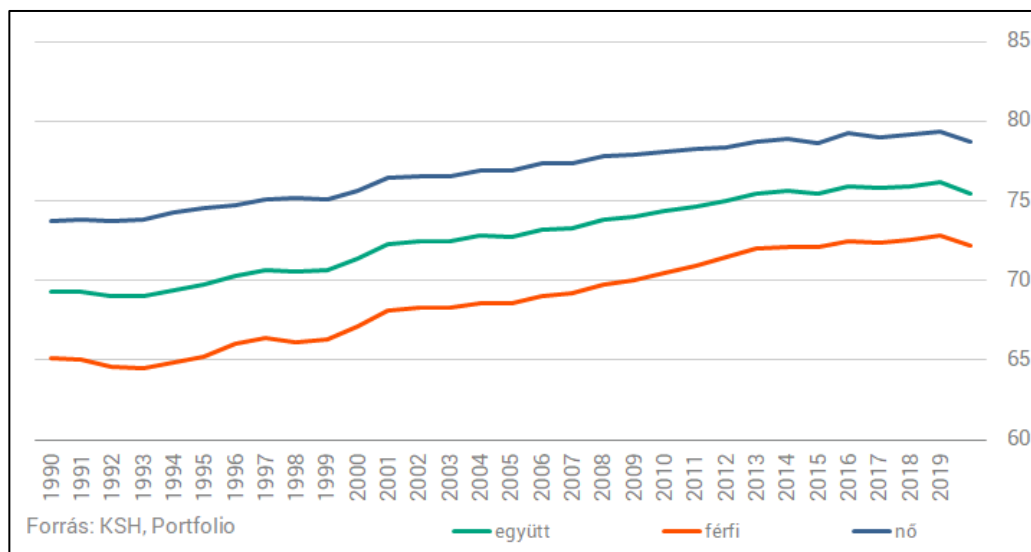
Az élveszületések számának vizsgálatakor láthatjuk, hogy 2009. óta jelentősen csökkent a gyermekvállalási hajlandóság a magyar lakosság körében és az eltelt évek alatt az állam által eszközölt gyermekvállalási támogatások sem eredményeztek kedvező növekedést, amellyel a korábbiakhoz hasonló vagy kedvező értékeket értek volna el.

Várható élettartam alakulása

A 3. ábra tartalmazza a magyarországi várható élettartam alakulását 1991-2020. években.

3. ábra: Születéskor várható élettartam változása és alakulása, 1991-2020

(Adatok: év)

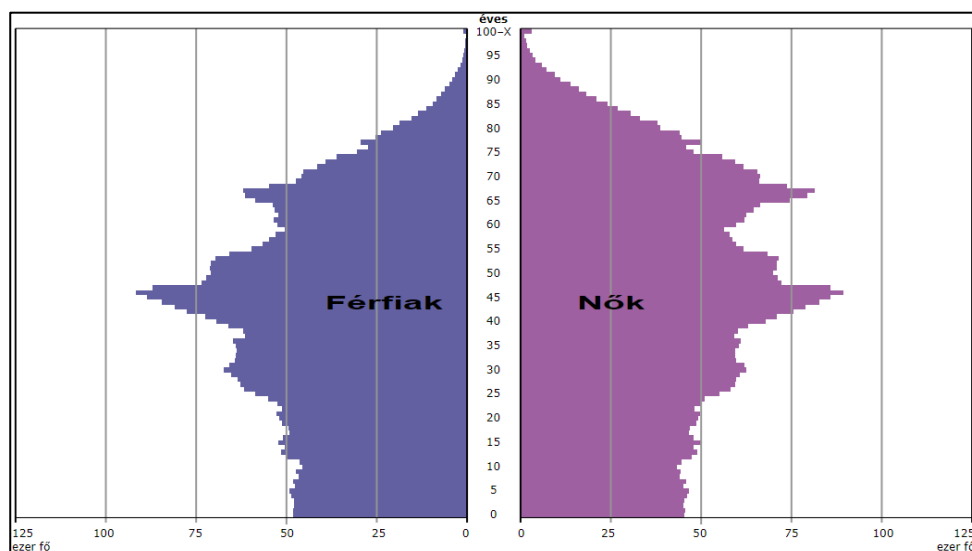
Forrás: Portfólió: <https://www.portfolio.hu/befektetes/20210920/idozített-nyugdijbom-ban-ul-magyarorszag-de-van-itt-egy-meg-nagyobb-bokkeno-501398>

Az előregedő társadalom kialakulását és a nyugdíjas lakosság arányának növekedését fokozza az egészségügy folyamatos fejlődésével arányosan változó várható élettartam növekedése is. A Covid járvány alatti visszaesés hatását is figyelembe véve a rendszer 1997-es bevezetése óta az átlagos születéskor várható élettartam több mint 5 évvel kitolódott, ma már a 75 évet is meghaladja.

Nyugdíjas népesség arányának alakulása

Az előregedő társadalom jelenlegi helyzetét a legjobban az ország korfája (4. ábra) szemlélteti, amely összehasonlíthatóan mutatja a korosztályok létszáma közötti nagy eltéréseket.

4. ábra: Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2022

Forrás: KSH: Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2023

<https://www.portfolio.hu/befektetes/20210920/idozített-nyugdijbomba-ul-magyarország-de-van-itt-egy-meg-nagyobb-bokkeno-501398>

A korábbi két tényező hatására egy egyre jobban előregedő társadalom van kialakulóban Magyarországon. A nyugdíjas korúak aránya 2021- ben megközelítőleg a 20%-ot is elérte, az időskori eltartottsági ráta pedig már 2020-ben elérte a 30,3 %-os értéket, amely azt jelenti, hogy 1000 aktív korú személyre 303 nyugdíjas korú személy jutott. A népesség előre számítások alapján ez az érték 2060.-ra eléri a 61%-ot, amely azt jelenti, hogy kevesebb, mint két aktív korú személy fog jutni egy 65 év feletti személyre.

(<https://www.penzcentrum.hu/egeszseg/20210116/10-ijeszto-teny-2021-ben-amivel-elobb-utobb-minden-magyar-nyugdijas-szembesul-1109292>)

Nyugdíjkorhatár alakulása

A jelenlegi rendszer további fenntartása a korábban említett két módon, a kifizetett összegek csökkentésével, illetve a nyugdíjkorhatár kitolásával lehetséges. Ebből az első megoldást nem érzékeljük mivel a megfelelő életszínvonal fenntartása és a jelenlegi gazdasági válság hatásainak kezelésére a magyar állam a nyugdíjösszegek növelésével próbált hatni. A

nyugdíjkorhatár kitolása azonban már 2013. óta megfigyelhető, mivel a törvénykezés 2013 és 2022 között fokozatosan emelte 62 évről 65 évre.

3.3.2. A magyarországi önkéntes nyugdíjrendszer jelenlegi helyzete 2021-22. években

A három megtakarítási forma adatait a 2. táblázat mutatja. A 2. táblázatban az egyes adatokat az előző évhez viszonyítva is vizsgáltam annak érdekében, hogy látható legyen az egyes formákra jellemző változások iránya és mértéke.

2. táblázat: Nyugdíjcélú megtakarítási formák adatainak alakulása Magyarországon, 2021-2022

Megnevezés	Önkéntes nyugdíjpénztár		Nyugdíj-előtakarékossági számla	Nyugdíjbiztosítás	
	2021.*	2022.		2021.*	2022.
<i>Időszak (év)</i>	2021.*	2022.	2021.*	2021.*	2022.
<i>Intézmények száma (db)</i>	33	30	-	13	13
<i>Taglétszám (e fő)</i>	1.105	1.092	97,3	424	453
<i>Taglétszám változása (%)</i>	- 0,1	- 1,2	- 2,7	+ 9,8	+ 6,8
<i>Portfólió összege (Mrd Ft)</i>	1.729	1615	460	-	-
<i>Portfólió változása (%)</i>	+ 6,4	- 6,6	+ 6,73	-	-
<i>Éves Tagdíjbefizetés (Mrd Ft)</i>	121,0	117,5	-	115,9	126,8
<i>Tagdíjbefizetés Változása (%)</i>	+ 16,35	- 2,9	-	+ 13,4	+ 9,4
<i>Adójóváírás (Mrd Ft)</i>	17,0	15,8	-	-	-

*A 2021. évi adatok %-os változásának viszonyítási alapjaként a 2020. évi adatokat használtam fel.

Forrás: saját szerkesztés MNB: Pénztárak Prudenciális eredménye 2022

H2.:https://sta.mnb.hu/Reports/powerbi/STA/PenztarakPrudencialis_EN?rs:embed=true,

MNB: Biztosító társaságok Prudenciális eredménye 2022. H2.:https://sta.mnb.hu/Reports/powerbi/STA-FSF/BiztPrudencialis_EN?rs:embed=true, MABISZ: Negyedéves biztosítási ági összesítő 2022. IV. negyedév: <https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/03/2022-i-iv-quarter.pdf>, által közölt adatok alapján, 2023

A teljes magyar nyugdíjmegtakarítási piacon a vizsgált években közel 1,6 millió megtakarító volt jelen, ami a magyar foglalkoztatottak számához (4,7 millió fő) viszonyítva csupán 34% körüli megtakarítási hajlandóságot jelent.

A nyugdíj-előtakarékossági számlák esetében a számlákat vezető pénzüzeteknek és befektetési szolgáltatóknak nincs előírva kötelező adatszolgáltatás ezért nem ismertek a másik két megtakarítási formához hasonló részletes információk.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak és a nyugdíjbiztosítások esetében megfigyelhetők a korábbi években jellemző tendenciák, mégpedig az önkéntes nyugdíjpénztári tagok számának, és a pénztári portfóliónak a csökkenése, a nyugdíjbiztosítások esetében pedig a szerződő személyek számának növekedése. A pénztári adatok visszaesésének az oka főként a három kategória közötti átcsoportosulás lehet.

Önkéntes nyugdíjpénztárak

Magyarországon 2023-ban 30 önkéntes pénztár nyújt nyugdíjcélú megtakarítási lehetőséget.

A 3. táblázat tartalmazza az öt legnagyobb pénztár 2022. évi adatait.

3. táblázat: Az öt legnagyobb önkéntes nyugdíjpénztár adatai Magyarországon, 2022

Nyugdíjpénztár	Létszám (fő)	Portfólió (eFt)	Létszám változás 2021=100% (%)	Portfólió változás 2021=100% (%)
AEGON/ALFA	166 018	193 619 412	97,2	88,8
Allianz	160 815	201 142 954	96,4	88,9
OTP Önkéntes Kiegészítő Nyugdíjpénztár	259 812	342 459 475	104,5	97,1
Aranykor Országos Önkéntes Nyugdíjpénztár	96 357	163 024 019	97,4	95,3
MBH Gondoskodás Nyugdíjpénztár	72 251	132 012 045	95,8	92,8

Forrás: Saját szerkesztés az MNB Aranykönyv 2022., 2021.: <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/felugyeleti-statisztikak/aranykonyv/aranykonyv> alapján, 2023

Ez az öt nyugdíjpénztár 2022-ben a teljes nyugdíjpénztári portfólió (1.677 milliárd Ft) közel 62%-át tette ki (1.032 milliárd Ft) és az önkéntes nyugdíjpénztárral rendelkezők számának (1.092.216 fő) 69,2%-át (755 253 fő) ők biztosították.

A legtöbb nyugdíjpénztár esetében hozamráta csökkenés és ezzel együtt taglétszám és portfólió érték csökkenése is megfigyelhető. Ezek megegyeznek az elmúlt években megfigyelhető tendenciákkal, miszerint egyre inkább csökken az önkéntes nyugdíjpénztárak létszáma, vezető szerepe. Egyre nagyobb szerepet kap a NYESZ és az nyugdíjbiztosítás.

Az önkéntes nyugdíjpénztári tagok 50%-a a 45-59 éves korosztályból kerül ki, míg közel 30%-a a 30-44 éves korcsoportból. A 60+-os korcsoport 16%-át, a 16-29-es korcsoport pedig mindössze 4%-át tette ki a létszámnak.

(https://sta.mnb.hu/Reports/powerbi/STA/PenztarakPrudencialis_EN?rs:embed=true)

Nyugdíjbiztosítás

Magyarországon a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti nyugdíjbiztosítást 13 biztosító cég nyújt. A 4. táblázat tartalmazza a 2022-es piaci részesedés alapján az 5 legnagyobb nyugdíjbiztosítást nyújtó cég adatait.

4. táblázat: Az öt legnagyobb nyugdíjbiztosító vállalat adatai Magyarországon, 2022

Nyugdíjbiztosító	Díjbevétel 2022-ben (eFt)	Ebből befektetéshez vagy indexhez kötött díjbevétel (eFt)	Piaci részesedés (%)
Generali	18 113 722	15 593 444	13,4
NN	17 142 149	6 740 314	12,7
AEGON/ALFA	15 159 546	6 680 933	11,2
Allianz	14 672 399	14 672 399	10,9
UNION	12 051 873	12 032 874	8,9
Összes Nyugdíjbiztosító	135 088 690	105 192 011	100,0

Forrás: saját szerkesztés Vaskövi Ágnes, Ráduly Dóra: Nyugdíjrendszerek és nyugdíj-előtakarékossági formák a visegrádi országokban, Biztosítás és kockázat 9. évf. 3-4. szám 3. cikk, <https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/03/2022-i-iv-quarter.pdf> alapján, 2023

Az öt legnagyobb nyugdíjbiztosító piaci részesedés szerint együttesen az 57,1%-át teszi ki a teljes nyugdíjbiztosítási piacnak. (<https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/03/2022-i-iv-quarter.pdf>)

Megfigyelhető, hogy a hagyományos megtakarításokra épülő nyugdíjbiztosítások helyett már inkább a befektetésekhez, illetve indexhez kötött nyugdíjbiztosítások a népszerűek.

Ez a biztosítási forma ötvözi a hagyományos élet- és nyugdíjbiztosítások, illetve a befektetési alapok tulajdonságait, mivel a biztosítási szolgáltatások mellett befektetési lehetőségeket is nyújtanak. Ez azt jelenti, hogy a befizetett díjakat a biztosító által felkínált valamelyik

eszközalapba fektetheti be a biztosított, és később a kifizetéseket ennek az alapnak a hozama fogja meghatározni. Ezek a biztosítási formák jellemzően hosszú távra ajánlottak tekintve, hogy az alapok nehezen pénzzé tehető, kevésbé likvid eszközöket is tartalmaznak, így idő előtti visszaváltásuk a magas költségek, illetve az elvesztett hozam miatt kevésbé lehet kedvező.

Mindezek ellenére a Generali, az Allianz és az Union biztosítók esetében is látható, hogy 2022-ben a teljes éves díjbevételük majdnem 100%-a ilyen biztosításokból származott, de az NN és az Alfa biztosítóknál is jelentős mértékben megjelentek. (<https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/03/2022-i-iv-quarter.pdf>)

3.4. Összegzés

A magyar felosztó-kirovó nyugdíjrendszer a kedvezőtlen demográfiai változásoknak köszönhetően, egy kedvező nyugdíjreform végrehajtása nélkül, fenntarthatatlanná fog válni az elkövetkezendő években, ezért egyre nagyobb hangsúly helyeződik a lakosság önkéntes nyugdíjcélú megtakarításaira. A három elérhető lehetőség valamelyikével azonban csak a foglalkoztatotti réteg alacsony hányada (35%) él, amelyből arra következtethetünk, hogy az ez irányú megtakarítási hajlandóságuk alacsony és valószínűleg a témával, illetve a jelenlegi helyzettel kapcsolatos információkkal sem rendelkezik a lakosság. Továbbá, ha tisztában is vannak a kedvezőtlen jövővel nem érzik még a hatásait és ezért nem gondolják szükségesnek a megtakarításokat.

A probléma további elemzéséhez mindenképpen szükséges egy mélyebb vizsgálat elvégzése, hogy feltárhatók legyenek a nyugdíjcélú öngondoskodás népszerűtlenségének okai, és, hogy következtetéseket tudjak levonni a nyugdíjmegtakarítási piac jövőbeli alakulásával kapcsolatban.

4. Primer kutatás eredményének elemzése

A tesztet és a kérdőívet hosszas előkészítés után 2023. október 3-án tettem közzé és egy négy hetes időszakon keresztül, 2023. október 31-ig tudták a résztvevők kitölteni.

A kérdőívet első körben elküldtem az ismerőseimnek majd megosztottam különböző online oldalakon és csoportokban. A további megosztásoknak, illetve tovább küldéseknek köszönhetően a négy hetes kitöltési időszak alatt 109 válasz érkezett. A kapott eredmények elemzését először a kérdőívvel kezdem, majd áttérek a pénzügyi teszt során kapott válaszok értékelésére.

4.1. Kérdőív eredményének elemzése

A kérdőív elemzése során kérdésenként részletezve fogom a kapott válaszokat elemezni, később pedig a nyugdíjcélú megtakarítások vonatkozásában megkísérlek összefüggéseket is vizsgálni azoknál a személyeknél, akik a válaszuk alapján, rendelkeznek egy vagy több megtakarítási formával.

A következő alfejezetekben a kérdőív kérdéseire adott válaszok adatait dolgozom fel.

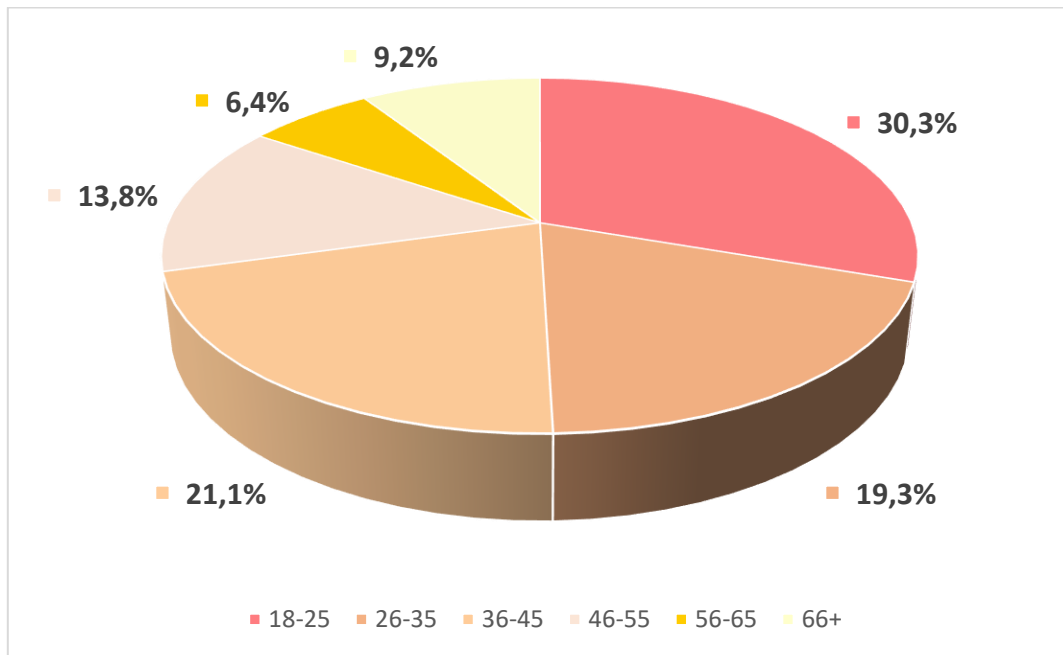
4.1.1. A kitöltők nem szerinti megoszlása

A válaszadók számának 80,7%-át (88 fő) a nők tették ki, ugyanakkor jelentősen kevesebben voltak a férfi kitöltők, ami 19,3%-ot (21 fő) jelentett. A női kitöltők többségének oka egyrészt az lehet, hogy ők voltak többen az általam közvetlenül megkeresett személyek között, valamint a csoportokat, ahol megosztottam a kérdőívemet, nagyobb százalékban szintén a nők látogatják. Ez valószínűleg torzító hatású lesz a vizsgálat eredményeiben.

4.1.2. A kitöltők életkor szerinti megoszlása

A nyilatkozóknak az életkoruk megadására korcsoportonként volt lehetősége, mivel a témám és a vizsgálatom szempontjából relevánsabbnak gondoltam így vizsgálni az adatokat. Az első korcsoport 18-tól 25 éves korig terjedt, ezután pedig 10 éves megosztásban alakítottam ki őket egészen 65 évig. A 65. életévüket betöltött kitöltőket egy csoportba vontam össze. Jelenleg 65 év Magyarországon a nyugdíjkorhatár, így az ezen kor feletti kitöltők célja nagy valószínűséggel már nem a megtakarítás, viszont megvizsgálható, hogy a múltban mennyire volt jellemző a nyugdíjcélú öngondoskodás.

5. ábra: A kérdőív kitöltőinek megoszlása korcsoportok szerint, 2023

Forrás: önálló szerkesztés a saját elektronikus kérdőív eredménye alapján, 2023

Az 5. ábra mutatja, hogy a legtöbben a 18-25 éves korcsoportból kerültek ki, akik a válaszadók közel egyharmadát (30,3%) tették ki. A korcsoport képviselőinek nagyarányú jelenléte abból az okból is lehetséges, hogy egyetemi társaimat is megkértem a kérdőív kitöltésére, de elmondható, hogy ez az a korosztály, amelynek a közösségi médiában és egyéb felületeken való jelenléte a legmeghatározóbb, így a legkönnyebben elérhetőek online véleménynyilvánítás során.

A 26-35, illetve 36-45 éves korosztály közel azonos arányban képviseltette magát a kitöltés során, az előbbi 19,3%-kal (21 fő), az utóbbi csoport 21,1%-kal (23 fő). Ők még azoknak a korosztályoknak a tagjai, akik habár nem számítanak „digitális bennszülöttnek”, mégis jelentős számmal jelen vannak és használják a közösségi médiát. A 46-55 éves korosztályból pedig mindösszesen 13,8%-os (15 fő) részvételt sikerült elérnem.

Az 56-65 éves korcsoport tagjai, illetve az annál idősebb személyek voltak a legkevesebben. A nyugdíjkorhatárt már betöltő személyek a kérdőív kitöltőinek 9,2%-át (10 fő), míg az eggyel fiatalabb korosztály 6,4%-át (7 fő) tette ki. Az alacsony számú jelenlétüknek a legfőbb oka az lehet, hogy a közösségi média oldalakat csak kevesen használják vagy éppen más formában, más oldalakat látogatnak, mint a fiatalabb korosztályok és sokan még e-mail címmel sem rendelkeznek, ezért elektronikus utakon keresztül nehéz elérni őket.

Statisztikai elemzés

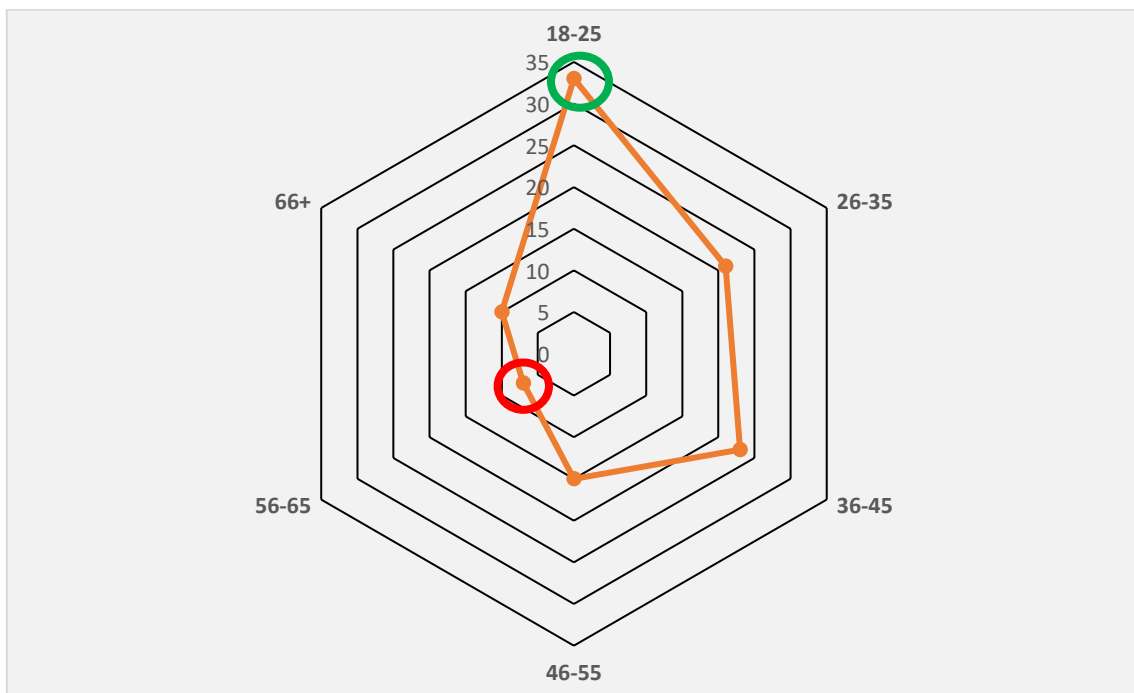
A kitöltők életkor szerinti alakulását mindenképp célszerű statisztikai szempontból is vizsgálni, kezdve a középértékekkel. Ezek olyan statisztikai mutatók, amelyek a sokaságot egy olyan számmal jellemzik, amely minden esetben a sokaság centrumában helyezkedik el. A középértékeknek két fajtája van, a helyzeti, illetve a számított. A helyzeti középérték magába foglalja a módusz, illetve medián kiszámítását.

(A mutatók elméleti hátterének és számítási módjának forrása: Csipkés Margit, Nagy Orsolya Bernadett: A felsőoktatási szakképzésében tanuló hallgatók statisztikai példatára.

Hozzáférés:)

A módusz a sokaság elemei között a leggyakrabban, legtöbbször előforduló ismértéket jelenti. A módusz nem függ az összes többi értéktől, illetve nem érzékeny a jelenlévő szélső értékekre sem. Ábrázolása célszerű poligonon, illetve sugárdiagrammal és ebben az esetben a sokszög legnagyobb csúcsa ábrázolja a módusz értékét.

6. ábra: A nyilatkozók létszámának alakulása korosztályok szerint, 2023

Forrás: sugárdiagramm, önálló szerkesztés az saját kérdőív válaszai alapján, 2023

Mіндеzek alapján a 6. ábra mutatja, hogy a teljes sokaság esetén a legtöbbször előforduló érték a 18-25 éves korosztály, amelynek okait már vizsgáltam a 4.1.2. alfejezet elején (szakársak magas számú kitöltése és a fiatalabb korosztály internetes felületen való széleskörű

elérhetősége). Megvizsgáltam a módusz értékét nemek szerinti bontásban is, amely során mind a nők, mind a férfiak esetében a 18-25 éves korosztály száma dominált.

A másik helyzeti középérték a medián, amely azt a számot jelenti, amely az adatsor közepén helyezkedik el, azaz két részre osztja a sokaságot, tehát ugyanannyi nála nagyobb és kisebb adat található a statisztikai sorban. Ez az adat a korcsoport szerinti létszamoszlop kumulálásával kapható meg, és vizsgáltam a teljes sokaságra, illetve nemekre vonatkozóan is. Az 5. táblázat mutatja a kumulált létszámadatokat, a zöld cellák pedig az egyes csoportok medián értékét jelölik.

5. táblázat: A medián megállapításához használt kumulált létszám adatok, 2023

Korcsoport (Év)	Létszám (Fő)	Kumulált létszám (Fő)	Nők létszáma (Fő)	Nők kumulált létszáma (Fő)	Férfiak létszáma (Fő)	Férfiak kumulált létszáma (Fő)
18-25	33	33	27	27	6	6
26-35	21	54	19	46	2	8
36-45	23	77	19	65	4	12
46-55	15	92	10	75	5	17
56-65	7	99	5	80	2	19
66+	10	109	8	88	2	21
Összesen	109	-	88	-	21	-

Forrás: Önálló szerkesztés a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

A teljes sokaság, illetve a férfi kitöltők esetében a medián azonos korcsoportba esik, a 36-45 éves, míg a nőknél a 26-35 éves korosztályba.

Tekintve, hogy a kérdőívben korcsoportok szerepeltek, így vizsgálható a medián a számított korosztály középértékekkel is, ezáltal nem egy korcsoportot, hanem egy adott életkort kapok eredményül. Középértékkel számolva a kitöltők teljes létszámánál, illetve a férfiak csoportjánál 40,5 év a medián értéke, míg a nőknél 30,5 év.

A számított középértékek az átlagokat takarják és az én kérdőívem esetében súlyozott számtani átlag számítására is van lehetőség. A súlyozott számtani átlag kiszámításához is az osztályközepeket használtam fel, amely az egyes intervallumok alsó és felső határából számított átlaggal határozható meg.

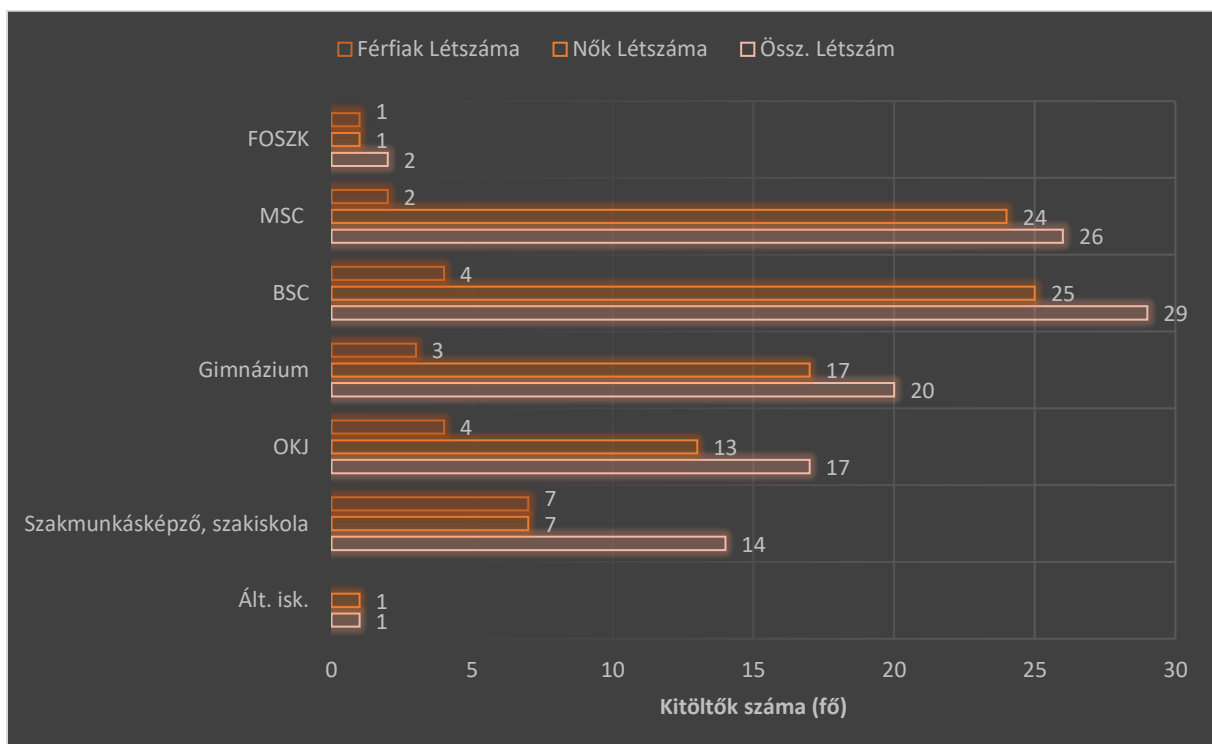
Ezt követően az osztályközepekből vezethető le a súlyozott számtani átlag, amelyet számítva a az eredmény az, hogy a kitöltők számának átlagos életkora 38,9 év, míg nemenként a nőknél 38,2, a férfiaknál pedig 42,0 év az átlagéletkor. (A súlyozott számtani átlag kiszámításához használt képleteket és táblázatokat a 3. melléklet tartalmazza.)

4.1.3. A kitöltők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

Mindenképpen fontosnak tartom vizsgálni a kitöltők legmagasabb iskolai végzettségét abból a szempontból, hogy vajon a magasabb végzettség nagyobb pénzügyi tudatosságot, illetve megtakarítási hajlandóságot jelent-e. Ezt az összefüggést a nyugdíjcélú megtakarítással rendelkező személyek vizsgálatánál fogom figyelembe venni, itt csak a végzettség szerinti megoszlást vizsgálom. A kitöltő személyek legmagasabb iskolai végzettség szerinti létszámát a 7. ábra mutatja.

Az elemzés során felhasznált legmagasabb iskolai végzettség szerinti számításokat a 3. melléklet tartalmazza.

7. ábra: A kérdőív kitöltőinek száma legmagasabb iskolai végzettség szerint együttesen és nemenként, 2023

Forrás: önálló szerkesztés a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

A kitöltők több mint fele felsőoktatási képesítéssel rendelkeznek, ezen belül 26,6 % (29 fő) alapképzésével 23,9 % (26 fő) pedig mesterképzésével. Nemenként vizsgálva a megoszlást a

nők esetében ugyancsak az alapfokú diplomával rendelkezők vannak a legtöbben, a teljes női létszám 28,4 %-át (25 fő) adják. Ezzel szemben a férfiaknál a szakmunkásképzőt, illetve szakiskolát végzett személyek száma a teljes sokaság egyharmadát (7 fő) adja, így ők vannak a legtöbben.

Ez alapján elmondható, hogy egy diverzifikált adatcsoportokhoz jutottam az adatgyűjtési időszak végén, hiszen számos különböző végzettségi szintű személy szerepelt a kitöltőim között, ami segítette az elemzésem relevanciáját.

Összegezve a kitöltők között jelentős arányban (32,1%) vannak alacsonyabb, csak általános iskolát, illetve gimnáziumot és középiskolát végzett személyek, de olyanok is, akik szakmai vagy valamilyen felsőoktatási végzettséget szereztek, ezáltal elmondható, hogy ez a megoszlás a sokaság kis létszáma mellett sem rugaszkodik el jelentős mértékben a valós adatoktól.

4.1.4. A kitöltők szakirányú végzettség szerinti megoszlása

Fontosnak tartottam vizsgálni azt is, hogy a kitöltők közül kik azok, akik pénzügyi vagy egyéb gazdasági végzettséggel rendelkeznek és ezáltal tanulmányaik során már nagy valószínűséggel találkoztak a nyugdíjcélú öngondoskodás fogalmával, szerepével.

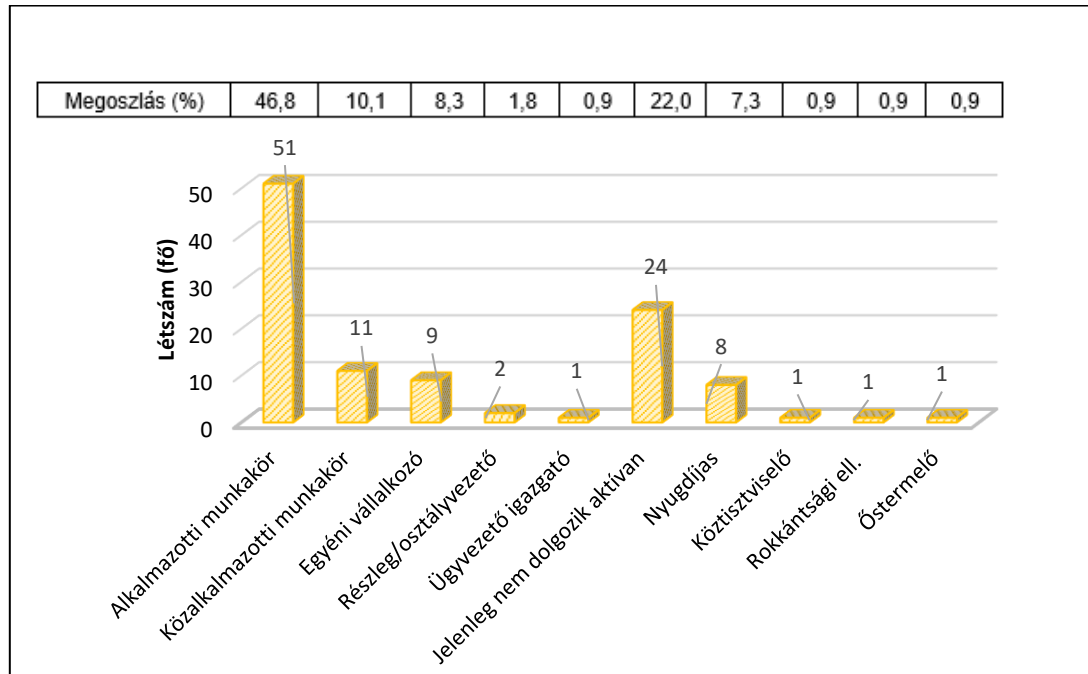
A 109 fő kitöltőnek mindössze 35,8%-a (39 fő) rendelkezik gazdasági végzettséggel (ld. 3. melléklet). Ennek a létszámnak 76,9%-át (30 fő) a női kitöltők és 23,1%-át (9 fő) a férfiak közül adták, amelynek az alakulása itt is tükrözi a nem szerinti megoszlás torzító hatását.

Később vizsgálni fogom szakirányú végzettség szempontjából a nyugdíjcélú megtakarítással rendelkező személyeket.

4.1.5. A kitöltők jelenlegi munkakör szerinti megoszlása

A 8. ábra tartalmazza a kitöltők jelenlegi munkakör szerinti megoszlását.

8. ábra: A kérdőív kitöltőinek száma jelenlegi munkakörük alapján, 2023

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

A kitöltők egy része pénzügyi munkakörben dolgozik, így náluk valószínűsíthető, hogy munkájukból adódóan az egyes megtakarítási formák ismerete széleskörűbb.

A kitöltők 26,6%-a (29 fő) jelenleg pénzügyi ismereteket igénylő munkakörben dolgozik, míg 13,8%-uk (15 fő) az elmúlt 5 évben vagy annál régebben töltött be ilyen pozíciót. Ez a sokaság egészét nézve a nyilatkozók több mint 40%-át takarja (ld. 3. melléklet).

A kapott eredmények alapján a kitöltők majdnem fele alkalmazotti munkakörben dolgozik, továbbá közel 10%-ot tett ki egyenként a közalkalmazottak, az egyéni vállalkozók, illetve a nyugdíjasok száma. Jelentős arányt tettek ki azok, akik jelenleg nem dolgoznak aktívan, ez 22%-ot (24 fő) jelentett viszont tekintve, hogy ebben a létszámban benne vannak a nagy számban kitöltő diákok és fiatalok is, érthető a magasabb részarány.

4.1.6. A kitöltők egy havi nettó bérének alakulása

A nyilatkozók egy havi nettó bérének alakulását azért szeretném vizsgálni, hogy valószínű-e az, hogy nyugdíjcélné megtakarításokat nagyobb arányban kötnek olyan személyek, akik az átlagtól magasabb bérrel rendelkeznek. Erre majd a nyugdíjmegtakarítással rendelkező

személyek adatainak elemzésénél térek vissza, itt csak a számadatokat és a teljes sokaság bérének alakulását vizsgálom.

6. táblázat: A kérdőív kitöltőinek havi nettó bér adatai koedukáltan és nemenként, 2023

Nettó bér kategóriák	Létszám (Fő)	Megoszlás (%)	Nők (Fő)	Megoszlás (%)	Férfiak (Fő)	Megoszlás (%)
0-200 000 Ft	34	31,2	31	35,2	3	14,3
200 001-400 000 Ft	52	47,7	43	48,9	9	42,9
400 001-600 000 Ft	11	10,1	8	9,1	3	14,3
600 001-800 000 Ft	8	7,3	4	4,5	4	19,0
800 000 Ft -	4	3,7	2	2,3	2	9,5
Összesen	109	100,0	88	100,0	21	100,0

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

Ahogy a 6. táblázat adataiból is látszik a kérdőív kitöltőinek közel 80%-a 400 000 forint alatti havi nettó jövedelemmel rendelkezik, a nőknél ez az arány meg is haladja a 80%-ot, míg a férfiaknál a 60%-ot sem éri el. Ezek alapján elmondható, hogy kevesen vannak azok a személyek, akik az átlagbértől magasabb, és sokan, akik annál alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek. Megállapítható, hogy a férfiak átlagosan magasabb jövedelemmel rendelkeznek, mint az azonos munkakörben dolgozó nők. A további mélyebb elemzéshez azonban mindenképp szükséges a számok statisztikai vizsgálata.

Statisztikai elemzés

A nettó bértömegek statisztikai vizsgálatakor a korábban már tárgyalt mutatószámok közül lényeges információt ad a sokaságról a súlyozott számtani átlag, a szóródás mutatók közül pedig az átlagos abszolút eltérés és a szórás.

A *súlyozott számtani átlagot* ebben az esetben is vizsgáltam nemenként és összevonva is. A teljes sokaság átlagos havi nettó bérének értéke 309 175 Ft/fő/hó lett, amely a KSH által utoljára közölt 2023. augusztus havi országos szintű nettó havi jövedelemtől közel 75 000 ft-tal maradt el. (<https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/ker/ker2308.html>) Ez is mutatja a fiatalok és jelenleg aktívan nem dolgozók magas kitöltői létszámának torzító hatását.

Nemenként megfigyelve a nők havi nettó átlagbére 279 546 Ft/fő/hó, míg a férfiak esetében 433 334 Ft/fő/hó értéknek felelt meg. Ez a jelentős eltérés a két nem átlagbére között alátámasztja azt a feltételezést miszerint Magyarországon a nők és férfiak jövedelme közötti bérszakadék még jelentős mértékben jelen van.

Az *átlagos abszolút eltérés* megmutatja az egyes értékek számtani átlagtól való abszolút eltérésének az átlagos értékét. A mutatószám kiszámításával azt az eredményt kapjuk, hogy az egyes kitöltő személyek jövedelme a számtani átlagtól átlagosan és abszolút értékben 139 248 Ft/fő/hó értékben tért el.

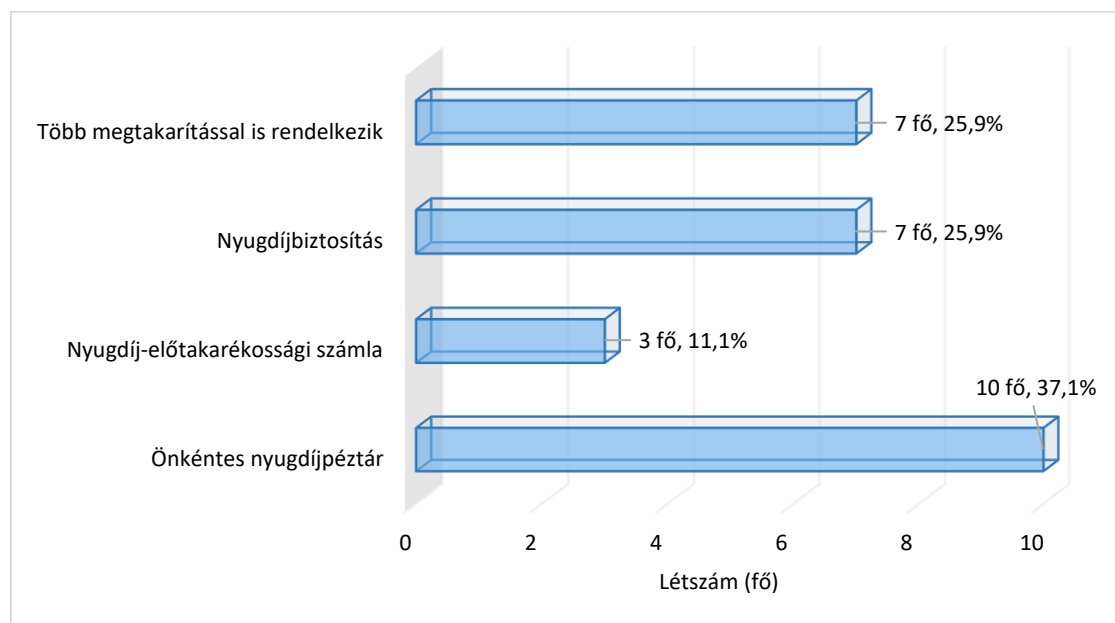
A *szórás* az egyes vizsgált értékek és a súlyozott számtani átlag közötti különbség négyzetes átlagát mutatja. Ez a mutatószáma az egyik legjobban használható szóródási mutató, mivel valamennyi értéket figyelembe veszi és egyértelműen meghatározható, viszont hátránya, hogy nagyon érzékeny kiugró értékekre a négyzetre emelés torzító hatása miatt.

A *szórás* eredménye alapján pedig az egyes béreknek a havi átlagjövedelem értékétől való átlagos eltérése 203 430 Ft/ fő/hó volt a vizsgált időszakban. (A statisztikai mutatók kiszámításának módját a 3. melléklet szemlélteti.)

4.1.7. A kitöltők nyugdíjcélú megtakarítási hajlandósága

A kérdőívem fontos része a nyugdíjcélú megtakarítási hajlandóság feltárása, amely a 8. kérdéssel (Rendelkezik-e ön valamilyen nyugdíjcélú öngondoskodási formával?) kezdődik. A kitöltőknél fontos információ volt, hogy milyen nyugdíjcélú megtakarítási formákkal rendelkeznek. A feldolgozott adatokat a 9. ábra szemlélteti.

9. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező kitöltők száma, 2023

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

A kérdőívet kitöltő 109 személy 24,8%-a (27 fő) válaszolta azt, hogy rendelkezik valamilyen nyugdíjcélú öngondoskodási formával. További 12,8% (14 fő) jelenleg nem, de a múltban igen,

62,4% (68 fő) pedig sosem rendelkezett ilyen megtakarítással. Ez alapján a megkérdezettek mindössze 24,8%-a figyelhető meg a megtakarítással rendelkezők vizsgálatakor. A három nyugdíjcélú megtakarítási forma egyikével rendelkező személyek közül a legtöbben önkéntes nyugdíjpénztárral, a legkevesebben pedig NYESZ számlával rendelkeznek. A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek 25,9%-a (7 fő) azt válaszolta, hogy a három formából többet is igénybe vesz.

A következőkben vizsgálom a megtakarításokkal rendelkező személyeknek a kérdőív által megszerzett adatait, illetve az egyes tulajdonságaik és a korábbi kérdésekre adott válaszaik közötti összefüggést, illetve ennek az összefüggésnek a jellegét.

4.1.8. A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek adatainak elemzése

Nem és életkor szerinti vizsgálat

Először is fontosnak gondoltam megvizsgálni az öngondoskodási formákkal rendelkező személyeket nem- és kor szerinti bontásban, hogy kimutatható legyen melyik nem és melyik korcsoport megtakarítói hajlandósága volt nagyobb. Továbbá ezáltal kimutatható az is, hogy voltak-e olyan személyek a sokaságban, akik kiemelkedően korán elkezdték a nyugdíj célra való tartalékolást. A 7. táblázat tartalmazza a sokaságból nyugdíj célra megtakarító személyek nem, életkor és megtakarítási forma szerinti megoszlását.

7. táblázat: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek nem és életkor szerinti megoszlása, 2023

Megnevezés	Létszám (fő)	Korcsoportok (évek)						Összesen (fő)	Összesen (%) 27 fő = 100%
		18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66+		
Teljes sokaság	∑ Létszám	2	3	7	8	5	2	27	100,0
	Nők	1	1	6	4	3	1	16	59,3
	Férfiak	1	2	1	4	2	1	11	40,7
Önkéntes nyugdíjpénztár	∑ Létszám	1	2	3	0	2	2	10	37,0
	Nők	1	0	3	0	1	1	6	22,2
	Férfiak	0	2	0	0	1	1	4	14,8
Nyugdíj-előtakarékosági számla	∑ Létszám	0	0	2	1	0	0	3	11,1
	Nők	0	0	2	0	0	0	2	7,4
	Férfiak	0	0	0	1	0	0	1	3,7
Nyugdíjbiztosítás	∑ Létszám	1	1	1	4	0	0	7	25,9
	Nők	0	1	1	2	0	0	4	14,8
	Férfiak	1	0	0	2	0	0	3	11,1
Egyszerre több formával is	Létszám	0	0	1	3	3	0	7	25,9
	Nők	0	0	0	2	2	0	4	14,8
	Férfiak	0	0	1	1	1	0	3	11,1

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

A 7. táblázat adataiból látható, hogy a 46-55 éves korosztályból került ki a legtöbb nyugdíjcélú megtakarító, ők adták a sokaság 29,6%-át (8 fő). A megtakarítás a 36-45 éves korosztályban 25,9 %-os (7 fő) arányban volt jelen. Formánként megvizsgálva azt látjuk, hogy az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében a 36-45 éves korosztály és az 56 éven felüliek vannak a legtöbben, az előbbi 30,0% (3 fő), az utóbbi pedig 40,0%-os (4 fő) arányban. A NYESZ-szel rendelkező személyek többsége, 66,7% pedig ugyancsak a 36-45 éves korcsoportból került ki. A nyugdíjbiztosításoknál a 46-55 éves korosztály dominált 57,1%-kal, ennél idősebb megtakarító nem is volt, viszont itt is megjelentek a fiatalabb korosztály képviselői.

Az egyes személyek életkorának az átlagtól való abszolút eltérése 10,7 év, amely viszonylag alacsony értéknek számít a legkisebb és legnagyobb korcsoport közötti eltérés viszonylatában, ezzel arra utalva, hogy a kitöltők többségének életkora az átlagéletkor környékén helyezkedik el. A megtakarító személyek esetében a szórás értéke 12,9 év, amely azt jelenti, hogy az egyes kitöltők életkorának átlagtól való átlagos négyzetes eltérése kerekítve 13 év.

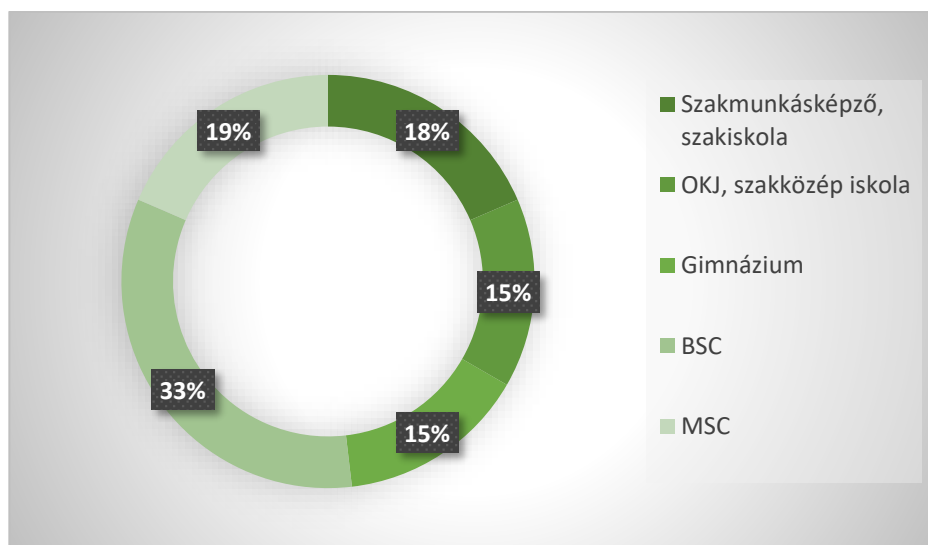
(A mutatók kiszámításának módját és értékét a 3. melléklet tartalmazza.)

Amennyiben a megtakarítók nem szerinti megoszlását vizsgáljuk, látható - annak ellenére, hogy nagyon kevés férfi kitöltő volt -, a megtakarításokkal rendelkezők 40,7%-át a férfiak adják. Ezek alapján levonható az a következtetés, hogy a megvizsgált teljes sokaság esetében a férfi résztvevők megtakarítási hajlandósága magasabb, mint a nőké.

Legmagasabb iskolai végzettség és szakirányú képzés szerinti vizsgálat

A megkérdezett személyek legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlását a 10. ábra mutatja.

10. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2023

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítási kérdőívre kapott válaszok alapján, 2023

A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek több mint fele (52%) felsőfokú végzettséggel rendelkezik, és csupán 18%-nak van érettségénél kisebb képzettsége. Ezen adatok alapján elmondható, hogy a magasabb végzettséggel rendelkező személyek valószínűsíthetően nagyobb hányadban fektetnek öngondoskodási formákba.

Továbbá a megkérdezettek 48,1%-a (13 fő) rendelkezik pénzügyi, gazdasági végzettséggel, és ugyanennyien dolgoztak az elmúlt 5 év során és jelenleg pénzügyi szakmában, így ők rendelkezhetnek számottevő ismeretekkel a megtakarítási formákról. Ez nagyban befolyásolhatja az öngondoskodási hajlandóságukat.

A megtakarító személyek nettó bértömeg szerinti vizsgálata

Lényegesnek ítéltém a személyek nettó bér szerinti alakulásának vizsgálatát mert így, megállapítható, hogy mekkora bértömeg mellett képesek nyugdíjcélú megtakarításokra.

A számításokhoz használt képleteket és táblázatokat a 3. melléklet tartalmazza.

Az öngondoskodók bércategóriáinak osztályközepe alapján számított súlyozott átlagos bér 462 963 Ft/fő, amely azt jelenti, hogy a kitöltők a megkérdezés időszakában átlagosan ennyit kerestek. Ez az átlagbér beleesik a mediánnak számító 400.001-600.000 Ft/hó bércategóriába, viszont meghaladja a válaszok között legtöbbször előforduló 200.001-400.000 Ft/hó osztály értékét. Ez azt jelenti, hogy annak ellenére, hogy a legtöbben átlagbércategórián aluli jövedelemmel rendelkeznek, az egyeseknél megjelenő kiemelkedően magas (600.000 ft-ot meghaladó) fizetés a sokaság átlagos nettó bértömegében magasabb értéket eredményez.

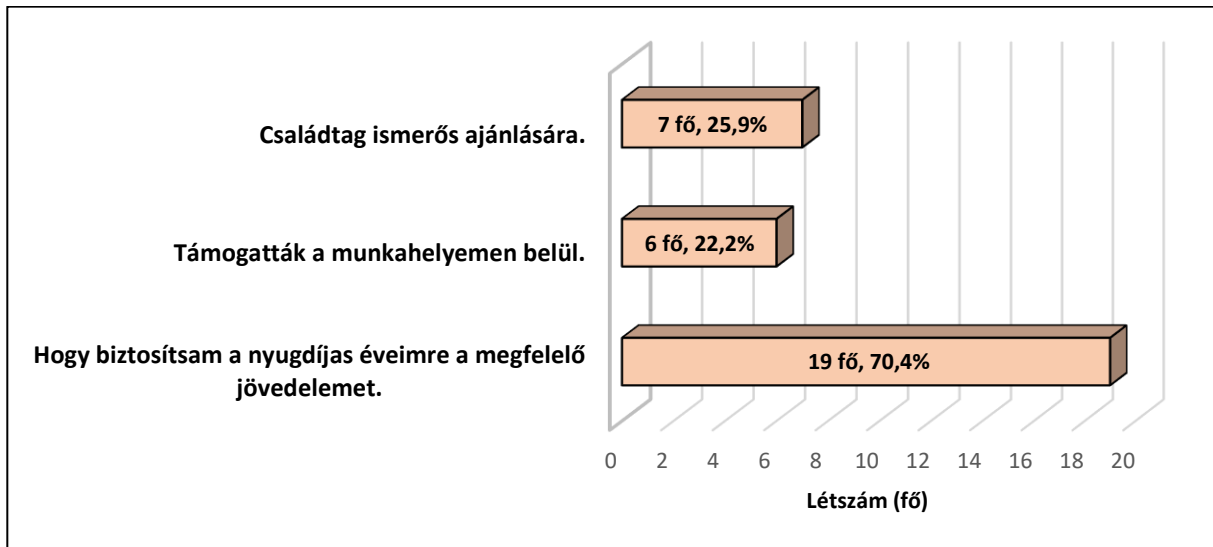
Számítottam a megtakarítók bérének aktuális időszakra számított átlagbértől való abszolút átlagos eltérését, amelynek értéke 189.300 Ft, amely tekintve, hogy közel egy bércategóriányi eltérést jelent, azt mutatja, hogy mennyire nagy értékű eltérések vannak az egyes személyek jövedelmei között. Ennek a viszonylag magas értéknek az okozói leginkább az átlagbértől jelentős mértékben eltérő, alacsonyabb bérrel rendelkező személyek voltak.

Arra, hogy a bértömegek nagysága mennyire befolyásolja a személyeket a nyugdíjcélú megtakarítások megkötésében az 5. fejezetben, a 2. hipotézishez kapcsolódóan fogok kitérni.

A vizsgált személyek nyugdíjcélú öngondoskodásának okai

Megkérdeztem a kitöltő személyeket arról is, hogy milyen okból/okokból rendelkeznek nyugdíjcélú megtakarításokkal. A válaszadók 3 lehetőség közül választhattak, de lehetőségük volt egyéb okok megjelenítésére is, amellyel azonban nem éltek. A válaszok alakulását a 11. ábra tartalmazza.

11. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek öngondoskodási okai szerinti megoszlása 2023

Forrás: Önálló összeállítású ábra a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

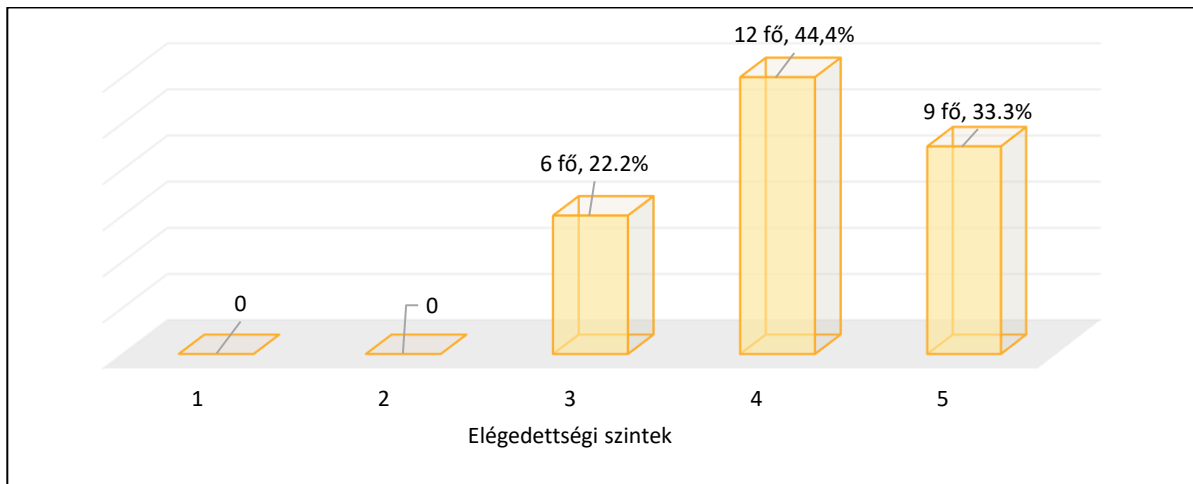
Ahogy az a 11. ábra mutatja a legtöbbben azért kezdtek nyugdíjcélú megtakarításokba, hogy megfelelő jövedelmet tudjanak biztosítani a nyugdíjas éveikre. További 25,9%-nál (7 fő) a saját elhatározás mellett a családtagok, ismerősök ajánlása is nagyban befolyásolta a megtakarítás megkezdését.

A megkérdezettek 22,2%-nál pedig az eredményezte legnagyobb arányban az öngondoskodást, hogy a munkahelyén belül támogatták a megtakarítást. Ez az érték azt jelzi, hogy csak kevés olyan munkahely van, ahol fontosnak tartják a munkavállalók ösztönzését a nyugdíjcélú öngondoskodásra.

A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek szolgáltatással szembeni elégedettségének vizsgálata

Megkérdeztem a kitöltőket, hogy mennyire elégedettek az általuk választott nyugdíjcélú megtakarítási formákkal. Az 12. ábra tartalmazza a megkérdezettek skálás kérdésre adott válaszainak eredményét, ahol a 1 az egyáltalán nem vagyok megelégedve opciót takarta, míg az 5 az a teljesen meg van elégedve opciót jelentette.

12. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek elégedettség szerinti megoszlása, 2023

Forrás: saját szerkesztésű ábra a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

A válaszok alapján a kitöltők inkább elégedettek az öngondoskodási formákkal. A közepesen elégedett személyek többsége (40,0%) az önkéntes nyugdíjpénztárral rendelkező személyek közül került ki ahol a 10 főből 4-en ezt az opciót választották.

A nyugdíjcéltra megtakarító személyek témával kapcsolatos informáltságának elemzése

A megválaszolandó informáltsági kérdésnél (12. kérdés) a megtakarításokkal rendelkező személyek, az összes kategóriában szerepeltették magukat és kevesen válaszolták azt, hogy jelentős információkkal rendelkeznek a témát illetően. Ennek ellenére a pénzügyi tesztre adott válaszok alapján a sokaság tudatosabb hányadát képviselték. Egyedül a teszt 2. kérdésére, az állami nyugdíjrendszer finanszírozási formájának kiválasztásánál adtak többen rossz választ, viszont a 27 főnek a 43,0%-a (20 fő) betudta jelölni a három jelenleg elérhető nyugdíjcélú megtakarítási formát. A pénzügyi tesztre adott válaszokat a későbbiek során, a 4.2. alfejezetben részletezem.

(A pénzügyi teszt kérdéseit és a helyes válaszokat a 2. melléklet tartalmazza.)

4.1.9. Milyen okokból nem rendelkezik nyugdíjcélú megtakarítással a kitöltő személyek többsége?

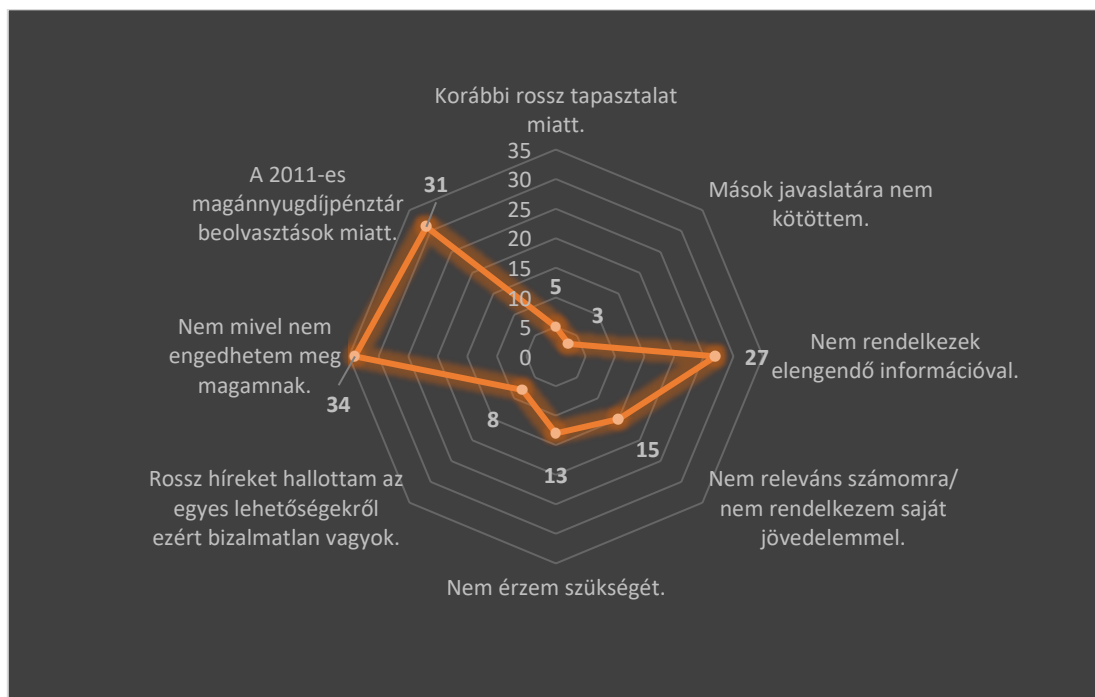
Azokat a személyeket, akik már nem vagy sosem rendelkeztek öngondoskodási megtakarításokkal megkérdeztem ennek okáról. A lehetséges válaszok közül megadtam kilenc véleményem szerint valós és releváns választ, de lehetőségük volt saját, a többitől eltérő vélemény megadására is. Ezt a lehetőséget többen használták is, viszont több válasz is hasonló

volt a kérdőívemben szereplőkkel, így azokat összevontam, végezetül pedig mindösszesen három olyan vélemény maradt, amely többlet információt adott hozzá az elemzésemhez (pl. a jelenlegi magas infláció és a bizonytalan gazdasági helyzet okán).

A kérdésre adott válaszaik összesített eredményét a 13. ábra mutatja.

13. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal nem rendelkező személyek okozat szerinti megoszlása, 2023.

(Adatok: fő)

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

A kitöltőknek a válaszadás során több lehetőség választására is volt lehetősége. A nyilatkozók 41,5%-a (34 fő) saját bevallása szerint azért nem rendelkezik nyugdíjcélú megtakarítással mivel a jelenlegi jövedelméből ezt nem engedheti meg magának. Ennek a lehetőségnek a választási oka egyrészt lehet az alacsony bérrel rendelkező személyek magas hányada, másrészt pedig a fiatal korosztály jelentős kitöltői jelenléte, akik valószínűsíthetően nem rendelkeznek elegendő jövedelemmel, de korukból adódóan úgy gondolják, hogy nem is releváns számukra még a megtakarítás megkezdése.

Annak ellenére, hogy sokan gondolják úgy, hogy nem engedhetik meg maguknak a rendszeres és jelentősebb összegű megtakarítást, elmondható, hogy ha valaki időben elkezd tartalékolni, kis befizetésekkel is jelentős összeg megtakarítása lehetséges. Ennek bemutatására részletesen ki fogok térni a 6. fejezet számításainak keretében.

A nyilatkozók 37,8%-a (31 fő) választotta azt a lehetőséget is, hogy a 2011-ben megtörtént magánnyugdíjpénztár beolvasztás miatt tart az önkéntes megtakarítások hasonló módon történő megszüntetésétől. Ez a szám bizonyítja az lakosság félreinformáltságát abból a szempontból, hogy míg ezeket a megtakarításokat úgymond a sajátjuknak tekintették, ezek nagy részét az állam helyezte el a pénztári számlákon és az állami nyugdíjrendszer egyfajta alternatívájaként szolgált. Így amikor a magánnyugdíjpénztár beolvasztásra került és a lakosság nagy része visszalépett az állami nyugdíjrendszerbe, akkor az ő magánnyugdíjpénztári számláikon lévő összegek kerültek beolvasztásra, hogy fedezetként szolgáljanak az állami nyugdíjkötelezettségekre. Ebből kifolyólag az állam nem az egyes személyek saját maguk általi megtakarítását, hanem az általa az egyéni számlákra félrevezetett összegeket csoportosította át. Az önkéntes formák esetében viszont már teljesen az államháztartástól független megtakarításokról beszélünk, így a két forma lehetséges beolvasztását sem kezelhetjük egy lapon.

Viszonylag jelentősen sok személy (18,2%) választotta még azt az opciót, hogy nem releváns számukra a megtakarítás a korukból adódóan vagy jövedelemhiány miatt.

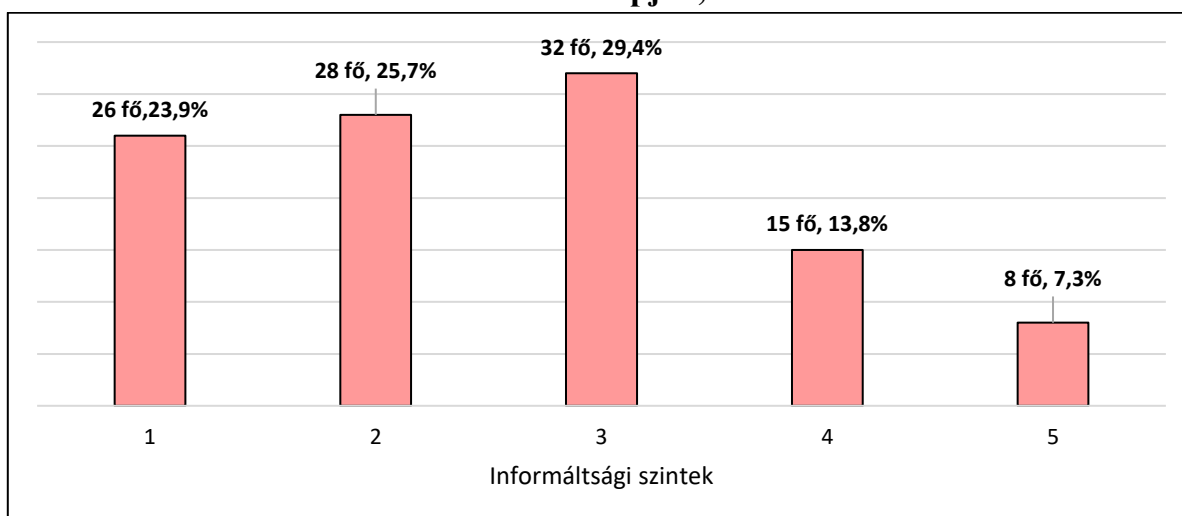
4.1.10. A kitöltő személyek informáltsága és nyitottsága a nyugdíjcélú megtakarításokkal szemben

Ahogy az a 4.1.9.-es alfejezetben elemzett adatokból is látható, nagyon sokan nem rendelkeznek megfelelő mértékű információkkal a nyugdíjcélú öngondoskodásról, ezért nem is kötnek ilyen formában megtakarítást még abban az esetben sem, ha amúgy releváns lenne számunkra.

A kitöltők pénzügyi tudatosságának vizsgálata szempontjából további elemzés tárgya lehet az, hogy az egyes személyek saját bevallásuk alapján, egy 5 elemből álló skálán, hol jelölik be magukat a nyugdíjcélú megtakarításokról szóló tudatosságuk és informáltságuk alapján.

A 14. ábra mutatja a kitöltők tudatosság szerinti besorolását.

14. ábra: A kitöltők témával kapcsolatos tudatosságának besorolása saját bevallásuk alapján, 2023

Forrás: saját szerkesztésű ábra a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

A kitöltők közel 80%-a a harmadik, illetve annál kisebb tudatosságú csoportba helyezte magát, azon belül is a 23,9% (26 fő) jelölte azt, hogy egyáltalán nem rendelkezik információkkal a témát illetően. Ez is azt a feltételezést támasztja alá, miszerint a magyar lakosság döntő többsége nincs tisztában a lehetőséggel és annak megtakarítási formáival, esetleg nem is tud a forma létezéséről.

Összesen 7,3%-ot tettek ki (8 fő) azok a személyek, akik azt választották, hogy teljes mértékben birtokában vannak a nyugdíjcélú megtakarításokról szükséges információknak, amely a teljes létszámnak csak egy alacsony hányada.

Ebből kifolyólag kíváncsi voltam arra is, hogy ez a tudatlanság azért van mert a magyar lakosság nem nyitott a téma iránti információszerzésre vagy pedig más oka van.

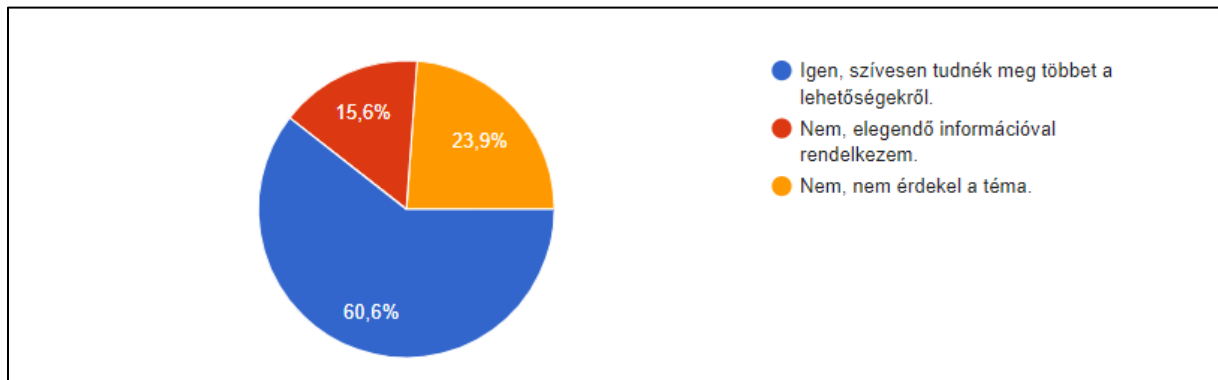
Ahogy az a 15. ábra mutatja, a kutatásban résztvevő személyek mintegy 60%-a, (66 fő) választotta azt az opciót, hogy szívesen tudna meg többet a nyugdíjcélú öngondoskodási lehetőségekről és azok működéséről. Ez egy viszonylag magas szám, amely azt mutatja, hogy a hasonló megtakarításokkal rendelkező személyek mellett is vannak többen, akik érdeklődnének a téma iránt.

Ezzel szemben a kitöltők 23,9%-át (26 fő) egyáltalán nem érdekli a téma, amely abból a szempontból vizsgálendő, hogy ezek a személyek melyik korcsoportokba tartoznak. Ezen személyeknek a 46,2%-a (12 fő) a 35 év alatti korosztályból került ki, akik azért nem érdeklődnek a téma iránt mivel nem releváns számukra. További 15,4% a már nyugdíjas korosztályból került ki így számukra már nem aktuális a téma. A maradék 38,4% (10 fő) a 36-

65 éves korcsoportba tartozik, akik éppen a nyugdíjcélú megtakarítási ösztönzések célcsoportjának számítanak, így ez az érték már problematikus.

Összegezve megállapítható, hogy sokan még mindig teljesen érdektelenek a téma iránt, és valószínűsíthető, hogy ez a hozzáállás is nagyban befolyásolja azt, hogy a foglalkoztatottak létszámához képest ilyen kevesen rendelkeznek csak nyugdíjcélú megtakarításokkal.

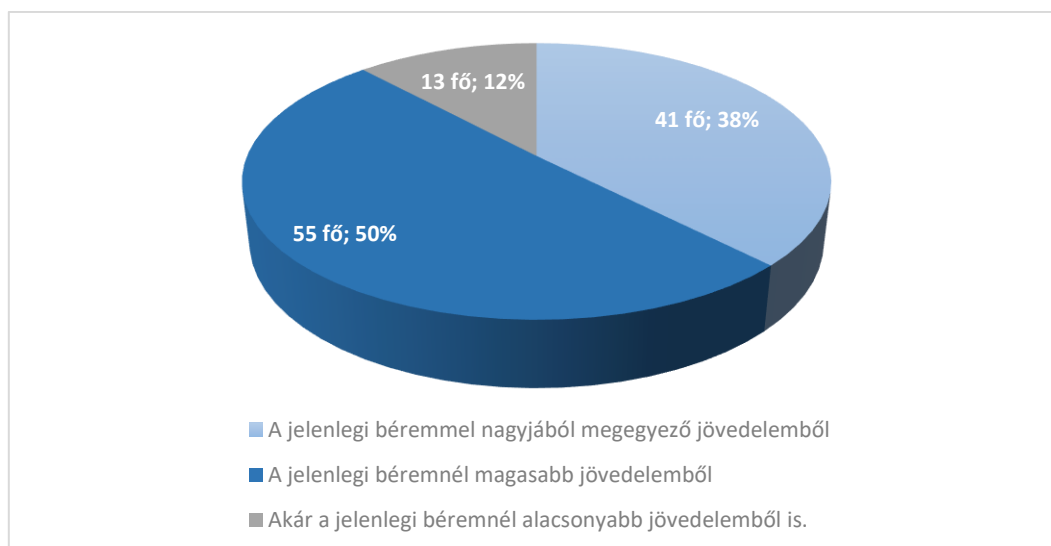
15. ábra: A kutatást kitöltő személyek megoszlása téma iránti nyitottság alapján, 2023

Forrás: Google Forms által összeállított ábra a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

Végzetül pedig rákérdeztem a kitöltőktől arra, hogy vajon a jelenlegi bérük függvényében, nyugdíjas korukban magasabb, alacsonyabb vagy akár megegyező jövedelemből lennének-e képesek megélni. A kérdésre kapott válaszok megoszlását a 16. ábra mutatja.

16. ábra: A kitöltő személyek megoszlása téma iránti nyitottság alapján, 2023

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

A válaszadók fele (55 fő) választotta azt az opciót miszerint a jelenlegi bérénel magasabb jövedelemből lenne képes megélni a nyugdíjas éveiben, míg 38%-uk (41 fő) a jelenlegi

bérükkel nagyjából megegyezővel is. Ezeknek a személyeknek mindenképp ajánlott valamilyen nyugdíjcélú megtakarítás, tekintve, hogy az állam által nyújtott nyugdíjösszeg a szolgálati évek alatt kapott havi nettó jövedelmek átlaga alapján kerül kiszámításra így a kiegészítése szükséges lenne.

A kitöltők mindösszesen 12%-a válaszolta azt, hogy akár a jelenlegi bérénel alacsonyabb jövedelemből is képes lenne megélni, amely egy reális érték tekintve, hogy a legtöbbjüknél a havi nettó jövedelem meghaladta a 400 000 Ft/fő/hó összeget.

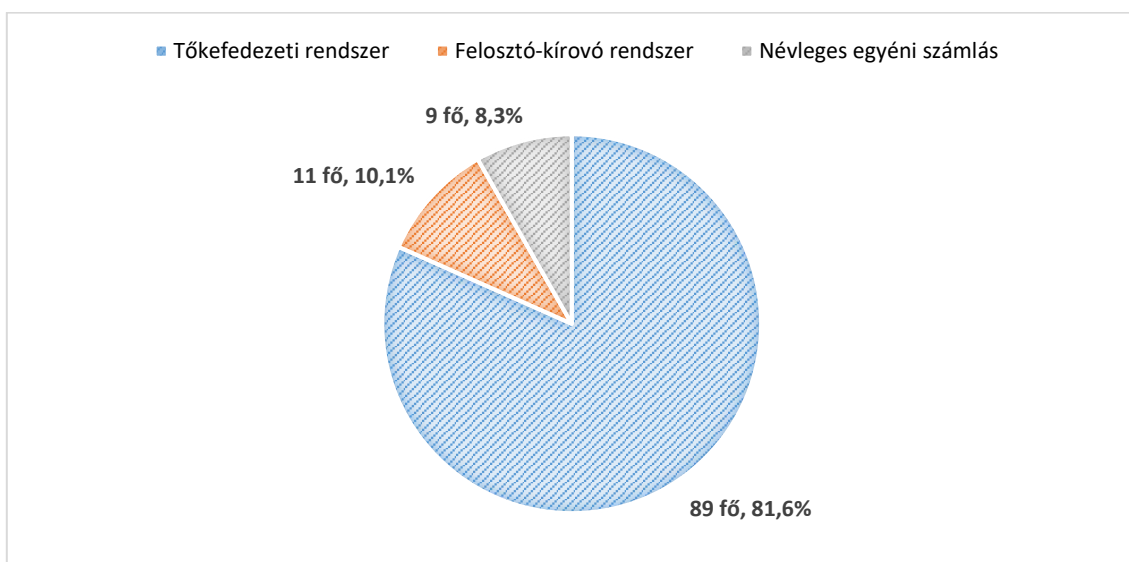
4.2 A pénzügyi teszt eredménye

A pénzügyi teszttel is a kitöltők nyugdíjcélú öngondoskodással kapcsolatos tudatosságát szándékoztam vizsgálni.

4.2.1. Milyen formában működik az állami nyugdíjrendszer?

Ezzel a kérdéssel azt céloztam meg, hogy mennyire vannak tisztában a válaszadók egy olyan alapinformációval, hogy milyen állami nyugdíjrendszer van Magyarországon. A választást elősegítve mind a három lehetséges forma működésének leírását is megjelenítettem a kérdésnél. A 17. ábrán látható a kitöltők kérdésre adott válaszai szerinti megoszlás.

17. ábra: A kitöltő személyek megoszlása a választott nyugdíjrendszeri forma alapján, 2023

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

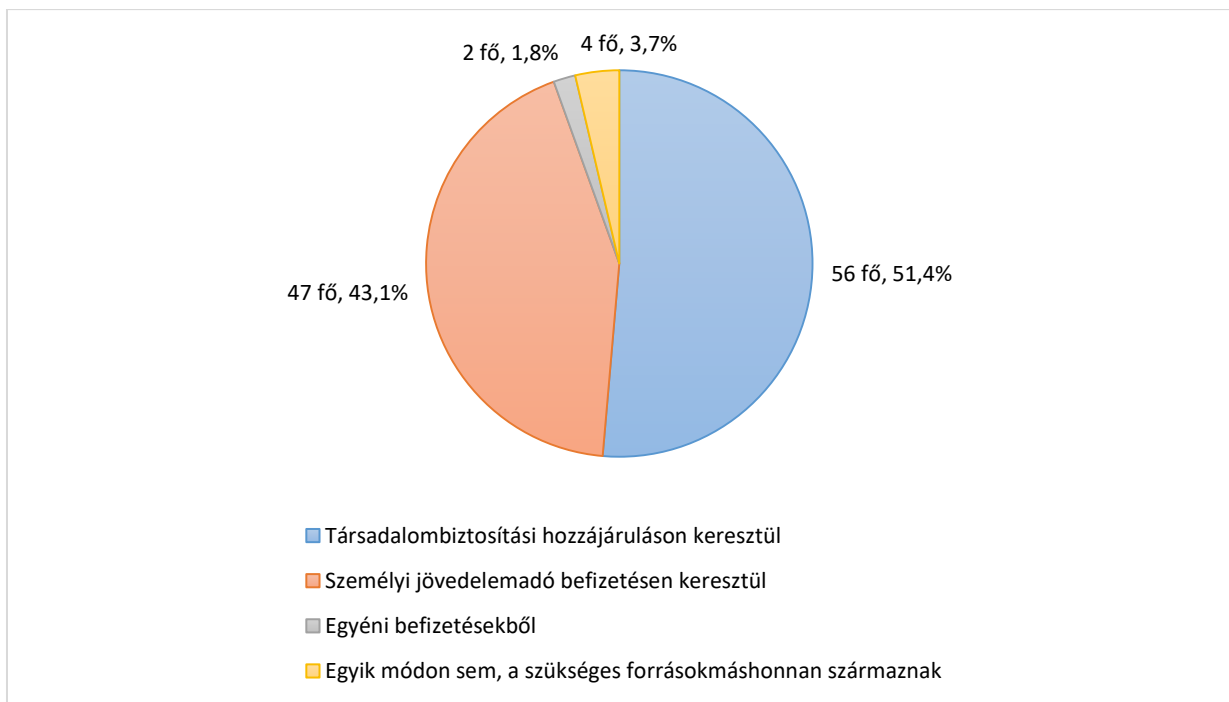
Mindez által a kitöltők legtöbbször sikeresen megtudta válaszolni a kérdést, mindösszesen válaszadók 18,4%-a (20 fő) adott téves választ. Ezeknek a nyilatkozóknak a többsége viszont

már a saját bevallásos tudatossági kérdésnél is a kevés információval rendelkezők kategóriájába helyezte magát, így ezt ténylegesen tükrözik a teszt első és további kérdéseire adott válaszaik is.

4.2.2. Miben nyilvánul meg a foglalkoztatottak hozzájárulása az állami nyugdíjrendszerhez?

Ahogy az a 18. ábrán látható ennél a kérdésnél már megosztottabbak voltak a nyilatkozók válaszaik, mindösszesen a kitöltők 51,4%-nak (56 fő) sikerült csak a helyes válasz bejelölése. A kitöltők 43,1%-a választotta még a személyi jövedelemadót, mint az állami nyugdíjhoz való hozzájárulás formáját. Ez a hányad nem lepett meg mivel tisztában voltam vele, hogy sokan akik például tanulmányaik során nem találkoztak az államháztartás és működésével, nincsenek tisztában azzal, hogy az egyes adónemek és járulékok mely állami kötelezettségek fedezeteként szolgálnak.

18. ábra: A kitöltő személyek megoszlása a választott nyugdíjrendszer finanszírozási forma alapján, 2023

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszaik alapján, 2023

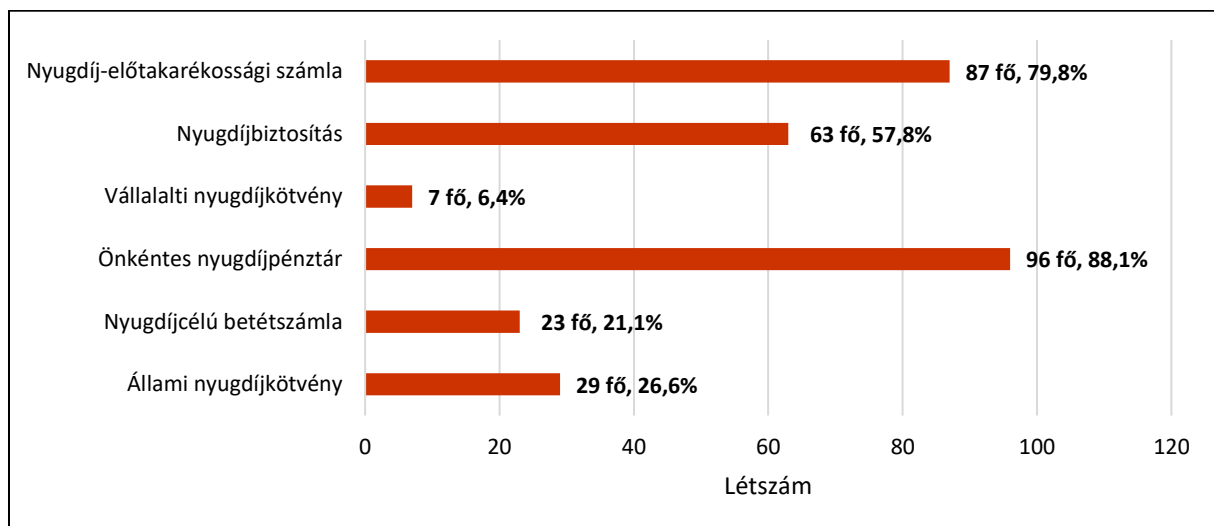
4.2.3. Mit jelent a nyugdíjcélú öngondoskodás?

Ennél a kérdésnél a válaszadóknak két fogalom közül kellett kiválasztania a megfelelőt, amelyet tovább könnyítettem azzal, hogy a második lehetőséget én határoztam meg és az önkéntes helyett az állami nyugdíjrendszerre reflektált a válasz. A kitöltők 87,2%-a (95 fő) a jó, míg mindössze 12,8%-a (14 fő) a helytelen fogalmat választotta. Tekintve, a kérdés könnyőségi szintjét még a 14 fő helytelen kitöltő is soknak tűnhet, viszont valószínű, hogy ebbe számba olyan személyek is belesznek, akik nem olvasták végig a lehetséges válaszokat, hanem csak random döntést hoztak.

4.2.4. Melyek hivatalosan a Magyarországon jelenleg elérhető önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási formák?

Legvégül pedig megkértem a kitöltő személyeket, hogy válasszák ki a jelenleg Magyarországon igénybe vehető önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási formákat a 6 megadott opció közül. Ezt a választást segítette az, hogy a három forma a korábbi kérdőív részben mind szerepelt, illetve, hogy a három rossz válasz közül kettő nem létező konstrukciókat jelent, a harmadik pedig a még bevezetésre nem került, de tervezett állami nyugdíjkötvény volt.

19. ábra: A kitöltő személyek megoszlása a választott megtakarítási formák alapján, 2023

Forrás: saját szerkesztésű ábra a saját kérdőív válaszai alapján, 2023

A 19. ábra mutatja, hogy az egyes formákat hány fő választotta, viszont tekintve, hogy 3 választ kellett bejelölniük ezért a válaszok együttes vizsgálata is szükséges.

A kitöltők között voltak olyan személyek, akik csak egy vagy két opciót jelöltek be, így őket a teljes válaszadás szempontjából nem tudtam figyelembe venni a vizsgálat során.

Amennyiben az egyes lehetőségeket külön nézzük akkor látható, hogy a kitöltő személyek 88,1%-a tisztában volt az önkéntes nyugdíjpénztár létezésével, míg majdnem 80%-uk a nyugdíj-előtakarékossági számlát is felismerte, mint létező formát. A nyugdíjbiztosítást már kevesebben, valamivel több mind a sokaság fele jelölte be. Következésképpen elmondható, hogy ez egy kevésbé ismert forma, ami származhat abból, hogy ez az öngondoskodási termék került legkésőbb bevezetésre így kevesebb ideje van a piacon és a köztudatban.

A jelenleg még be nem vezetett állami nyugdíjkötvényt és a nem létező nyugdíjcélú betétszámlát is viszonylag jelentős számú alany választotta, mindkettőt a kitöltők több mind 20%-a, amely várható volt a korábbi informáltsági információk vetületében. Amit viszont nem vártam az, hogy - a véleményem szerint legabszurdabb lehetőséget - a vállalati nyugdíjkötvényt a kitöltők 6,4%-a bejelölte.

Ezek alapján levonható az a következtetés, hogy a kitöltők többsége tisztában volt a három öngondoskodási formával. Azonban, ha nem az egyes formák kiválasztási számát, hanem a három helyes forma együttes bejelölést vizsgáljuk meg akkor egy sokkal kevésbé kedvező értéket kapunk.

Mindenféle segítség és korábbi utalás ellenére a teszt alanyainak mindösszesen 41,3%-a (45 fő) tudta helyesen bejelölni mind a három jelenleg igénybe vehető öngondoskodási formát, amely alacsony érték és tovább erősíti a sokaság korábbiakban megállapított tudatlanságát.

4.3. A kérdőív és a pénzügyi teszt eredményének összegzése

A kérdőívre kapott válaszok alapján levonható az a következtetés, hogy az emberek alacsony hányada (24,8%) rendelkezik csak nyugdíjcélú megtakarításokkal és azok esetében, akik nem öngondoskodnak, azoknak az alacsony bér, a témával kapcsolatos ismeretek hiánya vagy pedig a formával szembeni bizalmatlanság a legmeghatározóbb ok. Továbbá ez kiegészíthető azzal is, hogy kevés az a munkahely, ahol támogatják a dolgozók nyugdíjcélú megtakarítását (ld. 32. oldal).

A pénzügyi teszt pedig megmutatta, hogy milyen mélyről is ered az, hogy az emberek ennyire elzárkóznak e megtakarításoktól, a félreinformáltság és az alulinformáltság okán.

5. A hipotézisek és gyakorlati kérdések vizsgálata a kutatási eredmény alapján

A primer és szekunder kutatásom együttes eredményének alapján szeretném megvizsgálni a hipotéziseim valóságát, illetve válaszolni a témával kapcsolatos gyakorlati kérdéseimre.

5.1. A hipotézisek vizsgálata a kutatás eredményének függvényében

1. Hipotézis: A magyar lakosságnak mindösszesen alacsony hányada rendelkezik valamilyen nyugdíjcélú megtakarítással.

Ahogy azt a primer (KSH és MNB által közölt adatok) és szekunder kutatás (saját kérdőív válaszai) is mutatja, hogy a megfigyelt sokaságoknak - magyarországi foglalkoztatotti réteg és a kérdőív alanyai - csak alacsony százaléka rendelkezik a három nyugdíjcélú megtakarítási forma egyikével. Ez a kérdőívben nyilatkozók 24,8%-át (27 fő) jelentette. Az országos adatok tekintetében pedig 2022. végén a nyugdíjcélra megtakarítók száma mindösszesen 35%-át tette ki a teljes foglalkoztatotti rétegnek. (ld. 18. oldal)

Ezen adatok alapján az 1. hipotézis helytálló, hiszen mind a két kutatás egyöntetűen alátámasztja, hogy igaz az állítás.

2. Hipotézis: A magasabb bérrel rendelkezők nagyobb valószínűséggel kötnek nyugdíjcélú megtakarításokat.

Ezt a hipotézist a primer kutatás segítségével tudtam megvizsgálni, így csak a kisszámú sokaság esetében tudom elfogadni vagy elvetni és ez alapján következtetni az országos szintű alakulásra. Az 4.1.9.-es fejezetben már vizsgáltam a megtakarítókat a havi nettó bérük alapján, a hipotézis alátámasztásához azonban szükséges az öngondoskodó személyek bér szerinti megoszlásának teljes sokasághoz való viszonyát kimutatni.

8. táblázat: A megtakarítók létszámának alakulása nettó bércategóriák szerinti megoszlásban, 2023

Nettó bércategóriák	Létszám (fő)	Teljes létszám (fő)	Megtakarítók hányada teljes létszám függvényében (%)
<i>0-200 000 Ft</i>	3	34	8,8
<i>200 001-400 000 Ft</i>	9	52	17,3
<i>400 001-600 000 Ft</i>	7	11	63,6
<i>600 001-800 000 Ft</i>	6	8	75,0
<i>800 000 Ft -</i>	2	4	50,0
Összesen	27	109	24,8

Forrás: önálló szerkesztés a saját összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

Ahogy a 8. táblázat mutatja a harmadik bércategóriától kezdve, a kategóriába tartozó személyek több mint fele rendelkezik nyugdíjcélú megtakarítással, míg az ennél kisebb bérekkel rendelkező csoportok esetében ez az arány sokkal alacsonyabb.

Összegezve, mindezek alapján a kérdőív sokaságára a 2. hipotézis elfogadható, hiszen az adatok alátámasztják.

A teljes lakosság esetében csak következtetni lehet, viszont a témával kapcsolatos jelentős tudatlanság miatt valószínűsíthető, hogy a jelentősebb munkakörrel, releváns tapasztalattal és jövedelemmel rendelkező személyek esetében merülhetnek fel nagyobb számban az öngondoskodási megtakarítások.

3. Hipotézis: A magánpénztárak 2011. évi beolvasztása a társadalombiztosítási rendszerébe megrendítette az emberek bizalmát a nyugdíjcélú megtakarításokkal szemben.

A kérdőív keretében rákérdeztem a nyugdíjcélú megtakarítással nem rendelkező személyeknél arra, hogy milyen okból nincs nekik a formában megtakarításuk. A kérdésre kapott válaszok közül a második legtöbbször szerepeltetett válasz volt a 2011. évi magánnyugdíjpénztárak beolvasztásának következtében kialakuló félelem és bizalmatlanság. A 87 fő 35,6%-a (31 fő) jelölte ezt az opciót, amely alapján a megkérdezettek jelentős hányadánál meghatározó tényező volt ez a döntéseik során. Ez alapján a 3. hipotézis is elfogadható.

5.2. A gyakorlati kérdések megválaszolása a kutatás eredményének függvényében

1. gyakorlati kérdés: Mi lehet az oka a nyugdíjcélú öngondoskodás népszerűtlenségének?

Erre a kérdésre a kérdőív elemzésének 4.1.9. fejezete adja a legteljeskörűbb választ, amelyben elemeztem a nyugdíjcélú megtakarításokkal nem rendelkező személyeknél az okokat. A kitöltő személyek válaszai alapján három fő okot nevezhetünk meg, amelyek a sokaság jelentős hányadánál megjelentek. Ezek közül az első ok, amelyet a legtöbben megjelöltek az, hogy nem rendelkeznek elegendő jövedelemmel ahhoz, hogy ilyen célra számottevő összegeket tudjanak félretenni. A második legjellemzőbb ok a formával szembeni bizonytalanság volt, még pedig a 2011-es magánnyugdíjpénztárak beolvasztásának okán, amely nagyrészt, abból a félreinformáltságból ered, amelyet már az eredmények elemzésénél részleteztem (ld. 39. old.). A harmadik legjellemzőbb ok pedig az, hogy az emberek nem rendelkeznek megfelelő szintű információkkal a nyugdíjcélú öngondoskodási formákat illetően ezért nem kezdenek ilyen megtakarításokba.

2. gyakorlati kérdés: Melyik a legnépszerűbb nyugdíjcélu megtakarítási forma?

Erre a kérdésre a primer és a szekunder kutatás is ugyanazt a választ adta, mégpedig, hogy a legtöbben, országos szinten és a kérdőív sokasága között is, az önkéntes nyugdíjpénztárat veszik igénybe. Ennek véleményem szerint az a legfőbb oka, hogy ez volt az első nyugdíjcélu megtakarítási forma, amely hazánkban bevezetésre került, és több mint 10 évig, a NYESZ számlák 2006-ban történt létrejöttéig az egyetlen öngondoskodási eszköznek számított. Következésképpen ez egy szélesebb körben ismert forma mivel több éve létezik, és hosszabb ideje benne van a köztudatban, ezáltal valószínűsíthető, hogy a lakosság megbízhatóbbnak tartja. Továbbá az is hozzátartozik a nyugdíjpénztár elterjedtségéhez, hogy régebben is közkedvelt formája volt a munkahelyi cafeteria támogatásoknak, és jelenleg is a három közül ez a leginkább elterjedt nyugdíjcélu juttatási forma. Ezt az is mutatja, hogy a kérdőívemre válaszoló személyek között, akik azt az opciót jelölték, hogy azért rendelkeznek nyugdíjcélu megtakarításokkal mivel támogatják a munkahelyükön belül, szinte mind önkéntes nyugdíjpénztárral rendelkeznek.

3. gyakorlati kérdés: Melyik korosztály esetében a leggyakoribb a nyugdíjcélu megtakarítás?

A kérdés kérdőív eredménye alapján történő vizsgálata esetén célszerű megnézni azt, hogy melyik korosztályból került ki a legtöbb öngondoskodó személy, illetve azt is, hogy a teljes korosztályi létszámhoz viszonyítva melyik csoportban volt a nyugdíjcélu megtakarító személyek hányada a legmagasabb.

9. táblázat: A megtakarítók számának alakulása korosztályok szerinti megoszlásban, 2023.

Korcsoport (évek)	Öngondoskodók létszáma (fő)	Teljes létszám (fő)	Öngondoskodók aránya (%)
18-25	2	33	6,1
26-35	3	21	14,3
36-45	7	23	30,4
46-55	8	15	53,3
56-65	5	7	71,4
66+	2	10	20,0
Összesen	27	109	24,8

Forrás: saját szerkesztés az önálló összeállítású kérdőív válaszai alapján, 2023

Ahogy azt a 9. táblázat jelzi a 46-55 éves korosztályban volt a legtöbb megtakarító míg, ha az arányt figyeljük, akkor azt látjuk, hogy az 56-65 éves korcsoport megtakarítási hajlandósága a legnagyobb, hiszen ott a megkérdezettek 71,4%-a rendelkezik valamelyik öngondoskodási formával.

Ezek alapján elmondható, hogy a kérdőív adatainak vizsgálatával azt az eredményt kapjuk, hogy a 46 és 65 év közötti személyek azok, akik a leginkább jelen vannak az öngondoskodási jellegű megtakarítási formák igénybe vevői között.

A kérdést a KSH által közölt 2020. I. negyedévi adatok alapján is megvizsgálhatjuk, mivel ebben a kimutatásban kitérnek a megkérdezettek életkor szerinti megoszlására is. Az elektronikus táblázatban közétett adatokat csoportosítottam az általam használt korcsoportok szerint és a 9. táblázatban szereplő számításához hasonlóan megvizsgáltam az öngondoskodó személyeknek a megkérdezettek teljes létszámához viszonyított arányát (10. táblázat).

10. táblázat: A nyugdíjcélra megtakarító személyek számának alakulása korosztályok szerinti megoszlásban, 2023

Korcsoport (évek)	Öngondoskodók létszáma (ezer fő)	Teljes létszám (ezer fő)	Öngondoskodók aránya (%)
18-25	16,0	254,3	6,3
26-35	128,0	772,0	16,6
36-45	272,0	913,8	29,8
46-55	303,6	857,0	35,4
56-65	163,3	512,2	31,9
66+	-	-	-
Összesen	882,9	3309,4	26,7

Forrás: saját szerkesztés a KSH: A 15–64 éves foglalkoztatottak öngondoskodási formákkal való rendelkezés szerint, 2020. I. negyedévi: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_munkmin_9_18_02_06a.html kimutatásban közölt adatok alapján, 2023

Ezen adatok alapján is hasonló eredményt kapunk, miszerint a legtöbb öngondoskodó személy és a legnagyobb megtakarítási hányad is a 46-55 éves korosztályból kerül ki. Ez egybevág azzal a korábbi állítással, hogy a megtakarítási forma szempontjából a legrelevánsabb korosztály a 40. életévüket már betöltött személyek köre, hiszen ők adják az öngondoskodók sokaságának nagy részét, 35,4%-át. Mindezek ellenére az idősebb korosztályoknál megjelenő 30-35%-os arány is alacsony megtakarítási hajlandóságot jelent.

4. gyakorlati kérdés: Mennyire informált, illetve nyitott a magyar társadalom a témával kapcsolatban?

Ezzel a témával a kérdőív adatainak elemzésénél (4.2. fejezet) már foglalkoztam és az ott megvizsgált adatok alapján a magyar foglalkoztatotti réteg nagyon alacsony hányada van tisztában a nyugdíjcélú megtakarítások világával, és még azok közül is, akik rendelkeznek valamely formával kevesen ismerik behatóan a három lehetőség tulajdonságait, ez a tudatlanság pedig tovább erősíti az egyes megtakarítási formák népszerűtlenségét.

6. A nyugdíjcélú megtakarítási lehetőségek működésének és előnyeinek bemutatása fiktív személyekkel végzett számításokon keresztül

Ahogy azt a kutatásom eredménye és a korábbi országos szintű adatok is mutatják, kevesen rendelkeznek csak a foglalkoztatotti rétegből nyugdíjcélú megtakarításokkal, és sokan nincsenek is birtokában számottevő információknak a megtakarítási formát illetően.

Szerintem ennek a problémának az orvosolása mindenképpen a megtakarítási formák népszerűsítésével, alkalmazásuk ösztönzésével és a lakosság számára való széleskörűbb bemutatásával lenne lehetséges, olyan platformokon és programokon keresztül, amely sokak elérését biztosítaná.

Az egyes nyugdíjcélú megtakarítási lehetőségeket és azok korábbi tudatos megkezdésének fontosságát fiktív alanyok adataival végzett számításokkal szeretném illusztrálni, amelyek által részletesebb betekintést nyerhetünk a megtakarítási formák működésébe. Továbbá érzékeltetni szeretném, hogy mennyire számíthat a megtakarítások minél korábbi megkezdése abban az esetben is, ha valaki csak alacsonyabb összegek félretételét engedheti meg magának. Ezt főként azért tartom fontosnak mivel a köztudatban a nyugdíjcélú tartalékolás úgy van jelen mint egy olyan dolog, amely csak az idősebb korosztály esetében releváns és, amelyet elég a későbbi években elkezdni. Ez azonban nem feltétlenül igaz hiszen a hosszabb megtakarítási idővel magasabb hozamok érhetőek el, így már fiatalon is megéri csatlakozni akár alacsony összegekkel is.

A vizsgált két fiktív személy adatait én határoztam meg, viszont a rájuk vonatkozó kötelezettségeket, illetve az egyes megtakarítási formák tulajdonságait a jelenleg érvényes jogszabályok és konstrukciós listák alapján állapítottam meg, így valós adatokkal ábrázolva az egyes befektetések alakulását.

A fiktív személyek különböző életkorokkal és életkörülményekkel rendelkeznek annak érdekében, hogy több lehetséges szituáció is felvázolható legyen.

A vizsgálati alanyok legfontosabb adatait a 11. táblázat tartalmazza.

**11. táblázat: A vizsgálat alanyainak a számítás szempontjából releváns adatai,
2023**

Adatok \ Alanyok	1. személy	2. személy
Életkor a számítások kezdetén (év)	50	60
Megtakarítási évek száma (év)	15	5
Családi állapot	házas	házas
Egy háztartásban élő személyek száma (fő)	3	2
Kiskorú (kedvezményezett eltartott) gyermekek száma (fő)	0	0
Eltartott gyermekek száma (Fő)	1	0
Havi költségek megosztása	50%-os megosztás házastárssal	50%-os megosztás házastárssal
Kedvezmények	családi kedvezmény	-

Forrás: Önálló összeállítás saját szerkesztés alapján, 2023

Mindkét személy a házastársával él együtt, akik ugyancsak rendelkeznek saját keresettel, a havi megélhetési költségeket pedig az egyszerűsítés kedvéért mind a két esetben fele-fele arányban osztják meg.

Az 1. személy gyermeke után még érvényesíthet családi adókedvezményt, amelyet a házastársával együtt használ ki, ennek összege 66.670 Ft/hó. Ez az összeg érvényesíthető egészen az alany 52. életévéig, amikor is a gyermek befejezi a tanulmányait, így ezután már nem igényelhet adókedvezményt.

A 2. alanynak nincs kiskorú sem eltartott gyermeke így sem családi adókedvezményt, sem egyéb kedvezményt nem vehet igénybe.

Ezáltal megkísérlek két reális scenáriót felállítani annak érdekében, hogy tudjak kalkulálni a megtakarítási idő alatti jövedelmi helyzetükkel.

Először is mindkét személy esetében levezetem havi szinten a jövedelmének és kiadásainak alakulását, a havi szintű bruttó bértől kezdve egészen az átlagos havi költségeken felüli megtakarításokig. (A számítások módszerét és részletes levezetését a 4.A melléklet tartalmazza.)

Egyszerűsítés miatt mindkét esetben, azonos korban, megközelítőleg azonos bért alkalmaztam és ezáltal inkább a megtakarítási idő hosszúságának hatását kívántam szemléltetni.

Az adófizetési kötelezettség meghatározásánál figyelembe vettem a munkavállalókat jelenleg is terhelő adónemeket, így számoltam a 15%-os személyi jövedelemadóval, illetve a 18,5%-os társadalombiztosítási járulékkal. Ezután a havi nettó bér megállapításához az adófizetési kötelezettség összegét csökkentettem az igénybe vehető adókedvezmények összegével.

Ezt követően a személyek megtakarításának meghatározása érdekében meg kellett határoznom a havi szintű költségeket is. A havi költségek alakulásának meghatározásához a Központi Statisztikai Hivatal által 2020-ban közzétett átlagos magyar fogyasztási indexeket vettem alapul, és ez alapján az elmúlt évek gazdasági változásainak figyelembevételével meghatároztam a 2023. évi fogyasztási indexeket. A 2020. évi és a 2023. évi index értékeket a 12. táblázat tartalmazza.

12. táblázat: A 2020. évi és 2023. évi fogyasztási indexek Magyarországon, 2023

Fogyasztási indexek	Költség kategóriák megoszlása (%)								Összesen
	Rezsi	Utazási ktg.	Élelmiszer	Kultúra, utazás	Háztartási eszközök	Egészségügy, biztosítások	Ruházat	Egyéb	
2020-as KSH adatok a háztartások költség megoszlásáról	18,6	10,8	26,1	10,3	4,7	5,4	3,8	20,3	100,0
2023-as adatok a háztartások költség megoszlásáról	22	11	27	11	5	8	4	12	100,0

Forrás: Saját szerkesztés a KSH által közzétett adatok felhasználásával:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html#ahztartasokfogyasztasikidsainaknagysgaszerkezete>, 2023

A számítások során a megállapított 2023. évi indexek alapján kiszámítottam a kiinduló időszakos költségeket mindkét személy esetében (ld. 13. táblázat) és később ezeket évente növeltem az általam meghatározott fogyasztói árindexszel, továbbá az életkörülmény kiemelkedő megváltozása esetén is módosítottam. (A felhasznált fogyasztói árindexeket a 4.B melléklet, a jövedelmi helyzet teljes levezetését pedig a 4.A melléklet tartalmazza.)

13. táblázat: A három személy háztartásának havi költségei a számítás kiinduló időpontjában, 2023

Háztartások	Rezsi	Utazási ktg.	Élelmiszer	Kultúra, utazás	Háztartási eszközök	Egészségügy, biztosítások	Ruházat	Egyéb	Σ
1. személy (Ft)	80 300	40 150	98 550	40 150	18 250	29 200	14 600	43 800	365 000
2. személy (Ft)	68 200	34 100	83 700	34 100	15 500	24 800	12 400	37 200	310 000

Forrás: Önálló szerkesztés a saját számítások alapján, 2023

Megnéztem a saját számításom érdekében, hogy a bankok és egyéb pénzügyi intézetek által használt kalkulátorok milyen inflációval számolnak és a legtöbb esetben alacsonyabb 2-3%-os indexeket tartalmaztak. Annak érdekében, hogy ne térjek el nagyon azoktól az értékektől, amelyeket a valós megtakarítások esetében használnak a számítások során használt árindexeket úgy határoztam meg, hogy 2-4% között alakuljanak.

(A felhasznált inflációs értékeket a 4.B melléklet tartalmazza.)

A 14. táblázat tartalmazza a két alany számításokkal elért, éves szintű jövedelmének, költségeinek és megtakarításainak alakulását a megtakarítási időszakok alatt. (Az alanyok jövedelmi helyzetének havi szintű, részletes levezetését a 4.A melléklet tartalmazza.)

14. táblázat. A vizsgált alanyok jövedelmi helyzetének alakulása a vizsgált időszakban, 2023

Év	1. személy jövedelmi helyzetének alakulása (Ft)				
	Bruttó Bér	Adófizetési kötelezettség	Nettó Bér	Költségek	Éves szintű általános megtakarítások
1	5 040 000	1 288 380	3 751 620	2 190 000	1 561 620
2	5 172 000	1 332 600	3 839 400	2 249 130	1 590 270
3	5 304 000	1 710 170	3 593 830	1 712 106	1 881 724
4	5 460 000	1 829 100	3 630 900	1 633 500	1 997 400
5	5 550 000	1 859 250	3 690 750	1 687 406	2 003 344
6	5 640 000	1 889 400	3 750 600	1 738 028	2 012 572
7	5 880 000	1 969 800	3 910 200	1 774 527	2 135 673
8	5 880 000	1 969 800	3 910 200	1 820 664	2 089 536
9	6 120 000	2 050 200	4 069 800	1 866 181	2 203 619
10	6 120 000	2 050 200	4 069 800	1 918 434	2 151 366
11	6 360 000	2 130 600	4 229 400	1 979 824	2 249 576
12	6 360 000	2 130 600	4 229 400	2 037 239	2 192 161
13	6 600 000	2 211 000	4 389 000	2 094 282	2 294 718
14	6 600 000	2 211 000	4 389 000	2 148 733	2 240 267
15	6 840 000	2 291 400	4 548 600	2 200 302	2 348 298
Összesen	88 926 000	28 923 500	60 002 500	29 050 356	30 952 144
Év	2. személy jövedelmi helyzetének alakulása (Ft)				
	Bruttó Bér	Adófizetési kötelezettség	Nettó Bér	Költségek	Megtakarítások
1	5 760 000	1 929 600	3 830 400	1 860 000	1 970 400
2	5 940 000	1 989 900	3 950 100	1 913 940	2 036 160
3	6 120 000	2 050 200	4 069 800	1 967 530	2 102 270
4	6 360 000	2 130 600	4 229 400	2 018 686	2 210 714
5	6 600 000	2 211 000	4 389 000	2 067 135	2 321 865
Összesen	30 780 000	10 311 300	20 468 700	9 827 291	10 641 409

Forrás: Önálló szerkesztés saját számítások alapján, 2023

A havi költségeken felüli megtakarításokat azért volt fontos kiszámítani, mert ezek alapján tudtam meghatározni az öngondoskodási termékekbe történő eseti befektetések nagyságát. Ezek az eseti befizetések egyik esetben sem haladták meg az 500.000 Ft-ot, és mindig az éves megtakarítás függvényében kerültek meghatározásra, olyan módon, hogy jelentősebb szabad megtakarítással is rendelkezzen az adott személy. (Az öngondoskodási termékekbe történő rendszeres és eseti befizetések összegét a 4.C és 4.D melléklet tartalmazza.) Ez olyan költségek

és kiadások fedezeteként szolgál, amelyekkel a havi költségek részben nem számoltam (pl. egyéb befektetések, nagy összegű nyaralások stb.).

A számítások által egy átfogó képet kaptam az adott személy pénzügyi helyzetéről, illetve megtakarításainak alakulásáról is, amelyet felhasználhattam a nyugdíjcélú befektetések kalkulálásához.

Mindkét személy esetében végig vezettem az egyének megtakarítási lehetőségeit a három kiválasztott öngondoskodási formán, folyamatos fizetési hajlandóság mellett. Ehhez a NYESZ, illetve az önkéntes nyugdíjpénztár (továbbiakban: ÖNYP) esetében az MBH Bank Nyrt. által nyújtott konstrukciókat vettem alapul, míg a nyugdíjbiztosítások esetében az ALFA/AEGON nyugdíjbiztosításaira esett a választásom. A három forma legfontosabb tulajdonságait a 15. táblázat tartalmazza.

15. táblázat: A számítás során felhasznált nyugdíjcélú megtakarítási formák alapadatai, 2023

Megtakarítási formák/ Szolgáltató	NYESZ	ÖNYP	NYB
Szolgáltató	MBH Bank	MBH Bank	Alfa Biztosító
Első befizetési min.	5000 Ft	havidíjjal megegyező	Biztosítási díj
Havidíj	nincs kötelező befizetés	alapdíj: 6000 Ft	havi , negyedévi, évi vagy egyszeri befizetés
Költségek	Éves számlavezetési díj	havi díj után TKM: 0,4-2,05%	TKM: 3,04-5,34%
Adóvisszatérítés (20%)	100 000 Ft/év	150 000 Ft/év	130 000 Ft/év

Forrás: saját szerkesztés a MBH Bank: Gondoskodás Nyugdíjpénztár: <https://www.mbhny.p.hu/>, Alfa Biztosító Társaság: Nyugdíjbiztosítások: <https://www.alfa.hu/nyugdijbiztositas>, MBH Bank: Nyugdíj-előtakarékossági számla: <https://www.mbhbank.hu/lakossagi/maganszemelyek/centraltakarek-lakossagi-nyesz-szamla-1> alapján, 2023

6.1. Nyugdíj-előtakarékossági számla

A NYESZ számlák estében mindkettőjüknél 10 000 Ft-os havidíjjal kezdtem, amelyet a későbbi években folyamatosan növeltem, továbbá az adott évi megtakarításuknak megfelelően év végén további lekötéseket eszközöltem. A magyar állam által biztosított személyi jövedelemadó visszaigénylést is kihasználtam mindenhol abban a mértékben, amiben az adott évi

megtakarítások engedték. Tekintve, hogy a NYESZ számlák esetében a számlatulajdonosok nem előre összeállított portfóliókba fektetnek, hanem maguk választják ki azokat az értékpapírokat, amelyekbe a megtakarított pénzük kerül, ezért ennél a formánál egy általam felállított 3%-os elvárt hozammal számoltam.

A NYESZ számlák esetében állományi díj kerül felszámításra az adott periódus átlagállományára vetített %-ban egy évre meghatározott értékben. Ennek az állományi díjnak a minimum értéke 150 Ft/hó, amely egy évben 1800 Ft-ot jelent akkor is, ha a számlán lévő állomány alapján ezt nem érné el a díjösszeg. A díjak alapmeghatározása értékpapír fajtánként történik, de a legtöbb forma esetben a periódus átlagállományra vetített értékének évi 0,3%-a az állományi díj, így a számításaimban én is ezt a hányadot fogom alkalmazni a költségek megállapításához. (<https://www.mbhbank.hu/lakossagi/maganszemelyek/centraltakarek-lakossagi-nyesz-szamla-1>)

6.2. Önkéntes Nyugdíjpénztár

Az ÖNYP számláknál a jelenleg alkalmazott alaphavidíjat használtam, amely 6000 Ft. A pénztár esetben is kihasználtam az adóvisszaigénylést és további lekötéseket tettem év végén, az éves megtakarítások alapján.

Az alapidíj 90,1%-val számoltam, mivel 10.000 Ft befizetésig ez az a hányad, amely a díjból a fedezeti tartalékba, a pénztártag egyéni számlájára kerül jóváírásra, ahonnan befektetik, így csak ezen összeg után keletkezik hozam. A 6000 Ft-os alapidíj esetében a fennmaradó összeg 9,8%-a a működési tartalékba, míg 0,1%-a a likviditási tartalékba kerül befizetésre.

Maga a levonás degresszív, a befizetett havidíjból a levont összeg folyamatosan csökken a meghatározott sávok alapján, így a nagyobb összegű befizetések esetében mindig az adott sáv befektetési tartalékba kerülő hányada szerint számoltam (az értékeket a 16. táblázat tartalmazza). (<https://www.mbhnyep.hu/tagok/tagdij>)

16. táblázat: Az MBH Gondoskodási Nyugdíjpénztár tagdíjfelosztása a 2023-ban történő befizetésekre

VALAMENNYI JOGCÍMEN BEFIZETETT TAGDÍJ	FEDEZETI TARTALÉKBA KERÜL A BEFIZETÉS	MŰKÖDÉSI TARTALÉKBA KERÜL A BEFIZETÉS	LIKVIDITÁSI TARTALÉKBA KERÜL A BEFIZETÉS
10.000 Ft-ig	90,1%-a	9,8%-a	0,1%-a
10.001-150.000 Ft között	94,1%-a	5,8%-a	0,1%-a
150.001-300.000 Ft között	95,1%-a	4,8%-a	0,1%-a
300.001-500.000 Ft között	97,1%-a	2,8%-a	0,1%-a
500.001 Ft felett	98,5%-a	1,4%-a	0,1%-a

Forrás: MBH Bank: Nyugdíjpénztár az új belépőknek: https://www.mbhny.hu/uj_belepok 2023

A tagdíjfelosztáson felül a számítások során még figyelembe vettem a nyugdíjpénztári teljes költség mutatót is, amely a teljes futamidőre vonatkozóan éves %-ban megadott értékben tartalmazza a költségek nagyságát. Ennek az értéknek a nagysága függ a megtakarítási évek nagyságától, ezért a bankok általában tartási évek szerint adják meg a becsült értékét, amely az MBH Bank Nyrt. esetében 10, 20, illetve 30 év alapján kerül meghatározásra, portfóliók szerinti leosztásban. (<https://www.mbhny.hu/tagok/befektetesek/tkm>)

Tekintve, hogy ez az én alanyaim megtakarítási éveinek számával nem egyezik, ezért a megadott teljes költség mutatók közötti, az évek száma alapján átlagolt értékekkel fogok dolgozni, amelyeket az egyes személyek által igénybe vett portfóliók kiválasztása után tudok megadni.

A pénztárak esetében a megtakarítók adott portfóliókba fektetnek be így a számítások során az MBH Gondoskodás Nyugdíjpénztár által nyújtott portfóliókat használtam fel. Mindkét személy esetében a korának és életkörülményeinek megfelelő portfóliót kíséreltem használni. (A portfóliók forrása: <https://www.mbhny.hu/tagok/portfoliok-hozamok-tkm/portfoliok>)

1. személy:

Az első személy 15 éven keresztül tartalékol, kockázatvállalási képessége mérsékelt, ezért a számára a KIEGYENSÚLYOZOTT portfóliót ajánlanám, amely egy középtávú vegyes befektetésekből álló portfólió. Az alábbi portfólióba befektetett pénz többnyire állampapírokba, vagy azokkal azonos garanciákkal rendelkező értékpapírokba,

kötvényekbe kerül, ezáltal egy mérsékeltebb befektetési kockázatot biztosít normál hozampotenciál mellett.

2. személy:

A harmadik személynek tekintve, hogy közel áll a nyugdíjkorhatárhoz és csak 5 éven keresztül tartalékolna viszont kockázatviselési hajlandósága nem alacsony, az előző személyhez hasonlóan a KIEGYENSÚLYOZOTT portfoliót ajánlanám.

Most, hogy már tudom, melyik alany mely portfolióba fekteti a megtakarított pénzét, megtudom adni azok teljes költség mutatóját (továbbiakban: tkm) is. A Gondoskodási Nyugdíjpénztárnál felmerülő tkm értékeket a 17. táblázat tartalmazza.

17. táblázat: Az MBH Gondoskodási Nyugdíjpénztár teljes költség mutatójának alakulása portfóliók és megtakarítási évek alapján, 2023

	KISZÁMÍTHATÓ	KLASSZIKUS	KIEGYENSÚLYOZOTT	NÖVEKEDÉSI
TKM 10 éves	1,25%	1,75%	2,01%	2,00%
TKM 20 éves	0,58%	1,08%	1,35%	1,34%
TKM 30 éves	0,38%	0,89%	1,16%	1,15%

Forrás: MBH Bank: Gondoskodási Nyugdíjpénztár teljes költség mutatói:

<https://www.mbhny.p.hu/tagok/befektetesek/tkm> 2023

A két személy esetében, akik mindketten a kiegyensúlyozott portfólióba fektetik a pénzüket, 15 éves futamidőre 1,86%-ot, 5 évre pedig 2,6%-os tkm-et fogok kiszabni.

6.3. Nyugdíjbiztosítás

A Nyugdíjbiztosítás esetében az Alfa Biztosító Társaság által kínált nyugdíjbiztosításokat alkalmaztam. A vállalat a nyugdíjbiztosítási piacon két termékkel van jelen, az Alfa Relax Bázis, illetve az Alfa Relax Plusz Nyugdíjbiztosításokkal.

Az Alfa Relax Bázis biztosítás egy hagyományos, alacsony, garantáltan 1% hozamú biztosítás. Ez a termék egy kiszámítható, befektetési kockázat nélküli megtakarítási koncepció, amelyet inkább a kevésbé kockázatvállaló megtakarítóknak ajánlanak.

Ezzel ellentétben az Alfa Relax Plusz nyugdíjbiztosítás inkább azon személyek számára megfelelő, akik megtakarításukkal magasabb hozamot kívánnak elérni és ennek érdekében hajlandóak nagyobb kockázat vállalására is. Ez egy befektetésekhez kötött (unit-linked)

megtakarítási forma, amely esetében a társaság szakértői menedzselik a biztosítottak megtakarításait, így nekik nem kell folyamatosan figyelniük és reagálniuk a pénzügyi hírekre, változásokra. Továbbá a biztosítás kockázatokat a megtakarítási idő lejártához közeledve folyamatosan csökkentik, így nagyobb biztonságba helyezve a megtakarítási évek alatt felhalmozott hozamokat.

A biztosítottak két befektetési program, a konzervatív és a dinamikus közül választhatnak. A Konzervatív Befektetési Program alacsonyabb befektetési kockázattal működik, és 6 eltérő kockázatú vegyes összetételű eszközalapot tartalmaz, míg a Dinamikus Befektetési Program magasabb kockázat mellett nyújtja a 10 eszközalapból álló programot. (<https://www.alfa.hu/nyugdijbiztositas>)

Ezek alapján az 1. személy esetében az Alfa Relax Plusz biztosítást, ezen belül pedig a konzervatív befektetési programot, míg a 2. személynél az Alfa Relax Bázis biztosítást használtam a számítások alapjául.

A számítások során mindkét személynél egy általam megállapított, a megtakarítások nagyságával összefüggésben lévő havidíjjal kalkuláltam, és a plusz befizetéseket és visszaterítéseket a másik két formához hasonlóan itt is kihasználtam. A nyugdíjbiztosítások havidíjának részét képezi továbbá egy úgynevezett kockázati díjrész is, amely a biztosított életkorának, foglalkozásának és egyéb személye tényezőinek alapján megállapított kockázati %-ban kerül megállapításra. Ez a kockázati rész annyiban befolyásolja a nyugdíjbiztosítási megtakarítási összegét, hogy ha kockázati százalék meghaladja a 10%-ot akkor csak a biztosítási díj kockázati díjrészen felüli megtakarítási rész után vehető igénybe az éves adóvisszatérítés. Az egyszerűsítés kedvéért én mind a három személynél 10% alattinak határoztam meg a kockázati százalékot és a biztosítások esetében bizonyos paraméterek elérése után kapható ügyfélbónuszt sem vettem figyelembe.

Ezen felül a másik két megtakarítási formához hasonlóan itt is figyelembe kellett vennem a nyugdíjbiztosítás teljes költség mutatóját is, amely az általam választott biztosításoknál megtakarítási évek alapján volt megadva. Ezeket az értékeket a 18. táblázat szemlélteti.

18. táblázat: Nyugdíjbiztosítások teljes költség mutatója megtakarítási időtartam szerint, 2023

Biztosítási változatok	10 év	15 év	20 év
Alfa Relax Bázis (%)	5,34	4,13	3,56
Alfa Relax Plusz (%)	4,03-4,51	3,38-3,83	3,04-3,51

Forrás: saját szerkesztés az Alfa Biztosító Társaság: Nyugdíjbiztosítások: <https://www.alfa.hu/nyugdijbiztositas> alapján, 2023

Ebben az esetben is az önkéntes nyugdíjpénztárhoz hasonlóan az évek és a költségek közötti párhuzam kialakításával határoztam meg a számomra szükséges teljes költség mutatókat. Az 1. személy esetében 3,6%-os mutatót alkalmaztam, a 2. személynél pedig 5,5%-ot határoztam meg.

A korábbi alfejezetekben levezetettek alapján az általam elvárt éves hozamráták a 19. táblázatban összegzett értékek szerint alakultak a három megtakarítási formánál.

19. táblázat: Elvárt hozamok alakulása a vizsgált személyek és megtakarítási formák alapján, 2023

Megtakarítási formák	Nyugdíj-előtakarékossági számla	Önkéntes nyugdíjpénztár		Nyugdíjbiztosítás		
	Elvárt hozam (%)	Portfólió	Elvárt hozam (%)	Alfa Relax	Befektetési alap	Elvárt hozam (%)
1. személy	3	Kiegyensúlyozott	3	Plusz	Klasszikus	3
2. személy	3	Kiegyensúlyozott	3	Alap	-	1

Forrás: saját szerkesztés MBH Bank: Gondoskodási Nyugdíjpénztár teljes költség mutatói: <https://www.alfa.hu/nyugdijbiztositas> és az Alfa Biztosító Társaság: Nyugdíjbiztosítások: <https://www.alfa.hu/nyugdijbiztositas> alapján, 2023

A hozamok meghatározását követően már rendelkezésemre állt minden adat ahhoz, hogy elvégezhetőek legyenek a számítások.

6.4. A fiktív személyek megtakarítási idő végén elért eredményének elemzése

Az egyes személyek teljes futamidő végén megtakarított összegét a 20. táblázat mutatja. (A nyugdíjcélú megtakarítások számításának részletes levezetését a 4.C és a 4.D melléklet tartalmazza.)

20. táblázat: A személyek futamidő során felhalmozott teljes megtakarítása, 2023

Személyek	NYESZ (Ft)	ÖNYP (Ft)	Nyugdíjbiztosítás (Ft)	Megtakarítási időtartam (év)
1. személy	13 440 643	9 057 074	13 829 803	15
2. személy	4 390 355	3 570 848	4 388 248	5

Forrás: önálló szerkesztés a saját számítások adatai alapján, 2023

Az 1. a nyugdíjbiztosításon keresztül éri el a legmagasabb megtakarított összeget, míg a 2. személy esetében a NYESZ és nyugdíjbiztosítás közel azonos eredményhez vezetett. Mindkét személynél az önkéntes nyugdíjpénztárban elért megtakarítás lett a legkevesebb, amely abból származik, hogy ennél a formánál az alap havidíjjal számoltam és csak az eseti befizetések értéke volt magasabb összegű és személyenként eltérő. Ezzel azt kívántam szemléltetni, hogy milyen hozamok érhetőek el abban az esetben is, ha valaki csak alacsonyabb összegek megtakarítására képes.

Az 1. személynél a hosszabb megtakarítási időnek köszönhetően jelentős összegű megtakarítás realizálódott.

A 2. személynél már látszik, hogy annak ellenére, hogy kevesebb kötelezettsége révén nagyobb eseti befizetéseket tudott végrehajtani, sokkal kevesebb megtakarítása lesz, mint a másik személynek, aki habár kisebb havidíjakkal és eseti fizetésekkel, de már korábban elkezdett nyugdíjcéllra megtakarítani. A megtakarítási futamidő hossza mellett befolyásolta még a 2. személy esetében az eredményt az is, hogy a korából adódóan csak az alacsonyabb hozamú portfóliókat tudta igénybe venni, amelyek kevesebb kockázattal és ezáltal jelentősen alacsonyabb hozamokkal szolgáltak.

A 2. személynél még tovább bonyolítja a helyzetet az, hogy 10 éves korlát van az öngondoskodási termékek hozamán, amely azt jelenti, hogy csak 10 év megtakarítási idő után tudja a hozamokat adómentesen felvenni a megtakarító. Tekintve, hogy ezek alapján csak további 5 év múlva veheti fel a megtakarítását, addig dönthet arról, hogy továbbra is megtakarít, vagy pedig passzív szereplőként kivárja az 5 évet. A másik lehetőség pedig, hogy kifizeti az 5 év megtakarítási idő után kiszabott 15% személyi jövedelemadót, illetve a 13%-os szociális hozzájárulási adót.

Ha egyösszegű kifizetés helyett a megtakarítók a járadékszerű kifizetést választják, tegyük fel 10 éves időszakra, akkor a 21. táblázatban láthatjuk, milyen havi rendszerességű összegekre számíthatnak, az egyes megtakarítások alapján.

**21. táblázat: A megfigyelt személyek havi önkéntes nyugdíjösszege 10 éves
járadék igénybevétele esetén, 2023**

Személyek	Megtakarítási járadék (Ft)			Megtakarítási időtartam (év)
	NYESZ	ÖNYP	Nyugdíjbiztosítás	
1. személy	-	75 476	115 248	15
2. személy	-	29 757	36 569	5

Forrás: saját szerkesztés a saját számítások során kapott adatok alapján, 2023

NYESZ-nél csak egyösszegű kifizetés lehetséges így ennél nem beszélhetünk járadékszerű kifizetésről, nyugdíjbiztosítónál viszont lehetséges a járadék. Nyugdíjpénztár esetében a járadék jellegű kifizetés lehet egy fix összegű vagy fix kifizetésű, én a számítások során fix havi összegekkel dolgoztam.

Az 1. személy esetében az önkéntes nyugdíjpénztár és a nyugdíjbiztosítás esetében is meghatározó összegű nyugdíjkiegészítésre szolgáló járadékot sikerült elérni. A 2. személy esetében azonban a 10 éves járadékösszeg csekély, viszont ez is nyújt valamilyen szintű jövedelem kiegészítést.

Érdeemes még megvizsgálni az egyes megtakarítások tiszta hozamát is. Az 22. táblázat az egyes formákhoz tartozó, teljes futamidőre vonatkozó költséggel csökkentett hozamok értékét mutatja.

**22. táblázat: Az egyes személyek teljes megtakarítási idő alatt összegyűlt hozama
a költségek levonását követően, 2023**

Személyek	Hozam (Ft)			Megtakarítási időtartam (év)
	NYESZ	ÖNYP	Nyugdíjbiztosítás	
1. személy	3 808 243	2 008 918	1 358 350	15
2. személy	750 950	520 382	43 698	5

Forrás: saját szerkesztés a saját számítások során kapott adatok alapján, 2023

Ezek a hozamértékek az igénybevett adójóváírások összegét is tartalmazzák, amelyek a megtakarító személyeknek ugyancsak a saját befizetéseken felüli hozamnak számítanak.

A 1. és 2. személynél is a NYESZ számlán keresztül sikerült a legmagasabb hozamot elérni, míg a nyugdíjbiztosítással szerzett haszon volt a legalacsonyabb. Ennek az oka mind a két

személynél az volt, hogy míg a rövidebb megtakarítási idő okán alacsonyabb hozamértéket értek csak el, a magas költségeik megközelítették vagy helyenként akár meg is haladták azokat. Ennél a két személynél a nyugdíjbiztosítások esetében lényeges megvizsgálni azt is, hogy az állami adóvisszatérítések hozamkategóriákból való kivételével milyen eredmény érhető el. Mind a két esetben azt kapjuk, hogy az adóvisszatérítés összegével korrigált hozam negatív értéket vesz fel, tehát a magas költségek miatt a befektetés rövidtávon veszteséges.

A számítások eredménye alapján levonható következtetések

A kapott hozamok alapján elmondható, hogy a nyugdíjbiztosítás csak abban az esetben előnyös, ha az adott személy hosszabb megtakarítási futamidőben gondolkodik, mivel akkor már a hozamok meghaladják a teljes költség mutató értékét, ezáltal pedig jelentős nyereségre lehet szert tenni.

Továbbá annál előnyösebb konstrukciókat vehet igénybe a megtakarító személy minél fiatalabban kezdi el a megtakarítást, mivel a fiatalabb korosztályoknak nagyobb a kockázatviselő képessége ezáltal nagyobb hozamok elérésére is képesek. Az öngondoskodó személy életkora fontos lehet még abból a szempontból, hogy az egyes megtakarítási formáknál, ahogy a nyugdíjbiztosításnál is, bizonyos konstrukciókra szóló szerződéseket adott kor fölött már nem lehet megkötni.

Az idősebb személyeknek, illetve azoknak, akik csak rövidebb időre kötnének öngondoskodási szerződést, a NYESZ-t, illetve az önkéntes nyugdíjpénztárt ajánlanám, attól függően, hogy mennyire tudatosak pénzügyileg és, hogy képesek-e választani a rendelkezésükre álló portfóliók közül.

Azok számára, akik már fiatalabban elkezdenének nyugdíjcélra megtakarítani mindhárom forma jó lehet attól függően, hogy mekkora kockázatot hajlandóak elviselni és, hogy milyen elvárásaik vannak a megtakarításokkal szemben.

7. Külföldi kitekintés és javaslatok a hazai nyugdíjrendszer erősítésére

A kutatásom eredményeként feltártam, hogy mely tényezők okozzák leginkább hazánkban a nyugdíjcélú megtakarítások népszerűtlenségét a lakosság körében. Ezek leginkább a társadalom alacsony informáltsági szintjét és a személyek teljes témával kapcsolatos érdektelenségét takarja. Ezen okok alapján javaslatokat szeretnék tenni a lakosság hajlandóságának és a hazai nyugdíjrendszer biztonságának növelése érdekében.

Először szeretnék kitekinteni néhány olyan ország gyakorlatára, ahol a nyugdíjcélú megtakarítások gyakoribbak és megszeretném vizsgálni azt, hogy mi lehet ezekben az országok a fő ösztönző ok.

Az amerikai Mercer⁶ tanácsadó vállalat minden évben készít egy rangsort a legjobban működő és legmegbízhatóbb nyugdíjrendszerrel rendelkező országokról. A 2023-ban kiadott Mercer nemzetközi nyugdíj index alapján rangsorolt három legjobb országot fogom megvizsgálni főként az önkéntes nyugdíjrendszer működése alapján.

A 2023. évi index 47 ország nyugdíjrendszerét hasonlítja össze három al-index segítségével, amelyek a következők szerint értékelik az egyes rendszereket:

- Alkalmasság (Adequacy): Milyen fajta és mértékű juttatásokra számíthatnak a jövőbeli nyugdíjasok?
- Fenntarthatóság (Sustainability): Képes-e a nyugdíjrendszer a jövőbeli ígéreteinek megtartására a pénzügyi és demográfiai nehézségek és változások mellett?
- Integritás (Integrity): A magán és önkéntes nyugdíjrendszerek úgy vannak-e kialakítva, hogy elősegítsék a hosszú távú bizalmat a rendszerrel szemben?

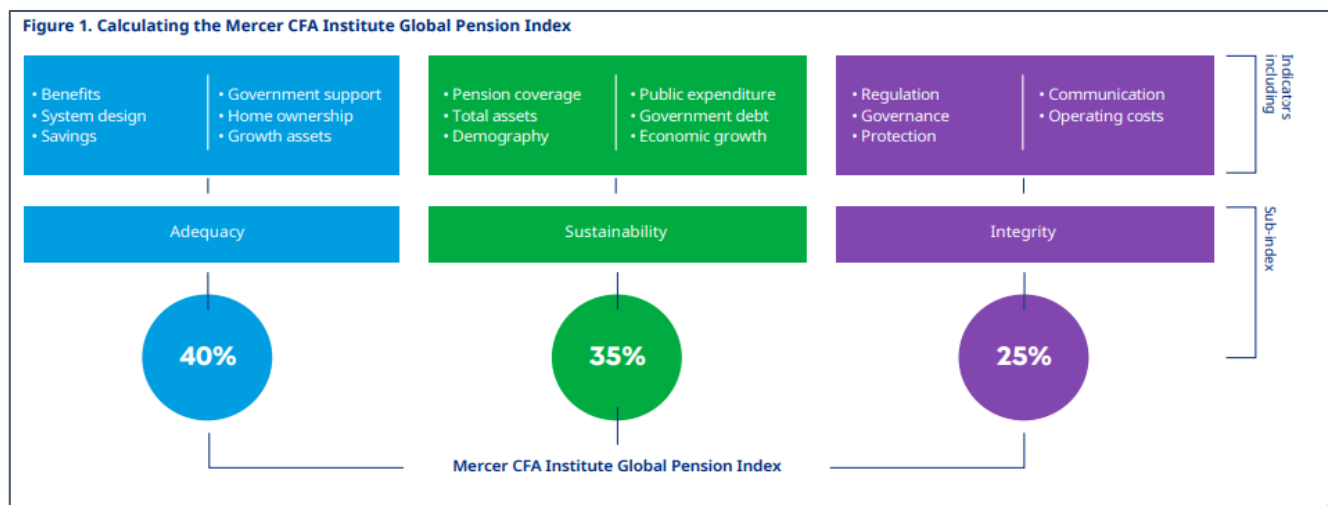
A kutatás célja az országok értékelése és rangsorolása mellett az, hogy kiemelje a hiányosságokat az egyes rendszerekben és alkalmasabb alternatívákat és megoldásokat javasoljon azok megoldására. Ezek a javaslatok főleg az alábbi öt kategóriába esnek:

- Növelni az önkéntes nyugdíjrendszerek lefedettségét
- A lakosság ösztönzése, hogy tovább maradjanak aktív dolgozók
- Megnövelni a nyugdíj célra szánt költségvetést
- Csökkenteni a nyugdíjkorhatár elérése előtt igénybe vett juttatások számát
- Növelni az átláthatóságot a rendszerben résztvevő magánszemélyek felé

A 20. ábra mutatja az értékelés során használt alkategóriákat, illetve, hogy azokon belül melyek azok a tényezők amelyeket megfigyelnek.

⁶ Az 1945-ben alapított Mercer egy olyan vállalat, amely leginkább pénzügyi és hr területen nyújt tanácsadást, emellett pedig több témában is kutat, mint például az egészségügy, a jólét és a nyugdíjazás.

20. ábra: A Mercer Nyugdíj Index kiszámítása során figyelembe vett szempontok és azok súlyozása, 2023.

Forrás: MERCER CFA Global Pension Index 2023 Full Report:

<https://www.mercer.com/assets/global/en/shared-assets/global/attachments/pdf-2023-mercercfa-global-pension-index-full-report-11-09-2023.pdf>

A 2023. évi index a megfigyelt 47 országgal a világ lakosságának 64%-át vizsgálja, amelynek köszönhetően sok különböző nyugdíjrendszerbe betekintést enged, egészen a 42,3 ponttal utolsóként végzett Argentínától, a legjobbnak számító, 85 pontot elért Hollandiáig. A 21. ábra tartalmazza a 47 ország által elért pontszámok szerinti besorolást.

21. ábra: A Mercer Nyugdíj Index 2023. évi eredménye

Figure 2. Summary of the 2023 results

Grade	Index value	Systems	Description
A	>80	Netherlands Iceland Denmark Israel	A first-class and robust retirement income system that delivers good benefits, is sustainable and has a high level of integrity
B+	75–80	Australia Finland Singapore	A system that has a sound structure, with many good features but has some areas for improvement that differentiate it from an A-grade system
B	65–75	Norway Sweden UK Switzerland Canada Ireland Chile Uruguay Belgium New Zealand Portugal Germany	
C+	60–65	Kazakhstan Hong Kong SAR US UAE Croatia France Colombia Spain	A system that has some good features but also has major risks and/or shortcomings that should be addressed; without these improvements, its efficacy and/or long-term sustainability can be questioned
C	50–60	Saudi Arabia Poland Japan Italy Malaysia Brazil Peru China* Mexico Botswana South Africa Taiwan Austria Indonesia Korea (South)	
D	35–50	Thailand Turkey India Philippines Argentina	A system that has some desirable features but also has major weaknesses and/or omissions that need to be addressed; without these improvements, its efficacy and sustainability are in doubt
E	<35	Nil	A poor system that may be in the early stages of development or nonexistent

*In this report, "China" refers to the pension system in mainland China. The results for Hong Kong SAR and Taiwan are shown separately as they have different pension systems.

Forrás: MERCER CFA Global Pension Index 2023 Full Report.

<https://www.mercer.com/assets/global/en/shared-assets/global/attachments/pdf-2023-mercercfa-global-pension-index-full-report-11-09-2023.pdf>

A kutatás alapján a legjobb nyugdíjrendszerrel rendelkező négy ország Hollandia, Izland, Dánia és Izrael, akik mind 80 pont feletti eredményt értek el, tehát a jövőben is fenntarthatónak számít az alkalmazott nyugdíjrendszerük.

A Holland nyugdíjrendszer állami nyugdíjrendszerből, és egy kötelező, bér alapján meghatározott munkáltatói nyugdíjtervből áll. Ezen a két formán keresztül pedig megjelennek az öngondoskodási termékek is, amelyeket a Holland állam különböző juttatásokkal tesz kedvezővé. Annak ellenére, hogy az ország a listán első helyen végzett, a rendszer biztonsága megnövelhető lenne még a háztartások tartozásának csökkentésével, illetve a nyugdíjkorhatár elérése után történő foglalkoztatás növelésével.

Megjegyzendő még, hogy Hollandiában, annak ellenére, hogy ilyen jól felépített a rendszer, jelentős reformok végrehajtása történik jelenleg, amelynek segítségével áttérnek egy sokkal személyesebb, az egyénekre koncentráló működésre.

Izlandon is hasonló módon került felépítésre a nyugdíjrendszer, annyi különbséggel, hogy a kötelező magán öngondoskodási formák esetében nem csak a munkáltatónak, hanem a munkavállalónak is rendszeres fizetési kötelezettsége van. Ezen ország esetében a Hollandiánál felsorolt változtatások mellett, hatásos lenne még a GDP arányos államadósság csökkentése.

Dánia esetében az állami és a kötelező egyéni és foglalkoztatási alapú magán nyugdíjformán kívül megjelenik még egy rászorultsági alapú kiegészítő nyugdíjtámogatás is. Ezen ország esetében a rendszer további erősítése a háztartási megtakarítások növelése és a tartozások csökkentése, valamint a nyugdíjcélú megtakarítási formák átláthatóságának növelése révén lenne lehetséges.

(A kutatás és az értékelések forrása: MERCER CFA Global Pension Index 2023 Full Report.: <https://www.mercer.com/assets/global/en/shared-assets/global/attachments/pdf-2023-mercercfa-global-pension-index-full-report-11-09-2023.pdf>)

Továbbá el kell mondani, hogy mindhárom ország esetében hozzátartozik a jó értékeléshez a pozitív gazdasági és pénzügyi helyzet.

Ezen példák alapján összegyűjtöttem néhány olyan változtatási javaslatot, amelyek megítélésem szerint erősíthetnék a magyarországi nyugdíjrendszer fenntarthatóságát és megbízhatóságát.

1. A nyugdíjmegtakarításokhoz való munkáltatói hozzájárulás kötelezővé tétele.

A kérdőívemre kapott válaszok alapján is látható, hogy kevés olyan munkahely van, ahol támogatják a munkavállalók nyugdíjcélra történő megtakarítását. Tekintve, hogy a magyar lakosság nagy hányada csak az állami nyugdíjrendszerben van jelen és nem öngondoskodik,

mindenképp hatásos lenne a megtakarításra való ösztönzés és a magasabb nyugdíjösszeg elérése érdekében a munkáltatók bevonása.

2. A háztartások megtakarításának növelése és a tartozások, fennálló lakossági hitelek csökkentése.

Tekintve, hogy a kérdőívet kitöltő személyek között is sokan azért nem kötnek nyugdíjcélú megtakarításokat, mert nem engedhetik meg maguknak, ennek a változásnak a következtében több jövedelem maradna a háztartásoknál, amely szélesebb körű öngondoskodási hajlandósághoz és nagyobb összegek megtakarításához vezethetne.

3. A GDP arányos államadósság csökkentése.

Az államadósság csökkentésével olyan források szabadulnának fel, amelyek akár az állami nyugdíjrendszer költségvetésének növelésére is fordíthatók lennének.

4. Az egyes öngondoskodási formák átláthatóságának növelése és a lakosság oktatása a lehetőségekről.

Ez mindenképp növelné az emberek bizalmát a formával szemben, illetve csökkentené a korábban elemzett magas arányú tudatlanságot.

5. A legszegényebb nyugdíjasok megsegítése céljából egy rászorultságra épülő kiegészítő nyugdíj bevezetése.

Sokan vannak azok, akiknek a magas infláció és a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági helyzet miatt a múltbeli bérük alapján számolt nyugdíjuk nem elegendő az átlagos szintű megélhetéshez. Ezen személyek megsegítésére alkalmas lenne a kiegészítő nyugdíj bevezetése viszont ennek gátat szabhat Magyarországon a nyugdíjrendszer forráshiánya, így mindenképp csak annak kiküszöbölése esetén lenne lehetséges a bevezetése.

6. A női nyugdíjba vonulási engedményének eltörlése, és a nyugdíjkorhatár kitolása.

Ezen változtatások mindenképp segítenének a demográfiai helyzetek hatásának mérséklése és a költségvetési hiány kezelésében.

7. Az állampapírrendszer bevonása az öngondoskodásban.

Hatással lehetnek a kedvező állampapírok a nyugdíjcélú megtakarítási formák népszerűtlenségére, mivel ezek kedvezőbb hozamokat, rövidebb lejáratot és nagyobb biztonságot nyújtanak a megtakarítók számára. Tekintve, hogy az emberek jobban megbíznak az állampapírokban, mint akármelyik másik megtakarítási vagy befektetési formában, mindenképp hatásos lenne egy az ezek formájára működő öngondoskodási termék bevezetése. Véleményem szerint egy teljes nyugdíjreform végrehajtása nélkül már ezek a lépések is jelentős eredményt érhetnek el a hazai nyugdíjrendszer jövőbeli fenntarthatóságának biztosítása érdekében.

8. Összefoglalás

A szakdolgozatomban szerettem volna bemutatni, hogy miért állítják sokan azt, hogy a hazai nyugdíjrendszer fenntarthatatlan és, hogy ezt az állítást milyen gazdasági és demográfiai változások alapozzák meg. Ennek érdekében bemutattam a nyugdíjrendszerek céljait, kialakulását, és fő elméleti tényezőit, amely által részletes képet kaptam arról, hogy mely kedvezőtlen változások hatása okozhatja a rendszer romlását.

A kutatásom során arra kívántam választ kapni, hogy a magyar lakosság mekkora hányada van jelen az öngondoskodási piacon, illetve, hogy melyek, azok a tényezők, amelyek ezt az értéket a leginkább befolyásolják. Emellett primer kutatásom keretében a hazai nyugdíjrendszer és az öngondoskodási piac jelenlegi alakulása mellett kitértem a formák kialakulására és működésének bemutatására.

A primer kutatás feltárta, hogy a magyar felosztó-kirovó nyugdíjrendszer jelenlegi formája a születésszámok csökkenése, az átlagéletkor megnövekedése és a társadalom egyre erősebb elöregedése miatt fenntarthatatlanná fog válni az elkövetkezendő években. Annak érdekében, hogy ennek a változásnak a negatív hatásait mérsékelni tudják, egyre nagyobb hangsúly helyeződik a lakosság önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási hajlandóságára. Éppen ezért az országvezetés célja is a társadalom ösztönzése az öngondoskodási megtakarítások megkezdésére, ezért mind a három jelenleg elérhető formát támogatják adóvisszatérítés formájában.

Ezen támogatások és ösztönzések ellenére is az elvégzett primer és szekunder kutatásom ugyanazt az eredményt hozta, miszerint az aktív dolgozók alacsony hányada, mindössze 34%-a (1,6 millió fő) rendelkezik valamilyen, az állami nyugdíj kiegészítésére szolgáló megtakarítási termékkel, amelyből a legtöbben (1.092 ezer fő) még mindig a legkorábban bevezetett formában, az önkéntes nyugdíjpénztárban tagok. Ennek ellenére az utóbbi évek adatai alapján már felfedezhető egyfajta átcsoportosulás a nyugdíjbiztosítások felé.

A primer és szekunder kutatásokat követően külön számítások során szemléltettem az egyes formák működését, illetve azt, hogy milyen előnyökkel és kedvező konstrukciókkal jár az, ha valaki már fiatalon elkezd gondolkodni arról, hogy milyen jövedelemben szeretne részesülni nyugdíjaskorában. Ezáltal egyfajta segítséget szerettem volna nyújtani azoknak, akik nem rendelkeznek meghatározó információkkal a témát illetően és nem tudják, hogy melyik lehetőség lenne a számukra a legmegfelelőbb. A különböző tulajdonságokkal rendelkező személyeken keresztül végzett számítások alapján elmondható, hogy a hosszabb megtakarítási

idővel rendelkező alanyok esetében mind a három megtakarítási forma jelentős hozam elérését biztosítja, de a legkedvezőbb konstrukció számukra mindenképpen a nyugdíjbiztosítás. Ez annak köszönhető, hogy a biztosítás esetében a hosszú megtakarítási idő miatt jelentős mértékben lecsökkennek a megtakarítással járó költségek, így nagyobb mértékű hozam elérésére van lehetőség. Azon személyek esetében, akik csak rövidebb ideig szeretnének megtakarítani az önkéntes nyugdíjpénztár, illetve a NYESZ lehet a kedvező mivel mindkét formán keresztül hasonló hozamértékek érhetőek el, tekintve, hogy ezeknél a megtakarításoknál a teljes költség mutató rövidtávon sem haladja meg a hozamrátákat. Ezzel ellentétben a nyugdíjbiztosítások esetében az első években felszámolt költségek a legtöbb esetben meghaladják a hozamokat, így rövidtávon veszteségessé téve a befektetést.

A szekunder kutatásom során alkalmazott kérdőív nyugdíjcélra nem megtakarító kitöltőinek válaszai elemzése során pedig azt az eredményt kaptam, hogy a legtöbben három fő okból maradnak távol a formától. Ezek az okok az alábbiak:

- Nem rendelkeznek elegendő havi szintű jövedelemmel a megtakarításokhoz.
- Nincsenek elegendő információ birtokában a lehetőségeket illetően, vagy pedig nem érzik szükségét az állami nyugdíj és egyéb megtakarításaik mellett.
- Bizalmatlanok magával az önkéntes rendszerrel és a formákat nyújtó vállalkozásokkal kapcsolatban, illetve féltik a megtakarításaik elvesztését.

A kutatásom eredménye alapján arra a következtetésre jutottam, hogy az öngondoskodási termékek lefedettségének növelése érdekében mindenképp szükséges lenne a magyar lakosság oktatása és ösztönzése a nyugdíjcélú megtakarítási formákkal kapcsolatban. Véleményem szerint a hazai nyugdíjrendszer stabilitásának és biztonságos jövőbeli működésének biztosításához ez lenne az egyik leghatásosabb tevékenység, amely nem igényli a rendszer kisebb-nagyobb szintű megváltoztatását. Ez megtörténhetne már a kötelező oktatás keretében, a gimnáziumok és szakiskolák tantervébe történő beépítéssel, de szerintem hasznos lenne a már dolgozó réteg számára is bemutatókat tartani valamilyen kötelező munkahelyi tájékoztató vagy továbbképzés során.

Emellett pedig véleményem szerint mindenképpen szükséges lenne a hazai nyugdíjrendszer átalakítása a 7. fejezetben felsorolt javaslataim vagy pedig valamely már jól működő rendszer hazai adaptálásával.

Irodalomjegyzék

Szakkönyvek

1. Gál,Z.: Pénzügyi piacok a globális térben. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2016.
ISBN 978 963 058 820 1
2. Veress, J. (szerk.): A gazdaságpolitika nagy elosztórendszerei. Budapest: Typotex Kiadó, 2007. ISBN 978 963 966 464 7
3. Csipkés Margit, Nagy Orsolya Bernadett: A felsőoktatási szakképzésben tanuló hallgatók statisztikai példatára. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2019. ISBN 978 963 3318 803 3

Szakfolyóiratok, internetes források

4. MABISZ: Negyedéves biztosítási ági összesítő 2022. IV. negyedév Hozzáférés: <https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/03/2022-i-iv-quarter.pdf> (Megtekintve: 2023. 09. 15.)
5. MNB Aranykönyv 2022., 2021. Hozzáférés: <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/felugyeleti-statisztikak/aranykonyv/aranykonyv> (Megtekintve: 2023. 09. 21.)
6. Vaskövi Ágnes, Ráduly Dóra: Nyugdíjrendszerek és nyugdíj-előtakarékossági formák a visegrádi országokban, Biztosítás és kockázat 9. évf. 3-4. szám 3. cikk Hozzáférés: <https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2022/11/biztositas-es-kockazat-9-efv-3-4-szam-3-cikk.pdf> (Megtekintve: 2023. 09. 11.)
7. MERCER CFA Global Pension Index 2023 Full Report. Hozzáférés: <https://www.mercer.com/assets/global/en/shared-assets/global/attachments/pdf-2023-mercercfa-global-pension-index-full-report-11-09-2023.pdf> (Megtekintve: 2023. 11. 29.)
8. MNB: Nyugdíjcélú öngondoskodás.
Hozzáférés: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/nyugdij-celu-ongondoskodas>
(Megtekintve: 2023. 03. 27.)
9. OECD: Pension Funds in Figures 2021. Hozzáférés: <https://www.oecd.org/finance/private-pensions/Pension-Funds-in-Figures-2021.pdf> (Megtekintve: 2023. 03.27.)
10. Nyugdíj Másképpen: Adó-visszatérítés igénylése nyugdíjcélú megtakarításainkra Hozzáférés: <https://nyugdijmaskeppen.hu/nyugdij-adovisszaterites/> (Megtekintve: 2023. 04. 06.)

11. KSH: Élveszülések és teljes termékenységi arány 1900-2022. Hozzáférés: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0006.html (Megtekintve: 2023. 04. 03.)
12. Portfólió: Időzített nyugdíjbombán ül Magyarország de van itt még nagyobb bökkenő, 2021. szeptember 20. Hozzáférés: <https://www.portfolio.hu/befektetes/20210920/idozített-nyugdíjbomban-ül-magyarország-de-van-itt-egy-még-nagyobb-bokkeno-501398>
(Megtekintve: 2023. 04. 05.)
13. KSH: Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint. Hozzáférés: <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.html>, 2023. (Megtekintve: 2023. 03. 13.)
14. Pénzcentrum: 10 ijesztő tény 2021-ben, amivel előbb-utóbb minden magyar nyugdíjas szembesül. 2021. 01. 16. Hozzáférés: <https://www.penzcentrum.hu/egeszseg/20210116/10-ijeszto-teny-2021-ben-amivel-elobb-utobb-minden-magyar-nyugdíjas-szembesul-1109292>
(Megtekintve: 2023. 04. 07.)
15. MNB: Pénztárak Prudenciális eredménye 2022. H2. Hozzáférés: https://sta.mnb.hu/Reports/powerbi/STA/PenztarakPrudencialis_EN?rs:embed=true
(Megtekintve: 2023. 04. 05.)
16. MNB: Biztosító társaságok Prudenciális eredménye 2022. H2. Hozzáférés: https://sta.mnb.hu/Reports/powerbi/STA-FSF/BiztPrudencialis_EN?rs:embed=true,
(Megtekintve: 2023. 04. 05.)
17. KSH Gyorstájékoztató: Keresetek 2023. augusztus. Hozzáférés: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/ker/ker2308.html> (Megtekintve: 2023. 09. 13.)
18. KSH: A 15–64 éves foglalkoztatottak öngondoskodási formákkal való rendelkezés szerint, 2020. I. negyedév. Hozzáférés: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_munkmin_9_18_02_06a.html
(Megtekintve: 2023. 08. 24.)
19. KSH: Háztartások életszínvonala 2022. Hozzáférés: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteleletszinv/2020/index.html#ahztartsokfogyasztasi_kiadsainaknagysgaszerkezete (Megtekintve: 2023. 08. 09.)
20. MBH Bank: Gondoskodás Nyugdíjpénztár. Hozzáférés: <https://www.mbhnyph.hu/>
(Megtekintve: 2023. 10. 03.)

21. Alfa Biztosító Társaság: Nyugdíjbiztosítások. Hozzáférés:
<https://www.alfa.hu/nyugdijbiztositas> (Megtekintve: 2023. 10. 03.)
22. MBH Bank: Nyugdíj-előtakarékossági számla. Hozzáférés:
<https://www.mbhbank.hu/lakossagi/maganszemelyek/centraltakarek-lakossagi-nyesz-szamla-1> (Megtekintve: 2023. 10. 03.)
23. MBH Bank: Nyugdíjpénztári tagdíjak 2023. Hozzáférés:
<https://www.mbhnypl.hu/tagok/tagdij> (Megtekintve: 2023. 10. 07.)
24. MBH Bank: Nyugdíjpénztár az új belépőknek 2023. Hozzáférés:
https://www.mbhnypl.hu/uj_belepok (Megtekintve: 2023. 10. 07.)
25. MBH Bank: Gondoskodási Nyugdíjpénztár teljes költség mutatói 2023. Hozzáférés:
<https://www.mbhnypl.hu/tagok/befektetesek/tkm> (Megtekintve: 2023. 10. 07.)
26. MBH Bank: Gondoskodási Nyugdíjpénztár Portfoliók 2023. Hozzáférés:
<https://www.mbhnypl.hu/tagok/portfoliok-hozamok-tkm/portfoliok> (Megtekintve: 2023. 10. 07.)
27. MBH Bank: Gondoskodási Nyugdíjpénztár Hozamok 2023. Hozzáférés:
<https://www.mbhnypl.hu/tagok/portfoliok-hozamok-tkm/hozamok> (Megtekintve: 2023. 10. 07.)

Jogszabályok

28. 1997. évi LXXXI. tv. A társadalombiztosítási nyugellátásról
29. 1997. évi LXXXII tv. A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról
30. 1993. évi XCVI tv. Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról
31. 2005. évi CLVI tv. A nyugdíj-előtakarékossági számlákról

Ábrajegyzék

1. ábra: A nyugdíjrendszer lehetséges formái, 2023 Forrás: saját szerkesztés, Veress József: A gazdaságpolitika nagy elosztórendszerei, 2007 alapján, 2023	10
2. ábra: Élveszülések számának alakulása Magyarországon, 1997-2022	15
3. ábra: Születéskor várható élettartam változása és alakulása, 1991-2020	16
4. ábra: Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2022	17
5. ábra: A kérdőív kitöltőinek megoszlása korcsoportok szerint, 2023	23
6. ábra: A nyilatkozók létszámának alakulása korosztályok szerint, 2023	24
7. ábra: A kérdőív kitöltőinek száma legmagasabb iskolai végzettség szerint együttesen és nemenként, 2023	26
8. ábra: A kérdőív kitöltőinek száma jelenlegi munkakörük alapján, 2023	28
9. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező kitöltők száma, 2023	30
10. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2023	33
11. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek öngondoskodási okai szerinti megoszlása 2023	35
12. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek elégedettség szerinti megoszlása, 2023	36
13. ábra: A nyugdíjcélú megtakarításokkal nem rendelkező személyek okozat szerinti megoszlása, 2023.	37
14. ábra: A kitöltők témával kapcsolatos tudatosságának besorolása saját bevallásuk alapján, 2023	39
15. ábra: A kutatást kitöltő személyek megoszlása téma iránti nyitottság alapján, 2023	40
16. ábra: A kitöltő személyek megoszlása téma iránti nyitottság alapján, 2023	40
17. ábra: A kitöltő személyek megoszlása a választott nyugdíjrendszeri forma alapján, 2023	41
18. ábra: A kitöltő személyek megoszlása a választott nyugdíjrendszer finanszírozási forma alapján, 2023	42
19. ábra: A kitöltő személyek megoszlása a választott megtakarítási formák alapján, 2023...	43
20. ábra: A Mercer Nyugdíj Index kiszámítása során figyelembe vett szempontok és azok súlyozása, 2023.	63
21. ábra: A Mercer Nyugdíj Index 2023. évi eredménye	63

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A Magyarországon elérhető nyugdíjcélú öngondoskodási formák főbb jellemzői, 2023	14
2. táblázat: Nyugdíjcélú megtakarítási formák adatainak alakulása Magyarországon, 2021-2022	18
3. táblázat: Az öt legnagyobb önkéntes nyugdíjpénztár adatai Magyarországon, 2022	19
4. táblázat: Az öt legnagyobb nyugdíjbiztosító vállalat adatai Magyarországon 2022.....	20
5. táblázat: A medián megállapításához használt kumulált létszám adatok, 2023.....	25
6. táblázat: A kérdőív kitöltőinek havi nettó bér adatai koedukáltan és nemenként, 2023	29
7. táblázat: A nyugdíjcélú megtakarításokkal rendelkező személyek nem és életkor szerinti megoszlása, 2023	31
8. táblázat: A megtakarítók létszámának alakulása nettó bércategóriák szerinti megoszlásban, 2023	45
9. táblázat: A megtakarítók számának alakulása korosztályok szerinti megoszlásban, 2023..	47
10. táblázat: A nyugdíjcélra megtakarító személyek számának alakulása korosztályok szerinti megoszlásban, 2023	48
11. táblázat A vizsgálat alanyainak a számítás szempontjából releváns adatai, 2023	50
12. táblázat: A 2020. évi és 2023. évi fogyasztási indexek Magyarországon, 2023	51
13. táblázat: A három személy háztartásának havi költségei a számítás kiinduló időpontjában, 2023	51
14. táblázat. A vizsgált alanyok jövedelmi helyzetének alakulása a vizsgált időszakban, 2023	52
15. táblázat: A számítás során felhasznált nyugdíjcélú megtakarítási formák alapadatai, 2023	53
16. táblázat: Az MBH Gondoskodási Nyugdíjpénztár tagdíjfelosztása a 2023-ban történő befizetésekre.....	55
17. táblázat: Az MBH Gondoskodási Nyugdíjpénztár teljes költség mutatójának alakulása portfóliók és megtakarítási évek alapján, 2023	56
18. táblázat: Nyugdíjbiztosítások teljes költség mutatója megtakarítási időtartam szerint, 2023	58
19. táblázat: Elvárt hozamok alakulása a vizsgált személyek és megtakarítási formák alapján, 2023	58
20. táblázat: A személyek futamidő során felhalmozott teljes megtakarítása, 2023.....	59
21. táblázat: A megfigyelt személyek havi önkéntes nyugdíjösszege 10 éves járadék igénybevétele esetén, 2023.....	60
22. táblázat: Az egyes személyek teljes megtakarítási idő alatt összegyűlt hozama a költségek levonását követően, 2023	60

Mellékletek

1. Melléklet: Mennyiségi vizsgálati módszer

A kutatáshoz felhasznált elektronikus kérdőívben az alábbi kérdésekre fogom keresni a kitöltő személyek válaszát:

1. Kérdés: *Mi az ön neme?*

- Nő
- Férfi

2. Kérdés: *Melyik korcsoportba tartozik ön?*

- 15-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 66+

3. Kérdés: *Mi az ön legmagasabb iskolai képzettsége?*

- Általános iskola
- Szakmunkásképző, Szakiskola
- Szakközépiskola
- Gimnázium
- Főiskolai, Egyetemi Bsc
- Főiskolai, Egyetemi Msc
- PhD
- Egyéb végzettség:

4. kérdés: *Rendelkezik-e szakirányú (közgazdasági, pénzügyi) végzettséggel?*

- Igen.
- Nem.

5. Kérdés: *Jelenleg milyen munkakörben dolgozik?*

- Egyéni vállalkozó
- Alkalmazotti munkakör
- Közalkalmazotti munkakör
- Részleg/osztályvezető
- Ügyvezető igazgató
- Egyéb.:

6. Kérdés: Dolgozott-e pénzügyi ismereteket igénylő munkakörben az elmúlt években?

- Igen, jelenleg is ilyen munkakörben dolgozok.
- Igen, az elmúlt 5 évben dolgoztam ilyen munkakörben.
- Igen, 5 évnél régebben dolgoztam ilyen munkakörben.
- Nem.

7. Kérdés: Jelölje be az alábbi skálán, hogy az ön bértömege/keresete hol helyezkedik el!

- 200.000 Ft
- 200.001 – 400.000 Ft
- 400.001 – 600.000 Ft
- 600.000 – 800.001 Ft
- 800.000 Ft -

8. Kérdés: Rendelkezik-e ön valamilyen nyugdíjcélú öngondoskodási formával?

- Igen, önkéntes nyugdíjpénztári számlával rendelkezem.
- Igen, Nyugdíj-előtakarékossági számlával rendelkezem.
- Igen, nyugdíjbiztosítással rendelkezem.
- Igen, több nyugdíjcélú megtakarítási formával is rendelkezem.
- Jelenleg nem, de a múltban rendelkeztem nyugdíjcélú megtakarítással.
- Nem, nem rendelkezem a felsorolt megtakarítási formák egyikével sem.

9. Kérdés: Ha igen akkor mi készítette arra, hogy ilyen célú megtakarításba kezdjen?

- Hogy biztosítsam a nyugdíjas éveimre a megfelelő jövedelmet.
- Támogatták a munkahelyemen belül.
- Családtag, ismerős ajánlására.
- Egyéb:

10. Kérdés: Mennyire elégedett az ön által kötött szolgáltatással?

Egyáltalán
nem vagyok
megelégedve

1	2	3	4	5

Teljes mértékben
elégedett vagyok

11. Kérdés: Ha nem rendelkezik ilyen megtakarítási formával akkor mi az oka?

- Korábbi rossz tapasztalat miatt.
- Ismerősök javaslatára nem kötöttem.
- Nem rendelkezek elegendő információval.
- Nem releváns számomra.
- Nem látom szükségét.
- Rossz híreket hallottam az egyes lehetőségekről ezért bizalmatlan vagyok.
- Nem, mivel nem engedhetem meg magamnak.
- Egyéb okból.:

12. Kérdés: Jelölje be a saját megítélése alapján az alábbi skálán, hogy mennyire tartja magát jól informátnak a témában.

Egyáltalán
nem vagyok
jól informált

1	2	3	4	5

Jól informált
vagyok

13. Kérdés: Nyitott-e arra, hogy többet tudjon meg a magyar lakosság által elérhető nyugdíjcélú megtakarítási lehetőségekről?

- Igen, szívesen tudnék meg többet a lehetőségekről.
- Nem, elegendő információval rendelkezek.
- Nem, nem érdekel a téma.

14. Kérdés: Ön véleménye szerint mekkora havi jövedelemből lenne képes kényelmesen elélni nyugdíjas évei során?

- A jelenlegi béremnél magasabb jövedelemből.
- A jelenlegi béremmel nagyjából megegyező összegből is.
- Akár a jelenlegi béremnél alacsonyabb összegből is.

2. Melléklet: Pénzügyi teszt

1. Milyen formában működik a magyar állami nyugdíjrendszer?

a.) **Tőkefedezeti rendszer:** a tőkefedezeti nyugdíjrendszerekben az egyes személyek járulék befizetéseit nem csoportosítják át, nem költik el hanem lekötik, befektetik és később a hozamokkal növelt járulékvértékek összegéből finanszírozzák az egyén időskori ellátását.

b.) **Felosztó-kírovó rendszer:** ennek a rendszernek a keretében a foglalkoztatottak általi járulékfizetések finanszírozzák az azonos időben nyugdíjra jogosultak jövedelmét így nemzedékek közötti jövedelemátcsoportosítás megy végbe. A járulékot megfizető munkavállalók a hozzájárulás fejében egy ígéretet kapnak arra, hogy ők is azonosan részesülni fognak az állami nyugdíjból, ha majd megfelelnek a jogosultsági kritériumoknak.

c.) **Névleges egyéni számlás:** az egyének által befizetett járulékokat számontartják és hozammal kamatoztatják, amely a kifizetések alapjaként szolgál, viszont nincs mögötte pénzügyi eszköz így a hozamok mértékét az állam igazítja a befizetésekhez.

2. Miben nyilvánul meg a foglalkoztatottak hozzájárulása az állami nyugdíjrendszerhez?

a.) **Társadalombiztosítási hozzájáruláson keresztül**

b.) **Személyi jövedelemadó befizetésén keresztül**

c.) **Egyéni befizetésekből**

d.) **Egyik módon sem, a szükséges források máshonnan származnak**

3. Mit jelent a nyugdíjcélú öngondoskodás?

a.) **Azokat a törekvéseket foglalja magába, amelyeken keresztül lehetségessé válik, hogy az adott személy megfeleljen az állami nyugdíjrendszer által felállított kritériumoknak és részesüljön öregségi nyugdíjban.**

b.) **A jövőbeli anyagi stabilitás biztosításának eszköze, mely hozzájárul, hogy a nyugdíjas éveinket minden körülmények között biztonságban és olyan életminőségben élhessük le, amellyel elégedettek lehetünk.**

4. Melyek a 3 Magyarországon jelenleg elérhető önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási formák?

a.) Állami nyugdíjkötvény

b.) Nyugdíjcélú betétszámla

c.) Önkéntes nyugdíjpénztár

d.) Vállalati nyugdíjkötvény

e.) Nyugdíjbiztosítás

f.) Nyugdíj-előtakarékossági számla

3. Melléklet: A kérdőívre elemzése során alkalmazott képletek és számítások

Forrás: Csipkés Margit, Nagy Orsolya Bernadett: A felsőoktatási szakképzésben tanuló hallgatók statisztikai példatára.

Korosztály szerinti elemzés

Súlyozott számtani átlag

$$\text{Súlyozott számtani átlag: } \bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n f_i x_i}{\sum_{i=1}^n f_i}$$

f_i : adott korosztály létszáma
 x_i : adott korosztály osztályközepe

Teljes létszám	38,9 év
Nők	38,2 év
Férfiak	42,0 év

Átlagos abszolút eltérés

$$AA = \frac{\sum_{i=1}^k f_i * |x_i - \bar{x}|}{\sum_{i=1}^k f_i}$$

Képlete:

A képlet alapján úgy számítjuk ki, hogy az egyes osztályközepek számtani átlagtól való abszolút eltérését súlyozzuk az osztályhoz tartozó létszámmal majd osztjuk a sokaság teljes létszámával.

Szórás

Képlete:
$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{N}}$$

Relatív szórás

Ez egy százalékos mutató, ezáltal az érték úgy kapható meg, hogy a szórást elosztjuk az átlaggal és szorozzuk százzal.

Az életkor szerinti relatív szórás értéke: 44,1%

A kitöltő személyek legmagasabb iskolai végzettsége szerinti megoszlása

Végzettségi szintek	Teljes létszám (fő)	Megoszlás (%)	Nők Létszáma (fő)	Megoszlás (%)	Férfiak Létszáma (fő)	Megoszlás (%)
Ált. isk.	1	0,9	1	1,1	0	0,0
Szakmunkásképző, szakiskola	14	12,8	7	8,0	7	33,3
OKJ	17	15,6	13	14,8	4	19,0
Gimnázium	20	18,3	17	19,3	3	14,3
BSC	29	26,6	25	28,4	4	19,0
MSC	26	23,9	24	27,3	2	9,5
FOSZK	2	1,8	1	1,1	1	4,8
Összesen	109	100,0	88	100,0	21	100,0

A kérdőív kitöltőinek szakirányú végzettség szerinti megoszlása

Megnevezés	Létszám (fő)	Megoszlás (%)	Nők (fő)	Megoszlás (%)	Férfiak (fő)	Megoszlás (%)
Van pénzügyi végzettsége	39	35,78	30	34,09	9	42,86
Nincs pénzügyi végzettsége	70	64,22	58	65,91	12	57,14
Összesen	109	100,0	88	100,0	21	100,0

A kérdőív kitöltőinek jelenlegi munkakör szerinti megoszlása

	Létszám (fő)	Megoszlás (%)
<i>Alkalmazotti munkakör</i>	51	46,79
<i>Közalkalmazotti munkakör</i>	11	10,09
<i>Egyéni vállalkozó</i>	9	0,08
<i>Részleg/osztályvezető</i>	2	0,02
<i>Ügyvezető igazgató</i>	1	0,01
<i>Jelenleg nem dolgozik aktívan</i>	24	0,22
<i>Nyugdíjas</i>	8	0,07
<i>Köztisztviselő</i>	1	0,01
<i>Rokkantsági ell.</i>	1	0,01
<i>Őstermelő</i>	1	0,01
<i>Összesen</i>	109	5731%

A kérdőív kitöltőinek havi nettó bér szerinti vizsgálata

Súlyozott számtani átlag kiszámítása

Nettó bércategóriák (Ft)		Teljes létszám (fő)	Nők (fő)	Férfiak (fő)	Nettó bér középérték	Átlagbér	
0	200 000	34	31	3	100 000	Teljes létszám	309 174,7
200 001	400 000	52	43	9	300 000,5	Nők	279 545,8
400 001	600 000	11	8	3	500 000,5	Férfiak	433 333,7
600 001	800 000	8	4	4	700 000,5		
800 001	1 000 000	4	2	2	900 000,5		

A súlyozott számtani átlag, illetve a szóródási mutatók kiszámításához használt képletek megegyeznek a 3. melléklet korosztály szerinti elemzésénél bemutatottakkal.

4. Melléklet: A fiktív személyekkel végzett számításokhoz használt táblázatok

4.A melléklet: A havi jövedelem és megtakarítás számításának módszere és levezetése a vizsgált személyek esetében

Életkor	Bruttó bér	Adófizetési kötelezettség	Adókedvezmény utáni adófizetési kötelezettség	Nettó bér	Havi költségek	Megtakarítás
A személy életkora	A havi szintű bruttó bér	Bruttó bér * 33,5%	Adófizetési kötelezettség - Igénybe vehető adókedvezmény	Bruttó bér - Adókedvezmény utáni adófizetési kötelezettség	Kezdő havi költség * Időszaki infláció	Nettó bér – Havi költségek

Az 1. alany jövedelmének és megtakarításának alakulása a vizsgált időszakban (Adatok: Ft):

Hónap	Életkor	Bruttó bér	Adófizetési kötelezettség	Adókedvezmény utáni adófizetési kötelezettség	Nettó bér	Havi költségek	Megtakarítás
1	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
2	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
3	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
4	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
5	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
6	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
7	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
8	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
9	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
10	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
11	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
12	50	420 000	140 700	107 365	312 635	182 500	130 135
13	51	420 000	140 700	107 365	312 635	187 428	125 208
14	51	420 000	140 700	107 365	312 635	187 428	125 208
15	51	420 000	140 700	107 365	312 635	187 428	125 208
16	51	420 000	140 700	107 365	312 635	187 428	125 208
17	51	420 000	140 700	107 365	312 635	187 428	125 208
18	51	420 000	140 700	107 365	312 635	187 428	125 208
19	51	442 000	148 070	114 735	327 265	187 428	139 838
20	51	442 000	148 070	114 735	327 265	187 428	139 838
21	51	442 000	148 070	114 735	327 265	187 428	139 838
22	51	442 000	148 070	114 735	327 265	187 428	139 838
23	51	442 000	148 070	114 735	327 265	187 428	139 838
24	51	442 000	148 070	114 735	327 265	187 428	139 838
25	52	442 000	148 070	114 735	327 265	192 675	134 590
26	52	442 000	148 070	114 735	327 265	192 675	134 590
27	52	442 000	148 070	148 070	293 930	132 675	161 255
28	52	442 000	148 070	148 070	293 930	132 675	161 255
29	52	442 000	148 070	148 070	293 930	132 675	161 255

134	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
135	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
136	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
137	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
138	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
139	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
140	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
141	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
142	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
143	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
144	61	530 000	177 550	177 550	352 450	169 770	182 680
145	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
146	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
147	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
148	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
149	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
150	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
151	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
152	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
153	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
154	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
155	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
156	62	550 000	184 250	184 250	365 750	174 523	191 227
157	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
158	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
159	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
160	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
161	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
162	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
163	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
164	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
165	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
166	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
167	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
168	63	550 000	184 250	184 250	365 750	179 061	186 689
169	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
170	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
171	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
172	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
173	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
174	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
175	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
176	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
177	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
178	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
179	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
180	64	570 000	190 950	190 950	379 050	183 359	195 691
Összesen	-	-	-	28 923 500	60 002 500	29 050 356	30 952 144

A 2. alany jövedelmének és megtakarításának alakulása a vizsgált időszakban (Adatok: Ft):

Hónap	Életkor	Bruttó bér	Adófizetési kötelezettség	Adókedvezmény utáni adófizetési kötelezettség	Nettó bér	Havi költségek	Megtakarítás
1	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
2	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
3	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
4	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
5	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
6	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
7	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
8	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
9	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
10	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
11	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
12	60	480 000	160 800	160 800	319 200	155 000	164 200
13	61	480 000	160 800	160 800	319 200	159 495	159 705
14	61	480 000	160 800	160 800	319 200	159 495	159 705
15	61	480 000	160 800	160 800	319 200	159 495	159 705
16	61	480 000	160 800	160 800	319 200	159 495	159 705
17	61	480 000	160 800	160 800	319 200	159 495	159 705
18	61	480 000	160 800	160 800	319 200	159 495	159 705
19	61	510 000	170 850	170 850	339 150	159 495	179 655
20	61	510 000	170 850	170 850	339 150	159 495	179 655
21	61	510 000	170 850	170 850	339 150	159 495	179 655
22	61	510 000	170 850	170 850	339 150	159 495	179 655
23	61	510 000	170 850	170 850	339 150	159 495	179 655
24	61	510 000	170 850	170 850	339 150	159 495	179 655
25	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
26	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
27	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
28	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
29	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
30	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
31	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
32	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
33	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
34	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
35	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
36	62	510 000	170 850	170 850	339 150	163 961	175 189
37	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
38	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
39	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
40	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
41	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
42	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
43	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
44	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
45	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
46	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
47	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226

48	63	530 000	177 550	177 550	352 450	168 224	184 226
49	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
50	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
51	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
52	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
53	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
54	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
55	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
56	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
57	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
58	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
59	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
60	64	550 000	184 250	184 250	365 750	172 261	193 489
Összesen	-	-	-	10 311 300	20 468 700	9 827 291	10 641 409

4.B melléklet: A havi költségek meghatározásához használt inflációs értékek

Időszak (Év)	Infláció (%)
1	3,7
2	3,4
3	3,2
4	3,1
5	2,8
6	2,6
7	2,4
8	2,1
9	2,5
10	2,3
11	2,7
12	2,8
13	2,6
14	3,3
15	3,0
16	2,1
17	2,6
18	2,5
19	2,8
20	3,2
21	2,9
22	2,8
23	2,6
24	2,4

4.C melléklet: A 1. személy nyugdíjcélú megtakarításainak alakulása (Adatok: Ft)

Nyugdíjcélú megtakarítás									
Időszak (hónap)	NYESZ			ÖNYP			Nyugdíjbiztosítás		
	Befizetés	Adó jóváírás	Elvárt hozammal növelt	Befizetés	Adó jóváírás	Elvárt hozammal növelt	Befizetés	Adó jóváírás	Elvárt hozammal növelt
1	5 000		5 013	5 406		5 420	10 000		10 025
2	10 000		15 050	5 406		10 853	10 000		20 075
3	10 000		25 113	5 406		16 299	10 000		30 150
4	10 000		35 200	5 406		21 759	10 000		40 251
5	10 000		45 313	5 406		27 233	10 000		50 376
6	10 000		55 452	5 406		32 721	10 000		60 527
7	10 000		65 615	5 406		38 222	10 000		70 704
8	10 000		75 804	5 406		43 737	10 000		80 905
9	10 000		86 019	5 406		49 266	10 000		91 133
10	10 000		96 259	5 406		54 809	10 000		101 385
11	10 000		106 525	5 406		60 365	10 000		111 664
12	310 000	83 000	500 773	297 126	71 318	429 882	310 000	84 000	506 928
13	10 000		512 050	5 406		436 376	10 000		518 220
14	10 000		523 355	5 406		442 887	10 000		529 541
15	10 000		534 689	5 406		449 413	10 000		540 890
16	10 000		546 051	5 406		455 956	10 000		552 267
17	10 000		557 441	5 406		462 516	10 000		563 673
18	10 000		568 859	5 406		469 092	10 000		575 107
19	10 000		580 306	5 406		475 684	10 000		586 570
20	10 000		591 782	5 406		482 293	10 000		598 061
21	10 000		603 287	5 406		488 918	10 000		609 581
22	10 000		614 820	5 406		495 560	10 000		621 130
23	10 000		626 382	5 406		502 218	10 000		632 708
24	510 000	100 000	1 239 473	297 126	71 318	872 839	510 000	124 000	1 269 875
25	10 000		1 252 597	5 406		880 441	10 000		1 283 074
26	10 000		1 265 753	5 406		888 061	10 000		1 296 307
27	10 000		1 278 942	5 406		895 701	10 000		1 309 573
28	10 000		1 292 165	5 406		903 360	10 000		1 322 872
29	10 000		1 305 420	5 406		911 038	10 000		1 336 204
30	10 000		1 318 709	5 406		918 735	10 000		1 349 569
31	10 000		1 332 031	5 406		926 451	10 000		1 362 968
32	10 000		1 345 386	5 406		934 187	10 000		1 376 401
33	10 000		1 358 774	5 406		941 942	10 000		1 389 867
34	10 000		1 372 196	5 406		949 716	10 000		1 403 366
35	10 000		1 385 652	5 406		957 510	10 000		1 416 900
36	310 000	84 000	1 784 101	297 126	150 000	1 408 147	310 000	84 000	1 815 427
37	20 000		1 808 611	5 406		1 417 087	20 000		1 840 016
38	20 000		1 833 182	5 406		1 426 050	20 000		1 864 666
39	20 000		1 857 815	5 406		1 435 034	20 000		1 889 377
40	20 000		1 882 510	5 406		1 444 041	20 000		1 914 151
41	20 000		1 907 266	5 406		1 453 071	20 000		1 938 986
42	20 000		1 932 084	5 406		1 462 123	20 000		1 963 884
43	20 000		1 956 965	5 406		1 471 198	20 000		1 988 843
44	20 000		1 981 907	5 406		1 480 295	20 000		2 013 865

45	20 000		2 006 912	5 406		1 489 416	20 000		2 038 950
46	20 000		2 031 979	5 406		1 498 559	20 000		2 064 098
47	20 000		2 057 109	5 406		1 507 725	20 000		2 089 308
48	320 000	100 000	2 483 302	297 126	71 318	1 880 860	320 000	108 000	2 523 601
49	20 000		2 509 560	5 406		1 890 981	20 000		2 549 960
50	20 000		2 535 884	5 406		1 901 128	20 000		2 576 385
51	20 000		2 562 274	5 406		1 911 300	20 000		2 602 876
52	20 000		2 588 729	5 406		1 921 498	20 000		2 629 433
53	20 000		2 615 251	5 406		1 931 722	20 000		2 656 057
54	20 000		2 641 839	5 406		1 941 970	20 000		2 682 747
55	20 000		2 668 494	5 406		1 952 245	20 000		2 709 504
56	20 000		2 695 215	5 406		1 962 545	20 000		2 736 327
57	20 000		2 722 003	5 406		1 972 871	20 000		2 763 218
58	20 000		2 748 858	5 406		1 983 222	20 000		2 790 176
59	20 000		2 775 780	5 406		1 993 600	20 000		2 817 202
60	520 000	100 000	3 404 270	498 410	111 575	2 610 094	520 000	130 000	3 475 870
61	20 000		3 432 830	5 406		2 622 039	20 000		3 504 609
62	20 000		3 461 462	5 406		2 634 014	20 000		3 533 421
63	20 000		3 490 166	5 406		2 646 018	20 000		3 562 305
64	20 000		3 518 942	5 406		2 658 053	20 000		3 591 260
65	20 000		3 547 789	5 406		2 670 117	20 000		3 620 288
66	20 000		3 576 708	5 406		2 682 212	20 000		3 649 389
67	20 000		3 605 700	5 406		2 694 337	20 000		3 678 563
68	20 000		3 634 764	5 406		2 706 493	20 000		3 707 809
69	20 000		3 663 901	5 406		2 718 678	20 000		3 737 129
70	20 000		3 693 111	5 406		2 730 894	20 000		3 766 521
71	20 000		3 722 394	5 406		2 743 141	20 000		3 795 988
72	320 000	100 000	4 152 750	297 126	71 318	3 119 365	320 000	108 000	4 234 548
73	25 000		4 188 194	5 406		3 132 583	25 000		4 270 197
74	25 000		4 223 727	5 406		3 145 834	25 000		4 305 934
75	25 000		4 259 349	5 406		3 159 118	25 000		4 341 762
76	25 000		4 295 060	5 406		3 172 435	25 000		4 377 679
77	25 000		4 330 860	5 406		3 185 786	25 000		4 413 685
78	25 000		4 366 750	5 406		3 199 169	25 000		4 449 782
79	25 000		4 402 729	5 406		3 212 587	25 000		4 485 969
80	25 000		4 438 798	5 406		3 226 038	25 000		4 522 247
81	25 000		4 474 958	5 406		3 239 523	25 000		4 558 615
82	25 000		4 511 208	5 406		3 253 041	25 000		4 595 074
83	25 000		4 547 548	5 406		3 266 593	25 000		4 631 624
84	525 000	100 000	5 185 480	498 410	111 575	3 886 270	525 000	130 000	5 299 840
85	25 000		5 223 506	5 406		3 901 405	25 000		5 338 153
86	25 000		5 261 627	5 406		3 916 578	25 000		5 376 560
87	25 000		5 299 844	5 406		3 931 789	25 000		5 415 064
88	25 000		5 338 156	5 406		3 947 038	25 000		5 453 664
89	25 000		5 376 564	5 406		3 962 325	25 000		5 492 361
90	25 000		5 415 068	5 406		3 977 650	25 000		5 531 155
91	25 000		5 453 668	5 406		3 993 014	25 000		5 570 045
92	25 000		5 492 364	5 406		4 008 416	25 000		5 609 033
93	25 000		5 531 158	5 406		4 023 856	25 000		5 648 118
94	25 000		5 570 048	5 406		4 039 336	25 000		5 687 300
95	25 000		5 609 036	5 406		4 054 853	25 000		5 726 581
96	325 000	100 000	6 049 121	297 126	71 318	4 434 356	325 000	120 000	6 187 010

97	25 000		6 089 306	5 406		4 450 862	25 000		6 227 540
98	25 000		6 129 592	5 406		4 467 408	25 000		6 268 171
99	25 000		6 169 978	5 406		4 483 996	25 000		6 308 904
100	25 000		6 210 466	5 406		4 500 626	25 000		6 349 739
101	25 000		6 251 055	5 406		4 517 297	25 000		6 390 676
102	25 000		6 291 745	5 406		4 534 010	25 000		6 431 715
103	25 000		6 332 537	5 406		4 550 764	25 000		6 472 857
104	25 000		6 373 430	5 406		4 567 561	25 000		6 514 102
105	25 000		6 414 427	5 406		4 584 399	25 000		6 555 449
106	25 000		6 455 525	5 406		4 601 279	25 000		6 596 901
107	25 000		6 496 726	5 406		4 618 202	25 000		6 638 455
108	525 000	100 000	7 139 531	498 410	111 575	5 241 258	525 000	130 000	7 311 689
109	25 000		7 182 442	5 406		5 259 780	25 000		7 355 031
110	25 000		7 225 461	5 406		5 278 349	25 000		7 398 481
111	25 000		7 268 587	5 406		5 296 965	25 000		7 442 039
112	25 000		7 311 821	5 406		5 315 627	25 000		7 485 707
113	25 000		7 355 163	5 406		5 334 335	25 000		7 529 484
114	25 000		7 398 613	5 406		5 353 091	25 000		7 573 370
115	25 000		7 442 172	5 406		5 371 893	25 000		7 617 366
116	25 000		7 485 840	5 406		5 390 742	25 000		7 661 472
117	25 000		7 529 617	5 406		5 409 639	25 000		7 705 688
118	25 000		7 573 504	5 406		5 428 582	25 000		7 750 015
119	25 000		7 617 500	5 406		5 447 573	25 000		7 794 452
120	325 000	100 000	8 062 606	297 126	71 318	5 830 558	325 000	120 000	8 260 051
121	30 000		8 112 838	5 406		5 850 554	30 000		8 310 776
122	30 000		8 163 195	5 406		5 870 599	30 000		8 361 628
123	30 000		8 213 678	5 406		5 890 695	30 000		8 412 607
124	30 000		8 264 287	5 406		5 910 842	30 000		8 463 714
125	30 000		8 315 023	5 406		5 931 038	30 000		8 514 948
126	30 000		8 365 885	5 406		5 951 285	30 000		8 566 310
127	30 000		8 416 875	5 406		5 971 583	30 000		8 617 801
128	30 000		8 467 992	5 406		5 991 932	30 000		8 669 420
129	30 000		8 519 237	5 406		6 012 331	30 000		8 721 169
130	30 000		8 570 610	5 406		6 032 781	30 000		8 773 047
131	30 000		8 622 112	5 406		6 053 283	30 000		8 825 055
132	330 000	100 000	9 074 742	297 126	71 318	6 437 781	330 000	130 000	9 308 267
133	30 000		9 127 504	5 406		6 459 295	30 000		9 361 613
134	30 000		9 180 398	5 406		6 480 863	30 000		9 415 092
135	30 000		9 233 424	5 406		6 502 485	30 000		9 468 705
136	30 000		9 286 582	5 406		6 524 161	30 000		9 522 451
137	30 000		9 339 874	5 406		6 545 891	30 000		9 576 333
138	30 000		9 393 298	5 406		6 567 675	30 000		9 630 348
139	30 000		9 446 857	5 406		6 589 513	30 000		9 684 499
140	30 000		9 500 549	5 406		6 611 407	30 000		9 738 785
141	30 000		9 554 375	5 406		6 633 355	30 000		9 793 207
142	30 000		9 608 336	5 406		6 655 358	30 000		9 847 765
143	30 000		9 662 432	5 406		6 677 416	30 000		9 902 460
144	330 000	100 000	10 117 663	297 126	71 318	7 063 475	330 000	130 000	10 388 366
145	30 000		10 173 032	5 406		7 086 553	30 000		10 444 412
146	30 000		10 228 540	5 406		7 109 689	30 000		10 500 598
147	30 000		10 284 186	5 406		7 132 882	30 000		10 556 924
148	30 000		10 339 972	5 406		7 156 134	30 000		10 613 392

149	30 000		10 395 897	5 406		7 179 444	30 000		10 670 000
150	30 000		10 451 961	5 406		7 202 812	30 000		10 726 750
151	30 000		10 508 166	5 406		7 226 239	30 000		10 783 642
152	30 000		10 564 512	5 406		7 249 724	30 000		10 840 676
153	30 000		10 620 998	5 406		7 273 268	30 000		10 897 853
154	30 000		10 677 625	5 406		7 296 870	30 000		10 955 173
155	30 000		10 734 394	5 406		7 320 532	30 000		11 012 635
156	330 000	100 000	11 192 305	297 126	71 318	7 708 199	330 000	130 000	11 501 317
157	30 000		11 250 361	5 406		7 732 889	30 000		11 560 145
158	30 000		11 308 562	5 406		7 757 641	30 000		11 619 121
159	30 000		11 366 909	5 406		7 782 454	30 000		11 678 244
160	30 000		11 425 401	5 406		7 807 330	30 000		11 737 514
161	30 000		11 484 039	5 406		7 832 268	30 000		11 796 933
162	30 000		11 542 824	5 406		7 857 268	30 000		11 856 500
163	30 000		11 601 756	5 406		7 882 331	30 000		11 916 217
164	30 000		11 660 836	5 406		7 907 456	30 000		11 976 082
165	30 000		11 720 063	5 406		7 932 644	30 000		12 036 097
166	30 000		11 779 438	5 406		7 957 895	30 000		12 096 263
167	30 000		11 838 962	5 406		7 983 209	30 000		12 156 578
168	330 000	100 000	12 299 634	297 126	71 318	8 372 533	330 000	130 000	12 648 120
169	30 000		12 360 458	5 406		8 398 884	30 000		12 709 815
170	30 000		12 421 434	5 406		8 425 301	30 000		12 771 664
171	30 000		12 482 563	5 406		8 451 783	30 000		12 833 669
172	30 000		12 543 844	5 406		8 478 332	30 000		12 895 828
173	30 000		12 605 279	5 406		8 504 948	30 000		12 958 142
174	30 000		12 666 867	5 406		8 531 630	30 000		13 020 613
175	30 000		12 728 609	5 406		8 558 378	30 000		13 083 239
176	30 000		12 790 506	5 406		8 585 194	30 000		13 146 022
177	30 000		12 852 557	5 406		8 612 076	30 000		13 208 962
178	30 000		12 914 763	5 406		8 639 026	30 000		13 272 060
179	30 000		12 977 125	5 406		8 666 043	30 000		13 335 315
180	330 000	100 000	13 440 643	297 126	71 318	9 057 074	330 000	130 000	13 829 803
Összesen	9 375 000	1 467 000	13 440 643	5 952 732	1 269 228	9 057 074	9 380 000	1 788 000	13 829 803
Teljes befizetés	10 842 000		-	7 221 960		-	11 168 000		-
Befizetések után szerzett hozam			2 598 643			1 835 114			2 661 803

4.D. melléklet: Az 2. személy nyugdíjcélú megtakarításainak alakulása (Adatok: Ft)

<i>Nyugdíjcélú megtakarítás</i>									
<i>Időszak (hónap)</i>	<i>NYESZ</i>			<i>ÖNYP</i>			<i>Nyugdíjbiztosítás</i>		
	<i>Befizetés</i>	<i>Adó jövőírás</i>	<i>Elvárt hozammal növelt</i>	<i>Befizetés</i>	<i>Adó jövőírás</i>	<i>Elvárt hozammal növelt</i>	<i>Befizetés</i>	<i>Adó jövőírás</i>	<i>Elvárt hozammal növelt</i>
1	5 000		5 013	5 406		5 420	20 000		20 017
2	10 000		15 050	5 406		10 853	20 000		40 050
3	10 000		25 113	5 406		16 299	20 000		60 100
4	10 000		35 200	5 406		21 759	20 000		80 167
5	10 000		45 313	5 406		27 233	20 000		100 250
6	10 000		55 452	5 406		32 721	20 000		120 350
7	10 000		65 615	5 406		38 222	20 000		140 467
8	10 000		75 804	5 406		43 737	20 000		160 601
9	10 000		86 019	5 406		49 266	20 000		180 752
10	10 000		96 259	5 406		54 809	20 000		200 919
11	10 000		106 525	5 406		60 365	20 000		221 103
12	510 000	100 000	718 316	498 410	111 575	672 027	520 000	130 000	871 829
13	510 000		1 231 387	5 406		679 126	20 000		892 572
14	10 000		1 244 490	5 406		686 243	20 000		913 333
15	10 000		1 257 626	5 406		693 379	20 000		934 110
16	10 000		1 270 795	5 406		700 532	20 000		954 906
17	10 000		1 283 997	5 406		707 702	20 000		975 718
18	10 000		1 297 232	5 406		714 891	20 000		996 548
19	10 000		1 310 501	5 406		722 098	20 000		1 017 395
20	10 000		1 323 802	5 406		729 323	20 000		1 038 259
21	10 000		1 337 136	5 406		736 565	20 000		1 059 141
22	10 000		1 350 504	5 406		743 826	20 000		1 080 040
23	10 000		1 363 905	5 406		751 105	20 000		1 100 957
24	10 000	100 000	1 477 590	498 410	111 575	1 364 493	520 000	130 000	1 752 416
25	515 000		1 997 572	5 406		1 373 324	30 000		1 783 902
26	15 000		2 017 603	5 406		1 382 177	30 000		1 815 413
27	15 000		2 037 685	5 406		1 391 052	30 000		1 846 951
28	15 000		2 057 816	5 406		1 399 949	30 000		1 878 515
29	20 000		2 083 011	5 406		1 408 868	30 000		1 910 106
30	20 000		2 108 268	5 406		1 417 810	30 000		1 941 722
31	20 000		2 133 589	5 406		1 426 774	30 000		1 973 366
32	20 000		2 158 973	5 406		1 435 761	30 000		2 005 035
33	20 000		2 184 420	5 406		1 444 770	30 000		2 036 731
34	20 000		2 209 931	5 406		1 453 801	30 000		2 068 453
35	20 000		2 235 506	5 406		1 462 855	30 000		2 100 202
36	20 000	100 000	2 361 395	498 410	111 575	2 078 022	330 000	130 000	2 562 335
37	520 000		2 888 599	5 406		2 088 637	35 000		2 599 500
38	20 000		2 915 870	5 406		2 099 278	35 000		2 636 695
39	20 000		2 943 210	5 406		2 109 946	35 000		2 673 922
40	25 000		2 975 630	5 406		2 120 640	35 000		2 711 179
41	25 000		3 008 132	5 406		2 131 361	35 000		2 748 468
42	25 000		3 040 715	5 406		2 142 109	35 000		2 785 787

43	25 000		3 073 379	5 406		2 152 884	35 000		2 823 138
44	25 000		3 106 125	5 406		2 163 686	35 000		2 860 520
45	25 000		3 138 953	5 406		2 174 514	35 000		2 897 932
46	25 000		3 171 863	5 406		2 185 370	35 000		2 935 377
47	25 000		3 204 855	5 406		2 196 253	35 000		2 972 852
48	25 000	100 000	3 338 179	498 410	111 575	2 813 254	335 000	130 000	3 440 717
49	525 000		3 872 837	5 406		2 825 707	40 000		3 483 617
50	25 000		3 907 582	5 406		2 838 190	40 000		3 526 554
51	25 000		3 942 413	5 406		2 850 705	40 000		3 569 526
52	25 000		3 977 332	5 406		2 863 252	40 000		3 612 534
53	25 000		4 012 338	5 406		2 875 829	40 000		3 655 578
54	25 000		4 047 431	5 406		2 888 438	40 000		3 698 657
55	30 000		4 087 625	5 406		2 901 079	40 000		3 741 773
56	30 000		4 127 919	5 406		2 913 751	40 000		3 784 924
57	30 000		4 168 314	5 406		2 926 455	40 000		3 828 112
58	30 000		4 208 809	5 406		2 939 191	40 000		3 871 335
59	30 000		4 249 406	5 406		2 951 958	40 000		3 914 595
60	30 000	100 000	4 390 355	498 410	111 575	3 570 848	340 000	130 000	4 388 248
Összesen	3 570 000	500 000	4 390 355	2 789 380	557 876	3 570 848	3 640 000	650 000	4 388 248
Teljes befizetés	4 070 000			3 347 256			4 290 000		
Befizetések után szerzett hozam			320 355			223 592			98 248

**PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG**

SZERZŐI ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat címe: Jólét 65 felett – A magyar lakosság nyugdíjcélú megtakarítási hajlandóságának feltérképezése	
Hallgató neve: Kocsis Karolina	NEPTUN kód: WK801M
Képzési szint: alapképzés	
Szak: Pénzügy és Számvitel	Szakirány: Vállalkozások pénzügyei
Témavezető neve: Dr. Csanádi Ágnes PhD	Beosztása: Pénzügy MsC szakfelelős egyetemi docens
Tanszék: Pénzügy és Gazdálkodás tanszék	

A témám a Magyarországon megjelenő nyugdíjcélú öngondoskodási termékek, illetve ezeknek a lakosság körében való elterjedtségének a vizsgálata. Azért választottam ezt a témát mivel a jelenlegi állami nyugdíjrendszert veszélyeztető demográfiai és gazdasági változások következtében egyre fontosabb, hogy az emberek a nyugdíjaskori jólét érdekében ne csak az államra hagyatkozzanak, hanem kiegészítés gyanánt saját megtakarításokat is hajtsanak végre.

A szakdolgozatom célja volt a primer és szekunder kutatáson keresztül feltérképezni a magyar lakosság nyugdíjcélú megtakarítási hajlandóságát, illetve a megtakarításokra döntő hatással lévő tulajdonságokat. Hipotéziseimen keresztül feltártam, hogy a három forma közül melyik lehet a legelterjedtebb, illetve, hogy különböző tényezők, mint a lakosság informáltsága, nettó bértömege és kora, mennyire befolyásolja őket a megtakarítások esetében.

A szakirodalmi feldolgozás keretében bemutattam a hazánkban megjelenő nyugdíjrendszeri formát, illetve az önkéntes formák 2021-2022. évi eredményét, amely egyértelműen jelezte, hogy az eddigi évek alakulásához hasonlóan még mindig az önkéntes nyugdíjpénztár a legelterjedtebb a megtakarítók körében 1 092 ezer fővel. Ennek ellenére a teljes 1,6 millió személyből álló megtakarítói réteg a foglalkoztatottaknak csak 34%-át jelenti, amely az idősebb korosztályok magasabb létszámához viszonyítva kevés.

A szekunder kutatásomat egy elektronikus kérdőív és egy pénzügyi teszt segítségével végeztem. A kérdőívben a személyek általános tulajdonságai mellett rákérdeztem arra, hogy

megtakarítanak-e nyugdíjcélra és nem rendelkezők és megtakarítók esetében is megkérdeztem a döntésük okát.

A 109 kitöltő személynek mindösszesen 24,8%-a (27 fő) rendelkezett nyugdíjcéllú megtakarításokkal, amely ugyancsak mutatja az alacsony megtakarítói hajlandóságot.

A nyilatkozó személyek nettó bér szerint vizsgálata kimutatta, hogy inkább a magasabb, országos átlagbért meghaladó jövedelemmel rendelkezők takarítanak meg öngondoskodási célra. A megtakarítók életkor szerinti vizsgálatához a kérdőívem eredménye mellett a KSH kimutatásait is felhasználtam, és mindkettő azt az eredményt hozta, hogy a nyugdíjcéllú megtakarítás inkább a 45 éven felüli lakosság körében elterjedt, ők azok, akik már korukból kifolyólag jobban gondolnak a nyugdíjas éveikre.

A nem megtakarító személyek esetében a kérdőív segítségével három fő okot tudtam feltárni a formák népszerűtlenségére, illetve arra, hogy miért választják kevesen a nyugdíjcéllú megtakarításokat. Ebből az egyik ok az alacsony jövedelem volt, amelynek következtében sokan nem engedhetik meg, hogy nyugdíjcélra tartalékoljanak. A másik két ok pedig az informálatlanság, illetve az ebből eredő, a formával és a megtakarításokat nyújtó vállalatokkal szembeni, bizalmatlanság volt.

A pénzügyi teszttel a megfigyelt sokaság öngondoskodással kapcsolatos informátlanságát szerettem volna feltárni, hogy látható legyen, mennyire befolyásolhatja őket az információhiány. A teszt azt az eredményt hozta, hogy az átlagos emberek nincsenek tisztában az általános információkkal a hazai nyugdíjrendszert illetően és valószínűsíthető, hogy ezért is maradnak távol az öngondoskodási formáktól.

Következésképpen a nyugdíjcéllú megtakarítások népszerűségének fellendítése érdekében mindenképpen szükséges lenne a lakosság oktatása az elérhető lehetőségekről, hogy csökkenjen a jelenlegi információhiány. Továbbá a dolgozatomban több javaslatot is tettem a hazai nyugdíjrendszer jövőbeli biztonságának fenntartása érdekében, ilyen például, hogy sok külföldi országhoz hasonlóan valamilyen módon kötelezővé lehetne tenni az öngondoskodási formákban történő szereplést, vagy további ösztönző eszközökkel vagy akár kötelező munkáltatói befizetéssel.

Ennek ellenére véleményem szerint enyhébb, kevésbé drasztikus változtatások bevezetésével is már jelentős változást lehetne elérni a hazai megtakarítói hajlandóság növelése érdekében.